

Tallinna Lennujaama aastaruanne 2023

- Tegevusaruanne
- Konsolideeritud majandusaasta aruanne

Sisukord

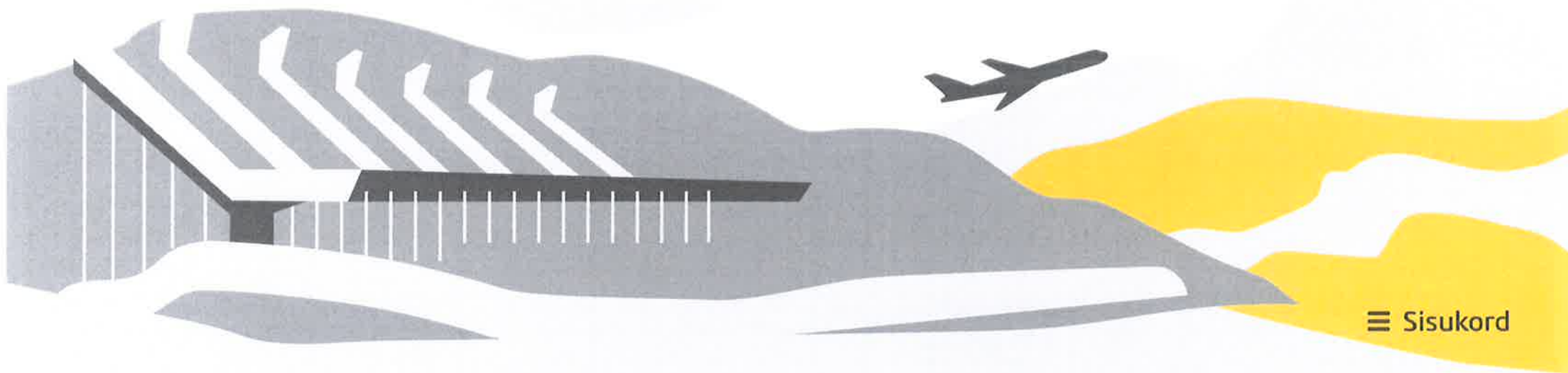
Tegevusaruanne	3
Juhatuse esimehe pöördumine	4
Ülevaade kontsernist	8
Fookused ja tegevuskeskkond	9
Ühingujuhtimine	10
Riskijuhtimine	16
Majandustulemused ja investeeringud	19
2024. aasta väljavaade	22
Strateegia ja eesmärkide täitmine	23
Lennuliiklus meie lennujaamades	29
Lennuvälja- ja reisijateenused	33
Meeskond	45
Kestlikkuse aruanne	50
2023. konsolideeritud majandusaasta aruanne	64

Infograafika, kujundus ja küljendus: Velvet

Fotod: Birgit Varblane, Cärol Liis Metsla, Jarek Jõepera,
Rene Altrov, Tauri Liiv, Aron Urb, Sven Zacek

Tegevusaruanne

Juhatuse esimehe pöördumine

Hea lugeja!

Kui vaatame tagasi 2023. aastale, näeme, et see oli kolme eelnenud aastaga võrreldes pigem rahulik ja stabiilne. Maailmas ei ole veel taastunud 2019. aastal valitsenud olukord, kuid vähemalt ei tabanud meid ükski uus, maailmaülene ootamatus, nagu seda oli koroonakriis või Vene Föderatsiooni täiemahuline agressioon Ukrainas. Oleme kiiresti muutuva ja ootamatusi täis keskkonnaga kohanenud.

Just tänu oma paindlikkusele ja tulevikku vaatavale pilgule nimetasime 2023. aasta omakeskis uuele kasvule vundamendi rajamise aastaks. Muutuv majanduskeskkond ja inflatsioonisurve on pannud meid senisest veelgi rohkem mõtlema sellele, kuidas tagada investeerimisvõimekus ning olla ka tulevikus majanduslikult tugev ettevõtte. Seejuures ei soovi me teha järeleandmisi ohutuses, reisijateeninduse kvaliteedis ega ühenduvustes. Meie missioon on ühendada Eesti maailmaga, aga selle kõrval tahame olla ja peame olema äriliselt kasumlik ja tõhus ettevõtte.

Et tagada häid ühendusi, on Tallinna Lennujaam hoidnud lennunduse kasumi väiksemana kui lubatud tootlus. Lennundusteenuste osutamine oli 2023. aastal kahjumis ja see trend jätkub järgmisel aastal, sest lennujaamatasusid me ei tõsta, ent kulud kasvavad.

Lennundusvaldkonna kahjumi katmiseks kiirendame mittelennunduse valdkonna arengut. Sellest kantuna lisandus omanikuootuste hulka lennundusega seotud kinnisvara arendamine. 2023. aasta kevadel asutatud tütaretevõtte AS Airport City eesmärk on luua lennunduskinnisvara arendamise kaudu senisest avaramad kasvuvõimalused neile lennundusega seotud ettevõtetele, kes soovivad tegutseda Tallinna lennujaamas.

Meie missioon on Eesti ühendamine maailmaga ja me peame vaatama kümneid aastaid ette. Seepärast algatasime septembris detailplaneeringu, mis võimaldab meil laiendada Tallinna lennujaama terminali järgmisel kümnendil kuni 5 miljoni reisija teenindamiseni aastas.

Ehkki viimastel kuudel on reisimistempo stabiliseerunud, ületasime detsembri alguses 2022. aasta reisijate mahu ja aasta lõpuks läbis Tallinna lennujaama 2,96 miljonit reisijat. Seda oli veidi vähem, kui me aasta alguses prognoosisime, sest muutuv majanduskeskkond, inflatsioon, pinged Euroopas ja äärmuslik kuumus suvel tegid oma töö. Samas oleme tulemusega rahul ja näeme reisijate arvu püsivat kasvu ka lähiaastatel.

Meie nii suvine kui ka talvine lennuplaan olid mitmekesised, pakkudes uusi sihtkohti ja tihedamaid sagedusi. Talvise lennuplaani alusel tuli müüki meie kõigi aegade suurim istekohtade arv. See näitab, et meie töö lennufirmadega on vilja kandnud ning suund lennufirmade tasakaalustatud portfelli poole on õige ja teostatav.

Kokku tehti Tallinna lennujaamas aasta jooksul 38 155 lennuoperatsiooni, st keskmiselt 104 öhkutõusu ja maandumist päevas. Sel aastal lendas Tallinna ja Tallinnast 16 lennufirmat, kellest olid suurima turuosaga airBaltic ja Ryanair.

Aasta lõpp tõi meile liiniarenduse vallas häid uudiseid. Nimelt hakkab 2024. aastal Tallinnast lendama lausa kaks uut lennufirmat: Transavia

Meie missioon on Eesti ühendamine maailmaga ja me peame vaatama kümneid aastaid ette.

France alustab aprillis otselende Pariisi ja Eurowingsiga saab alates märtsist lennata otse Prahasse.

Lisaks Tallinnale toimis regulaarne lennuliiklus ka meie regionaalsetes lennujaamades. Regulaarsed ühendused olid tagatud suursaarte ja mandri vahel ning Kärkla lennujaam purustas suvel reisijarekordi. Suvekuudel oli avatud Pärnu–Helsingi liin, mille jätkumist loodame 2024. aastal.

Et taastada ka Tartust regulaarne lennuühendus, kuulutas Tartu linn septembri lõpus välja vedaja leidmiseks rahvusvahelise hanke. Juba 2024. aasta märtsi lõpus on seal uuesti avatud regulaarne rahvusvaheline lennuliiklus.

Kokku läbis 2023. aastal meie regionaalseid lennujaamasid 63 051 reisijat ja tehti 8674 lennuoperatsiooni.

Võrreldes 2022. aastaga on ettevõtte kasvutrendis nii käibe kui ka EBITDA aspektist. Kontserni kuuluvad AS Tallinna Lennujaam koos tütar-ettevõtete AS-i Tallinn Airport GH ja AS-i Airport Cityga. Kuigi kontsern lõpetas aasta kasumiga, teenides 8,48 miljonit eurot, oli käibe puhaskasum väiksem kui mullu. Selle peapõhjus on suurenenud kulud.

Eeskätt kasvasid kulud Tallinna lennujaama lennunduse ärisuunal, mis lõpetas aasta kahjumiga (4,7 miljonit eurot), ja regionaalsete lennujaamade käitamisega, kus teenisime samuti kahjumit. Kontserni tulemusi aitavad vee peal hoida tütar-ettevõtte Tallinn Airport GH, ärikinnisvara ärisuund ja reisiterminali mittelennunduse valdkond.

Kontserni intressi-, maksu- ja amortisatsioonieelne kasum ehk EBITDA oli 17,6 miljonit eurot. See on siiski piisav, et tagada lähiaastatel vajalike investeeringute tegemine ja lennujaama areng. Oleme võtnud eesmärgiks jätkata pikaajaliste ja tulevikku vaatavate investeeringute tegemist ka ajal, mil majanduskeskkond on habras. Aastal 2023 investee-

risime kokku 18,1 miljonit eurot ja järgmisel aastal plaanime investeringuportfelli veelgi suurendada.

Peale mitmesugustesse projektidesse investeerimise peame oluliseks investeerida oma inimestesse, olgu selleks siis konkurentsivõimelise töötasu maksmine või motiveeriv väärtuspakkumine, investeeringud uutesse tööruumidesse või tehnikasse.

Teame, et meie töötajate rahulolu peeglik on reisijad. Seda suurem on meie heameel, et pälvisime 2022. aasta eest parima lennujaama auhinna 2 kuni 5 miljoni reisijaga lennujaamade seas. Oleme selle tiitli saanud juba mitu korda, kuid ikka rõõmustame selle üle alati väga. See on tiitel, mida kanname uhkusega ja mille saamisega on tähtis iga meie kontserni töötaja.

Rahvusvahelise Lennujaamade Nõukogu (Airport Council International, ACI) korraldatava kvartaalse reisijarahulolu küsitluse 2023. aasta kokkuvõttes olime Euroopa lennujaamade seas 5. kohal.

Tallinna lennujaama reisiterminal on ehitatud kuni 2,6 miljoni reisija teenindamiseks. Et tagada reisijateeninduse tippkvaliteet ka tulevikus, peame terminali laiendama. 2023. aastal alustasime laienduse projektee-rimist terminali läbilaskevõime suurendamiseks 4,2 miljoni reisijani. Projekt valmib 2024. aasta alguses.

Sel aastal algatasime mitu projekti, mille tulemust saavad Tallinna lennujaama reisijad näha ja tunda järgmise aasta esimesel poolel.

Alustasime reisiterminali non-Schengeni alal ehitustöid, et suurendada terminali läbilaskevõimet ja luua reisijatele mugavamad tingimused. Lisaks laiendasime sügisel oma pikaajalist A2-parklat, kuhu lisasime mitusada parkimiskohta. Nüüd ei tohiks tulla neist puudus isegi kooli-vaheaegadel ja suvel.

Oktoobri lõpus läks remonti meie äriklassi lounge, mille avame uue ja suuremana 2024. aasta märtsis. Soovime, et ka seni oleks reisijatel mõnus

Sel aastal algatasime mitu projekti, mille tulemust saavad Tallinna lennujaama reisijad näha ja tunda järgmise aasta esimesel poolel.

koht, kus oodata lendu, mistõttu avasime ajutise ehk *pop-up reLounge*'i. See on valminud jätkusuutlikkuse põhimõtteid järgides.

Reisijate jaoks on Tallinna lennujaamas kõige märgatavam muudatus uue põlvkonna käsipagasi läbivaatuse seadmete paigaldamine. Hakkame seda tegema 2024 aasta alguses, ent suur osa projekti ettevalmistustöid sai valmis 2023. aastal.

Aasta lõpus valmis Tallinna lennujaama lennuliiklusala arendusprojekt, mis oli viimase aastakümne suurim taristu arendamise projekt. Projekti maksumuseks kujunes ligikaudu 74 miljonit eurot, millest oli Euroopa Liidu Ühtekuuluvusfondi toetus 34,4 miljonit eurot. Lennujaama ohutu ja tõrgeteta käitamise tagamiseks tegime ehitustööd kolmes etapis (2016–2023).

Regionaalsetesse lennujaamadesse investeeris emattevõtte Tallinna Lennujaam kokku 4,8 miljonit eurot. Uuenduskuuri läbis Ruhnu lennuväli, kus vahetasime rekonstrueerimise käigus välja raja, ruleerimistee ja perrooni kattekonstruktsiooni. Ühtlasi raadasime ümbritsevat metsa, et muuta saarele lendamine ohutumaks.

Koostöös Lennuliiklusteeninduse AS-iga valmistame ette regionaalsete lennujaamade lennujuhtimise üleviimist digitorni (ingl *remote tower*) põhimõttele. Selleks investeerisime 1,7 miljonit eurot automaatilmajaama seadmetesse. Samuti uuendasime 0,8 miljoni euro väärtuses Pärnu terminalihoone fassaadi ja bürooruume.

Kõige selle keskel ei tohi me aga unustada keskkonnahoidu ja jätkusuutlikku majandamist. Oleme viimastel aastatel rohepöördesse palju investeerinud. Tänavu kevadel võtsime vastu strateegilise otsuse saavutada CO₂-neutraalsus planeeritust viis aasta varem, st juba aastaks 2025. See otsus annab meile võimaluse olla heaks eeskujuks nii Eestis kui ka kaugemal.

Et meie jalajälg väheneks ka sel aastal, otsustasime hakata kasutama ainult taastuvtoorainest valmistatud diisli, võtsime kasutusele uusi elektritoitel töötavaid masinaid ja ehitasime veel kaks päikeseparki. Nüüdseks toodame 31% kogu elektrienergiast ise oma päikeseparkides. See on kindlasti üks parimaid näitajaid kogu Euroopas ja me oleme siin teerajajad: meilt võtavad eeskuju paljud lennujaamad.

Veel jätkasime partneritele Rohehommikute korraldamist, olime transpordisektori rohefoorumi ühed korraldajad ja võtsime osa maailmakoristuspäevast. Teame, kui oluline on üheskoos tegutsemine. Meil on hea meel, et meie partnerid nii terminalist kui ka mujalt territooriumilt ja transpordisektorist laiemalt on otsustanud koos meiega ette võtta jätkusuutlikuma keskkonna loomise teekonna.

Järgmine aasta toob meile kindlasti uusi katsumusi, kuid tean, et meie meeskond töötab alati ühtse ja tugevana. Just see aitab meil olla ka tulevikus maailma koduseim lennujaam. Meil on seatud eesmärgid ja fookused ning me jätkame igal rindel tööd selle nimel, et pakkuda mitmekesist ja heade ühendustega lennuplaani, hoida oma reisijate ja töötajate rahulolu tipptasemel ning olla majanduslikult tugev ettevõtte. Oleme Eesti visiitkaart ja õhuvärv ning täidame seda rolli uhkusega.

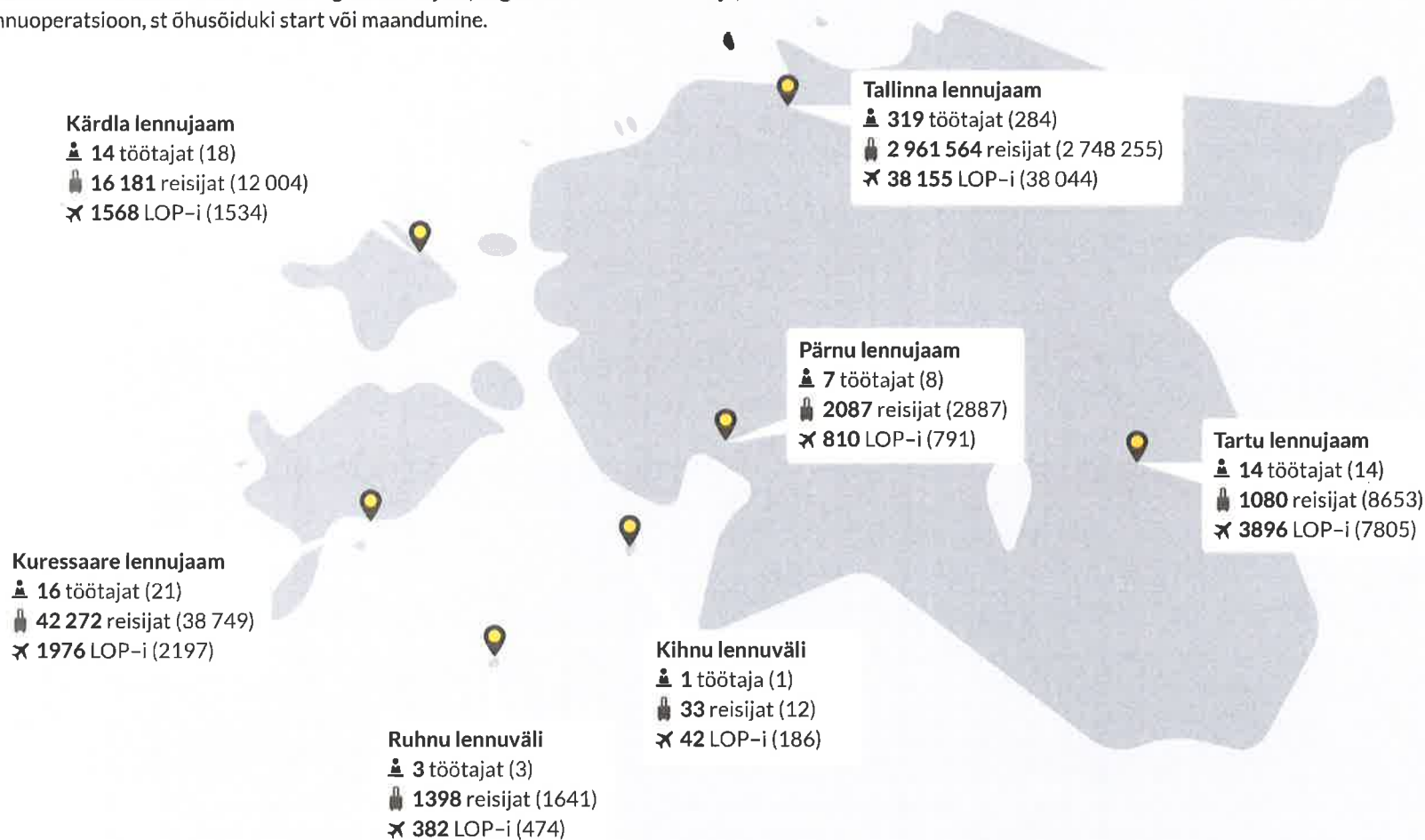
Uute kohtumisteni maailma koduseimas lennujaamas!

Riivo Tuvike
juhatuse esimees

Joonis 1. Kontserni 2023. aasta olulisimad tegevusnäitajad (sulgudes 2022. aasta näitaja)
LOP – lennuoperatsioon, st õhusõiduki start või maandumine.

AS Tallinna Lennujaam

👤 374* töötajat (349)

AS Tallinn Airport GH

👤 258* töötajat (237)

AS Airport City

👤 1* töötaja (0)

* Näitajad seisuga 31.12.2023.

Ülevaade kontsernist

AS Tallinna Lennujaam ning selle tütarettevõtted AS Tallinn Airport GH ja AS Airport City moodustavad kontserni Tallinna Lennujaam. AS-i Tallinna Lennujaam ainuomanik on Eesti Vabariik ning ettevõtte kuulub Kliimaministeeriumi haldusalasse.

AS-i Tallinn Airport GH ja AS-i Airport City asutaja ning aktsiate omanik on AS Tallinna Lennujaam. AS Tallinna Lennujaam on Eesti lennujaamade käitaja ja arendaja. Ettevõtte tegevuse eesmärk on pakkuda rahvusvahelisi lennuühendusi, mis aitavad kaasa Eesti ettevõtluse ja turismi arengule ning selle kaudu riigi konkurentsivõime kasvule. Peale selle ootab omanik, et ettevõtte tegevus oleks äriliselt kasumlik ja tõhus.

AS Tallinn Airport GH osutab reisijatele ja õhusõidukitele maaapealseid teenuseid, toetades sellega emaettevõtte eesmärke.

AS Airport City koondab enda alla selle osa ettevõtte ärikinnisvara projektidest, mille eesmärk on luua lennundusega seotud ettevõtetele senisest veelgi avaramate kasvuvõimalustega taristu ja ärikeskkond Tallinna Lennujaama hallatavates lennujaamades. Kui aruandes viidatakse ettevõttele, siis on mõeldud AS-i Tallinna Lennujaam. Tütarettevõtete kohta kasutatakse ärinimesid AS Tallinn Airport GH ja AS Airport City.

Kontserni tegevusalad on

- Tallinna, Kuressaare, Kärdla, Pärnu ja Tartu lennujaamade ning Kihnu ja Ruhnu lennuväljade käitamine;
- lennuvälja- ja aeronavigatsiooniteenuse osutamine;
- õhusõidukite, reisijate ja kauba maaapealne teenindamine;
- mittelennundusteenuste pakkumine ja ärikinnisvara arendus.

Loome võimalusi selleks, et Tallinna lennujaamast saaks reisida Euroopa olulismatesse sihtpunktidesse mõistliku sageduse ja ajakuluga. Töötame selle nimel, et sihtkohtade arv ja lennuühenduste sagedus suureneks.

Regionaalsetes lennujaamades soovime tagada toimivad regionaalsed lennuühendused ja lennujaamade tõhusa käitamise. Tähtsal kohal on reisijate ja teenuste ohutus ja turvalisus. Juhime oma tegevuse mõju looduskeskonnale ja rakendame meetmeid negatiivse mõju vähendamiseks.

Oma tegevuses lähtume väärtustest: me oleme usaldusväärsed, avatud ja hoolivad.

Tabel 1. Kontserni tegevus- ja finantsnäitajad

	Ühik	2023	2022	Muutus 2023-2022 %
Reisijaid Tallinna lennujaamas	reisijad	2 961 564	2 748 255	8
Lennuoperatsioone Tallinna lennujaamas	LOP-id	38 155	38 044	0
Reisijaid regionaalsetes lennujaamades	reisijad	63 051	63 946	-1
Lennuoperatsioone regionaalsetes lennujaamades	LOP-id	8 674	9 987	-13
Keskmine töötajate arv taandatud täistööajale	FTE	579	520	11
Müügitulu	tuh eurodes	57 316	49 958	15
Äritulu kokku	tuh eurodes	72 089	63 868	13
Ärikulu kokku	tuh eurodes	63 405	54 815	16
Ärikasum enne kulumit (EBITDA)*	tuh eurodes	17 583	16 967	4
Puhaskasum	tuh eurodes	8 483	8 688	-2
Rahavood äritegevusest	tuh eurodes	17 561	19 758	-11
Investeeringud	tuh eurodes	18 055	13 351	35
Omakapitali tootlus	%	6,6	7	-6
EBITDA marginaal	%	31	34	-10

* Ei sisalda põhivara sihtfinantseeringut.

Fookused ja tegevuskeskkond

2022. aasta lõpul uskusime, et majanduskeskkonnast tulenevatest riskidest hoolimata oleme pandeemiast taastunud ja uue kasvu tõusu-nurgas. Tugeva meeskonnaga, digitaalsete ja reisijateekonda parandavate lahenduste rakendamisega ning kinnisvarastrateegia elluviimisega loome aluse jätkusuutlikuks ja kasumlikuks kasvuks järgnevatel aastatel. Nägime, et 2023. aasta pakub meile võimaluse rajada vundament uuele kasvule.

Aasta kujunes oodatult kasvuaastaks, kuid kasv oli kavandatust aeglasem. Oodatust väiksema nõudluse põhjustena saab esile tuua üldise majanduslanguse, Euribori kasvu ja sõjast tingitud ebakindluse Tallinna kui sihtkoha suhtes. Veel mõjutas lennundusest saadavate tulude mahtu vaidlus lennujaamatasude muutmise üle.

Tallinna lennujaama lennujaamatasud olid olnud samal tasemel üle kümne aasta. 2022. aasta juunis tehti otsus tõsta tasusid 1. jaanuaril 2023, et katta inflatsioonist tulenev kulude kiire kasv.

Uute tasude kehtestamise vaidlustas novembris 2022 üks lennufirma. Konkurentsiamet menetles vaidlustust ja kontrollis tasude tõstmise põhjendatust kuni 2023. aasta aprillini. Kuna Konkurentsiamet jõudis seisukohale, et tasude suurendamine oli põhjendatud, kehtestas Tallinna lennujaam uued lennujaamatasud 10. mail 2023.

Vaidlus lõppes, kuid olulise turujõuga odavlennufirma vähendas protesti väljendamiseks Tallinnast lendamise tegevusmahtu kaheks järgnevaks kvartaliks, kaitudes sarnaselt teisteski riikides, kus suurendati lennujaamatasusid.

Lennujaamatasude arvestamise meetodika alusel arvatuna võis Tallinna lennujaama lubatud müügitulu olla 2023. aastal kuni 32,9 miljonit eurot, ent tegelik tulu lennundusest oli 25,8 miljonit eurot. Teenisime lennundusest kahjumit 4,7 miljonit eurot. Kahjum tulenes eelkõige julgestus- ja päästeteenusest, mille kulusid katab lennufirmade asemel riik.

Töötajate arv suurenes 8%, mis tulenes lennuplaani muudatustest ja lennuväljateenuse vastavuse nõuetest. 2023. aasta fookuses oli võtme-ametikohtade järelkasv ja kahepoolse tagasisidestamise kultuuri loomine.

Eesti majandus on olnud kaks aastat majanduslanguses, 2023. aasta langus oli -3,9%. Samas on püsinud inflatsiooniline keskkond ja surve tööjõukulude suurendamisele.

Ettevõtte kulud suurenesid aasta jooksul 16% ja tulud 13%. Tulud kasvasid aeglasemalt, sest riik ei katnud inflatsioonist tingitud kasvanud kulusid regionaalsete lennujaamade käitamiseks ja julgestusteenuse osutamiseks. Pikas plaanis mõjutab see ettevõtte jätkusuutlikkust ja investeerimisvõimekust ning ühenduste tagamist Tallinnaga.

Ühingujuhtimine

Juhtimispõhimõtted

Riigile kuuluva ettevõttena oleme pühendunud hea ühingujuhtimise tava standardite järgimisele. Oleme need põhimõtted avalikustanud Tallinna Lennujaama kodulehel.

AS Tallinna Lennujaam lähtub oma äritegevuse korraldamisel ettevõtte põhikirjast ja riiklikest õigusnormidest. Omaniku ootus on, et kontsern oleks Eesti äriühingutele juhtimise, sotsiaalse vastutuse ja kõrge ärikultuuri poolest eeskujuks.

Kontsern loimib vastutustundliku ühingujuhtimise põhimõtted igapäevategevusse, juhtimisse ja strateegiasse. Juhatus lähtub otsustamisel kontserni ettevõtete ja aktsionäri parimatest huvidest. Ühtlasi tagab juhatus kontserni jätkusuutliku arengu vastavalt selle missioonile, visioonile, eesmärkidele ja strateegiale, samuti riskijuhtimise ja sisekontrolli toimimise.

- **Tulemusjuhtimine** on kogu kontserni hõlmav protsess, mis aitab suurendada tulemuslikkust ja vastata omaniku ootustele. Tulemuslikkuse hindamiseks kasutame süstemaatilisi mõõdikuid ja vaatame regulaarselt üle eesmärkide täitmise.
- **Ohutusjuhtimise** eesmärk on tagada, et kontsern saavutaks oma ärieesmärgid ohutul viisil, aga ka ennetada ja vältida õnnetusi ning kaitsta inimesi, vara ja keskkonda.

- **Kvaliteedi- ja vastavusjuhtimise** eesmärk on toetada eestvedamise ja kaasamise, pideva parendamise, faktidel põhineva otsustamise ja mõju juhtimise kaudu kontserni strateegilist arengut. Sellega tagame kvaliteedi ja vastavuskohustuste täitmise, saavutades ühtlasi huvipoolte rahulolu meie teenustega.

Kestliku arengu põhimõtete alusel oleme pühendunud oma tegevusest tuleneva keskkonnamõju vähendamisele ja ühiskondliku mõju teadvustamisele. Juhtimiskvaliteedi ühtlustamiseks kehtivad kontsernis **ühtsed juhtimispõhimõtted**.

Aruandluspõhimõtted

Kvaliteetsete juhtimisotsuste tegemiseks on kontsernis loodud aruandlussüsteem. AS-i Tallinna Lennujaam juhatus koostab kontserni majandusaasta finantsaruande, järgides rahvusvaheliselt tunnustatud finantsaruandluse põhimõtteid. Aruannet kontrollivad audiitor ja AS-i Tallinna Lennujaam nõukogu. Kvartaliaruanded avalikustab kontsern nõuetekohaselt kodulehel.

Hea ärieetika põhimõtted

Kontsernis on kokku lepitud käitumisreeglid ettevõtete nimel tegutsemiseks. Hea ärieetika koolituse läbimine on kohustuslik kõikidele kontserni töötajatele.

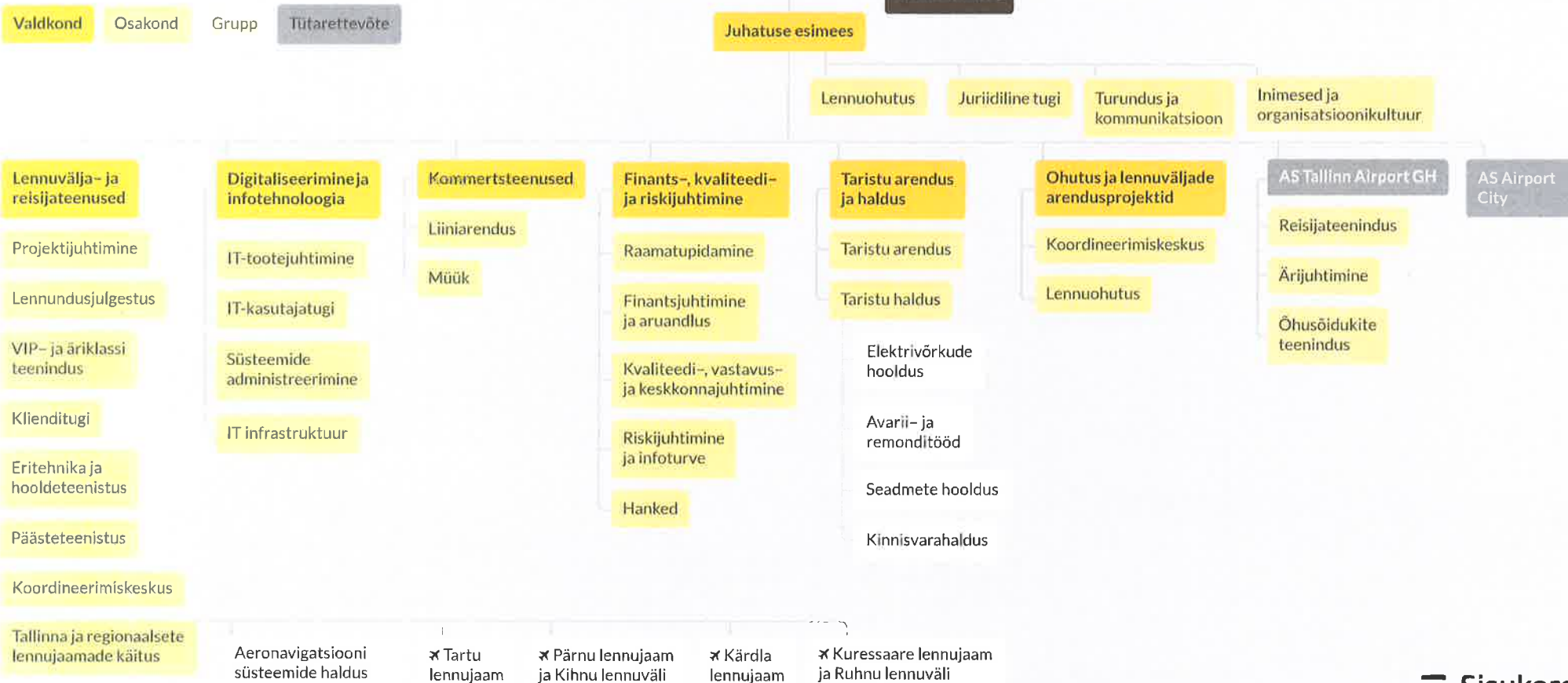
Hea ärieetika põhimõtete alusel peavad kõik töötajad tegutsema eetilisel, vastutustundlikult ja seadusi järgides ning kaitsma äriühingu head nime ja mainet. Olukordades, mille kohta täpsed suunised puuduvad, peab lähtuma eetika üldpõhimõttest. Igasuguse korruptsioonivormi puhul lähtub kontsern nulltolerantsi põhimõttest.

Vastutame oma otsuste ja tegevuste eest, mis mõjutavad meie töötajaid, kliente ja partnereid ning kohalikke kogukondi laiemalt. Toetame ausat ja avatud konkurentsi igal turul. Oleme usaldusväärne partner äriühingutele, omavalitsusele ja riigile. Meie sise- ja väliskommunikatsioon on avatud ning me edastame huvipooltele piisavat, olulist ja õigeaegset infot.

Juhtkond tegutseb viisil, mis väärtustab töötajaid, ja loob kontserni ettevõtetes usaldusliku keskkonna. Kohtleme töötajaid võrdse kohtlemise põhimõtete alusel sõltumata nende soost, perekonnaseisust, vanemlikust staatusest, kuulumisest ühendustesse ja parteidesse, rahvusest, rassist, nahavärvusest, usutunnistusest, sisemistest veendumustest, vanusest, puudest ja seksuaalsest sättumusest. Võrdsest kohtlemisest lähtume ka klientide, teenuseosutajate ja teiste koostööpartnerite valimisel, neile kehtestatud maksetingimustes ning muudes suhetes nendega.

Kontsernis on avatud vihjeliin, mille eesmärk on võimaldada töötajatel teavitada õigusaktide, sisemiste normide ja käitumiseeskirjade rikkumistest ning nende rikkumiste varjamisest. Tagame vihjeliini kasutaja anonüümsuse, et töötajad julgeksid teavitada kitsaskohtadest, kartmata tagajärgi.

Joonis 2. Kontserni struktuur

AS-i Tallinna Lennujaam üldkoosolek

AS-i Tallinna Lennujaam üldkoosolek kogunes 2023. aastal kolmel korral. Suvel viidi ettevõtte Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi haldusalast üle Kliimaministeeriumi haldusalasse.

Üldkoosolekutel kinnitati:

- 2022. majandusaasta aruanne ja audiitori järeldusotsus ning kasumi jaotamine;
- nõukogu liikmete muudatus. Liikmete seast kutsuti tagasi Toivo Jürgenson, Kadri Land ja Piret Kübbar. Nõukogu uuteks liikmeteks valiti Anne Samlik ja Tarmo Karotam, kelle volitused kehtivad kolm aastat. Lisaks pikendati alates 17.08.2023 Märten Vaikmaa volitusi nõukogu liikmena ühe aasta võrra ja valiti ta nõukogu esimeheks;
- omaniku uuendatud ootused ja anti AS-i Tallinna Lennujaam juhatusele nõusolek asutada 100% osalusega tütarühing rahalise ja mitterahalise sissemakse teel. Omaniku ootustega saab tutvuda Tallinna Lennujaama kodulehel.

AS-i Tallinna Lennujaam nõukogu

AS-i Tallinna Lennujaam nõukogus on põhikirja alusel kuni kuus liiget. Nõukogu teeb järelevalvet juhatuse tegevuse üle ja osaleb ettevõtte tegevust puudutavate oluliste otsuste tegemisel. Nõukogu tegutseb iseseisvalt ettevõtte ja aktsionäri parimates huvides. Nõukogu kiidab heaks strateegia, üldise tegevuskava, riskijuhtimise põhimõtted ja aastaeelarve.

Nõukogu liikmed määratakse kolmeks aastaks ja nende tasu määrab üldkoosolek.

Esimees	Märten Vaikmaa	Ametisse määramise aeg 17.08.2023 Volituste kehtivuse tähtaeg 11.03.2024
	André Küüsvek	Ametisse määramise aeg 11.03.2024 Volituste kehtivuse tähtaeg 11.03.2027
Liikmed	John Elvidge	Ametisse määramise aeg 16.09.2021 Volituste kehtivuse tähtaeg 16.09.2024
	Jaak Viilipus	Ametisse määramise aeg 08.06.2022 Volituste kehtivuse tähtaeg 08.06.2025
	Anne Samlik	Ametisse määramise aeg 17.08.2023 Volituste kehtivuse tähtaeg 17.08.2026
	Tarmo Karotam	Ametisse määramise aeg 17.08.2023 Volituste kehtivuse tähtaeg 17.08.2026

Nõukogu kogunes 11 korral. Kohtumiste põhiteemad olid seotud majandustulemuste, kinnisvara valdkonnas tegutseva tütaretevõtte asutamisega ja strateegiliste eesmärkide täitmise arutamisega.

Majandustulemustest andis juhatus nõukogule ülevaate kord kvartalis. Lisaks käsitleti sihtfinantseeringutega seostuvat ning 2024. aasta strateegilisi eesmärke ja eelarvet.

Nõukogu liikmete tööjõukulud on näidatud nõukogu aruandes, mis on kättesaadav Tallinna Lennujaama kodulehel.

Auditikomitee

Esimees **Tarmo Karotam**

Liikmed **Jaak Viilipus**
Piret Kübbar

Auditikomitee kogunes kaheksal korral. Siseaudiitor analüüsis, kas

- personali- ja palgaarvestusprogrammi vahetusel migreeritavad andmed on kvaliteetsed ning vana ja uue andmebaasi andmed võrreldavad;
- olulised allkirja- ja esindusõigused on Tallinna Lennujaamas antud asjakohaselt ning kas neid kasutatakse kehtestatud korra alusel;
- oluliste IT-süsteemide kasutajaõigused on Tallinna Lennujaamas antud asjakohaselt ning kas neid kasutatakse kehtestatud korra alusel.

Auditikomitee käsitles siseaudiitori aruannete tulemusi. Samuti kinnitas komitee nii 2022. majandusaasta aruande kui ka 2023. aasta vaheauditi tulemused.

AS-i Tallinna Lennujaam siseaudiitor oli kuni 17.05.2023 KPMG Baltics OÜ ja alates 17.05.2023 on siseaudiitor AS PricewaterhouseCoopers. Siseaudiitor tegutseb auditikomitees kinnitatud tööplaani alusel ning haldab eetika, pettuste ja korruptsiooni vihjemeili.

Üldkoosolek on kinnitanud 2023. majandusaasta finantsaudiitoriks audiitorühingu AS PricewaterhouseCoopers. Konsolideeritud raamatupidamise aruande auditi eest vastutab vandeaudiitor Janno Hermanson. Finantsauditi tegemisel lähtutakse rahvusvahelistest auditeerimisstandarditest.

AS-i Tallinna Lennujaam juhatus

Juhatus esindab kontserni ning juhib selle tööd kooskõlas seaduste ja põhikirjaga, tegutsedes majanduslikult kõige otstarbekamal viisil. Otsuste tegemisel lähtutakse ettevõtete ja omaniku parimatest huvidest ning kohustutakse tagama jätkusuutlik areng, tuginedes seatud eesmärkidele ja strateegiale.

<i>Esimees</i>	Riivo Tuvike	Ametisse määramise aeg 01.06.2019 Volituste kehtivuse tähtaeg 31.05.2024
<i>Liikmed</i>	Katrin Hagel	Ametisse määramise aeg 01.04.2022 Volituste kehtivuse tähtaeg 31.05.2024
	Eero Pärnmäe	Ametisse määramise aeg 01.04.2022 Volituste kehtivuse tähtaeg 31.05.2024
	Anneli Turkin	Ametisse määramise aeg 01.04.2009 Volituste kehtivuse tähtaeg 31.03.2029
	Einari Bambus	Ametisse määramise aeg 01.04.2005 Volituste kehtivuse tähtaeg 31.03.2023

2023. aastal pidas juhatus 100 koosolekut (2022: 91).

Juhatuse liikmete tööjõukulud on näidatud nõukogu aruandes, mis on kättesaadav Tallinna Lennujaama kodulehel.

Kontserni juhtkond

Kontserni igapäevategevust juhib ning otsuseid võtab vastu kümne-liikmeline juhtkond, kuhu kuuluvad strateegiliste valdkondade ja osakondade juhid ning juhatuse liikmed. Otsused langetatakse ühiselt juhtkonna koosolekutel.

Juhtkonna liikmed

- **Riivo Tuvike**, juhatuse esimees
- **Katrin Hagel**, juhatuse liige, lennuvälja- ja reisijateenused; määruste 139/2014 ja 2017/373 mõistes kõikide lennujaamade vastutav juht
- **Eero Pärgmäe**, juhatuse liige, kommertsteenused
- **Anneli Turkin**, juhatuse liige, finants-, kvaliteedi- ja riskijuhtimine
- **Indrek Nõlvak**, AS-i Tallinn Airport GH juhatuse liige
- **Margot Holts**, turundus ja kommunikatsioon
- **Andrus Järg**, digitaliseerimine ja infotehnoloogia
- **Anneli Lille**, inimesed ja organisatsioonikultuur
- **Tõnu Mühle**, taristu arendus ja haldus
- **Kristina Randveer**, juriidiline tugi

AS-i Tallinn Airport GH juhtimine

AS-i Tallinna Airport GH põhiline tegevusala on reisijate, kauba ja õhusõidukite maapealne teenindamine. AS-i Tallinn Airport GH üldkoosolek on AS-i Tallinna Lennujaam juhatus. Nõukogu volitused ja vastutus on sätestatud põhikirjas. Juhatuse esimehe nimetab ametisse ettevõtte nõukogu ja see koosneb AS-i Tallinna Lennujaam osadest juhatuse liikmetest. Nõukogu peab koosolekuid vastavalt vajadusele ja seaduses toodud tingimustel. Nõukogu liikmetele eraldi tasu ei maksta.

AS-i Airport City juhtimine

2023. aasta märtsis asutati lennujaama ärikinnisvara haldamiseks ja arendamiseks AS Airport City. AS-i Airport City üldkoosolek on AS-i Tallinna Lennujaam juhatus. Nõukogu volitused ja vastutus on sätestatud põhikirjas. Juhatuse esimehe nimetab ametisse ettevõtte nõukogu ning nõukogusse kuuluvad osad AS-i Tallinna Lennujaam juhatuse liikmed ja Andres Aavik. Nõukogu peab koosolekuid vastavalt vajadusele ja seaduses toodud tingimustel. Andres Aaviku töö nõukogu liikmena tasustatakse.

Riskijuhtimine

Riskijuhtimine on kontserni juhtimisprotsessi lahutamatu osa. Selle eesmärk on toetada kontserni äri- ja ohutuseesmärkide saavutamist ning olla valmis nende riskide käsitlemiseks, mille mõju või tõenäosust ei ole võimalik vähendada.

Riskijuhtimise põhimõtete abil tuvastame, analüüsime, hindame ja juhime kontserni toimingute käigus tekkivaid või eesmärkide saavutamist takistada võivaid tegevusriske (sh keskkonna-, töökeskkonna ja vastavusriske), äri- ja finantsriske (sh hinna-, likviidsus- ja krediidiriske) ning projekti- ja ümberkorraldusriske ja nende tagajärgi. Süsteemse lähenemisega toetame ettevõtete jätkusuutlikkust ja arendame töötajate riskiteadlikku käitumist.

Väliskeskkonnas püsib geopolitiiliste ja majanduskeskkonna riskide realiseerumise tõenäosus. Kontserni eesmärkide saavutamist oluliselt mõjutavad riskid on tegevusrisk (sh vastavusrisk), infosüsteemi- ja infoturberisk, personalirisk, äririskist majanduskeskkonna ja kolmandate osapoolte sõltuvuse riskid, aga ka hinnarisk, krediidirisk ja projektide riskid.

Strateegiline risk

Ettevõtte vaatab igal aastal üle strateegia ja hindab äririske, mis takistavad strateegia saavutamist. Majanduskeskkonna risk on suur, sest Eesti on majanduslanguses ja inflatsioon kestab. Majanduslangus mõjutab tarbija-

kindlust ja selle kaudu nõudlust lennufirmade teenuste järele. Ettevõtte käibest on 84% otseses sõltuvuses reisijate nõudlusest ja lennufirmade pakkumisest.

Omanik on seadnud ettevõttele eesmärgi käitada regionaalseid lennujaamu sihtfinantseeringu mahus. Sihtfinantseeringust ei piisa kõikide regionaalsete lennujaamade käitamisega seotud kulude katmiseks.

Eesti ühenduvus on omanikuga jagatud eesmärk. Eesmärgi täitmise investeerib ettevõtte igal aastal 4–6 miljonit eurot ning julgestus- ja päästekulude katmine on olnud riigi vastutus. Seoses pingelise riigieelarvega ei suuda riik neid kulusid täies mahus katta ja kui lisada see kulu lennufirmade tasudesse, väheneb Eesti konkurentsivõime.

Järjest tähtsamaks muutub Tallinna lennujaama koostöö Ettevõtluse ja Innovatsiooni Sihtasutusega, kes teeb koostööd lennufirmadega. Sel viisil toetab sihtasutus lennuliinide nõudlust Eestit kui sihtkohta tutvustavate turundustegevustega välisturgudel.

Omanik on seni otsustanud, et ettevõtte taasisvesteerib kasumi täies ulatuses. See võimaldab täita ühenduvuse eesmärki ja katta regionaalsete lennujaamade kahjumit, samuti seda, et omanik ei tee regionaalsetesse lennujaamadesse investeringuid. Kui omanik muudab dividendipoliitikat, peab ka ettevõtte muutma oma toimimismudelit.

Emaetevõtte on investeerinud 31,75% põhivarast Euroopa Liidu toetusmeetmete abil. Selles osas on amortisatsioon kaetud varade sihtfinantseeringuga ja see ei kajastu praegu teenuste omahinnas. Tulevikus peab ettevõtte suutma teha nende varade asenduse ise.

Majanduskeskkonna risk on suur, sest Eesti on majanduslanguses ja inflatsioon kestab.

Ühtekuuluvusfondi toetustega seotud risk

Rahandusministeerium teeb Ühtekuuluvusfondist saadud sihtfinantseeringu sihtotstarbelise kasutamise auditeid. Selle käigus tuuakse esile riskid, mis oleksid võinud hanke korraldamisel realiseeruda hanke sõnastuse tõlgenduse tõttu. Rakendusüksuse Riigi Tugiteenuste Keskuse selgituse järgi peab ettevõtte arvestama riskiga, et iga toetuse puhul leitakse vähemalt 5% ulatuses, et on rikutud Euroopa Liidu hankereegleid. Oleme üles võtnud eraldise summas 1,1 miljonit eurot selle riski maandamiseks.

Finantsrisk

Ettevõtte kasutab laenuvahendeid. Sellest 24% on fikseeritud intressiga ja euribori muutus ei mõjuta laenukulusid. 76% on fikseerimata intressiga ja 1% euribori muutus suurendab aastas finantskulusid 0,3 miljonit eurot.

Ettevõtte on kogunud investeerimiseks vahendeid, mida ta deponeerib. Kui deposiidi intress langeb 1%, siis vähenevad ettevõtte finantstulud 0,4 miljonit eurot.

Vastavusrisk

AS-i Tallinna Lennujaam ja AS-i Tallinn Airport GH juhtimissüsteem vastab ISO 9001:2015 kvaliteedijuhtimise ning ISO 14001:2015 keskkonnanjuhtimise põhimõtetele. Kontserni põhi- ja tugiprotsessidele kehtivad ISO 9001:2015 ja ISO 14001:2015 sertifikaadid. Lisaks on AS-i Tallinna Lennujaam juhtimissüsteem kooskõlas Euroopa Liidu määruste 139/2014 ja 2017/373 nõuetega.

Transpordiamet on väljastanud AS-ile Tallinna Lennujaam aero-navigatsiooniteenuse osutaja sertifikaadi ning Tallinna, Tartu, Kuressaare, Kärdla ja Pärnu lennujaamale lennuvälja käitaja sertifikaadi.

Kihnu ja Ruhnu lennuväljal on AS-il Tallinna Lennujaam lennuvälja käitaja sertifikaadid, mille on Transpordiamet väljastanud Rahvusvahelise Tsiviilennunduse Organisatsiooni (ICAO, International Civil Aviation Organization) nõuete ning majandus- ja kommunikatsiooni-ministri määruse alusel.

Vastavusriski juhtimiseks kontrollime oma tegevust regulaarselt siseauditite ja vastavushindamiste käigus. Siseaudiitorite meeskond on suurenenud ja kõik siseaudiitorid on läbinud ettevõttevälise siseaudiitorite koolituse.

Peale selle korraldame auditikomitee kinnitatud auditite plaani alusel teenuseosutajalt tellitud siseauditeid. Lisaks kontrollivad kontserni ettevõtteid välised osapooled: auditeid teevad kliendid ning lennundust reguleerivad ametkonnad ja sertifitseerimisega tegelevad asutused.

Aastal 2023 tehti 28 siseauditit ja 14 välisauditit. Lennufirmadega on kontserni ettevõtetel lepinguga kokku lepitud teenusetasemed, millele peame teenust osutades vastama. Selle vastavusriski maandamiseks teeme ise ja teevad ka lennufirmad perioodiliselt seireid.

Infosüsteemide ja infoturberisk

Ettevõtte pöörab suurt tähelepanu infoturbe ja andmekaitse tagamisele. Ukrainas puhkenud sõja algusest alates on Eesti (eelkõige kriitilise taristuga seotud) ettevõtted olnud rünnakute sihtmärgiks. Selleks, et

Ettevõtte pöörab suurt tähelepanu infoturbe ja andmekaitse tagamisele.

kaitsta oma töötajate ning klientide andmeid, täiustame pidevalt oma infoturbevõimekust.

Eesmärgiga, et kõik töötajad oleksid infoturberiskidest teadlikud, korraldasime aasta jooksul sellealase koolituse ja kontserniülese õngituskampaania. Soovisime sel viisil saada ülevaate oma töötajate teadlikkusest ja käitumisest ning rakendada saadud tulemusi silmas pidades maandamismeetmeid.

Infoturberiskide pideva tuvastamise, hindamise ja analüüsimise kõrval rakendame tehnilisi meetmeid ning täiustame infoturbe juhtimissüsteemi. Valmistume SO27001 sertifikaadi taotlemiseks 2024. aasta lõpus.

Personalirisk

Valdkonnas kehtivad töötajatele rangemad nõuded nii pädevuste omandamisel kui ka mitmesuguste sertifikaatide kujul, mis tingib pika väljaõppeaja. Samuti raskendab töötajate leidmist graafikujärgne töö (töötatakse ka puhkepäevadel, riigipühadel ja öösel) ning tööealiste elanike arvu vähenemine. Riski maandamiseks tagame tähtsaimatele ametikohtadele välise ja sisemise järelkasvu, mis toetab kontserni pikaajalist arengut.

Pettuse- ja väärkasutuse risk

Korruptsiooni suhtes kehtib ettevõttes nulltolerantsi põhimõte. Kõik töötajad peavad tegutsema eetilisel, vastutustundlikult ja õigusakte järgides ning kaitsma ettevõtte head nime ja mainet.

Ettevõtete juhatuste ja nõukogude liikmed esitavad välisaudiitorile kord aastas majandushuvide deklaratsiooni. Töötajad, kes korraldavad

hankeid ja/või on eelarve vastutavad täitjad, esitavad kord aastas huvide konflikti deklaratsiooni.

Korruptsiooni vältimiseks ja eetilise käitumise normide kokkuleppimiseks kehtivad ettevõttes korruptsiooniohu ennetamise reeglid ning hea ärietika põhimõtted.

Nagu 2022. aastal nii ei tuvastatud 2023. aastal ühtegi tõsist eetika- või korruptsiooniteemalist vahejuhtumit.

Toimepidevusega seotud risk

AS-i Tallinna Lennujaam eesmärk on tagada lennuvälja- ja reisijateenuste, maapealse teenindamise ning aeronavigatsiooniteenuse tõhus ja tõrgeteta osutamine. Seda teeme toimepidevuse tagamise teel.

Igapäevategevusega seotud sündmusi ja olukordi lahendavad selle eest vastutavad osakonnad jooksvalt vastavalt oma valdkonna eesmärkidele, vastutusele ja sündmuste laadile. Kui olukord nõuab lennuväljade normaalsest käitamisest erinevate lisameetmete võtmist või toob toimunud sündmuse mõju kaasa lennuvälja ja/või reisijateenuse katkemise riski, võtab sündmuse juhtimise ja lahendamise üle lennujaama kriisigrupp.

Ettevõtte ei ole elutähtsa teenuse osutaja, kuid meile on oluline tagada toimepidevus. 2022. aasta tõi selle fookusesse eelkõige elektriteenuse vaates. Korraldasime suurõppuse, et veenduda Tallinna lennujaama reisiterminali ja lennuliiklusal toimimise jätkusuutlikkuses juhul, kui elektritarne katkeb. Õppuse tulemusena koostasime leidude likvideerimiseks tegevuskava. 2023. aastal tekkis Tallinna lennujaamas rikke tõttu ulatuslik elektrihäire ja me saime ettevõtte toimepidevust uuesti katsetada.

Ettevõtte ei ole elutähtsa teenuse osutaja, kuid meile on oluline tagada toimepidevus.

Majandustulemused ja investeeringud

Reisijate ja lennukite teenindamise tulud suurenesid kooskõlas reisijate arvu kasvuga: tulud kasvasid 9% ja reisijate arvu kasv oli 8%.

Tabel 2. Müügitulu kokku tuhandetes eurodes

	2023	2022	Muutus 2023–2022 %
Müügitulu kokku	57 316	49 958	15
sh lennundustulu	17 967	14 358	25
sh mittelelennundustulu	39 349	35 600	11
Reisijate ja lennukite maapealne teenindamine, GH	18 361	16 859	9
Reisijate ja lennukite maapealne teenindamine, muu	1 942	1 659	17
Ruumide üür ja muu rent (sh vahendatud kommunaalid)	4 844	5 338	–9
Reisijatega seotud teenused (parkimine, kontsessioonid, terminali üür)	13 685	11 299	21
Muu mittelelennundustulu	516	445	16

Muud äritulud suurenesid regionaalsete lennujaamade ning julgestus- ja päästekulude sihtfinantseeringu puhul kokku 1 miljon eurot. Sihtfinantseering ei katnud kõiki tegevusega seotud kulusid. Sihtfinantseeringu defitsiit oli regionaalsete lennujaamade puhul 805 000 eurot ning julgestus- ja päästekulude puhul 2 258 000 eurot.

Kontserni tegevus oli suunatud kiire kasvu haldamisele ja kulude juhtimisele muutlikus keskkonnas. Meie kulud olid kokku 63,4 miljonit eurot, mida oli 8,6 miljonit eurot (16%) rohkem kui eelmisel aastal. Kulude suurenemist mõjutas osutatavate teenuste mahu kasv ja üldine hinnatõus.

Kontserni 2023. aasta majandustulemused

Tallinna lennujaama läbis 2023. aastal 2,96 miljonit reisijat, mida on 7,8% rohkem kui eelmisel aastal, kuid siiski 9,4% vähem kui 2019. aastal. Kontserni müügitulu kasvas 15%, mis saavutati tänu tegevusmahu kasvule. Kasum vähenes 2% ning intressi-, maksu- ja amortisatsioonielne kasum (EBITDA) suurenes 4%.

Konsolideeritud müügitulust moodustab 31% lennundustulu ja 69% mittelelennundustulu (2022: vastavalt 29% ja 71%). Võrreldes eelmise aastaga on lennundustulu kasvanud 25%.

10. mail hakkasid kehtima muudetud lennujaamatasud: maandumistasu määra alandati, reisijatasu määra tõsteti ja eraldi tasu kehtestati erivajadustega reisijate teenindamise kulude katteks. Mittelelennundustulude seas on suurenenud reisijatega seotud teenuste käive ja see on kooskõlas reisijate arvu kasvuga.

Kontsessioonid ja terminali üür suurenesid 18% ning autode parkimise tulud 20%. Ruumide üüri ja muu rendi kategooria tulud vähenesid 9%. Kasv on tingitud üürilepingute tingimuste ülevaatusest ja muudatustest.

Tabel 3. Lennundus ja mittelennundus 2022–2023

tuhandetes eurodes

	2023	2022	Muutus 2023–2022 %
AS Tallinna Lennujaam: lennundusteenused			
Tulud	25 804	21 362	21
Kulud koos üldhalduskuludega	30 537	24 026	27
Lennundusteenuste kasum/kahjum	-4 733	-2 664	-78
sh lennuvälja- ja reisijateenuste ning lennukite parkimise teenuse kahjum	-2 475	-1 976	-25
sh julgestus- ja päästeteenuste kahjum	-2 258	-688	-228
AS Tallinna Lennujaam: mittelennundusteenused			
Tulud	20 081	18 591	8
Kulud koos üldhalduskuludega	9 740	10 235	-5
Mittelennundusteenuste kasum/kahjum	10 341	8 356	24
AS Tallinna Lennujaam: regionaalsed lennujaamad			
Tulud	5 619	5 218	8
Kulud koos üldhalduskuludega	6 424	5 686	13
Regionaalsete lennujaamade kasum/kahjum	-805	-468	-72
Finantstulud ja -kulud (TLL+reg)	-480	-370	-30
AS-i Tallinna Lennujaama kasum/kahjum kokku	4 323	4 854	-11
AS-i Tallinn Airport GH kasum/kahjum (sh finantstulud ja -kulud)	3 957	3 810	4
AS-i Airport City kasum/kahjum	110	0	
Konsolideerimise kasum/kahjum	92	24	287
Kontserni kasum/kahjum	8 483	8 688	-2

Kontserni ärikulud jagunevad järgmiselt: 41% moodustavad tööjõukulud (2022: 38%), 34% kaubad, materjalid ja teenused (2022: 35%), 4% mitmesugused tegevuskulud (2022: 4%) ning 21% amortisatsioonikulud (2022: 22%).

Kaupade, materjalide ja teenuste rühma kulude kogumaht oli 21,6 miljonit eurot. Kommunaalkulud kahanesid koos sisseostuhindade odavnemisega võrreldes 2022. aastaga 30% ja on müügikäibest 8%. Reisijate arvu ja keskmise palga kasvuga seoses suurenesid julgestusteenuse sisseostu kulud 1,8 miljonit eurot.

Lisaks kasvasid lennuraja hooldusmaterjalide kulud ning klientide ja õhusõidukite teenindamise kulud. Sõidukite majandamise kulude suurenemise põhjustasid nii mootorikütuse hinnatõus kui ka vahepealsetel aastatel edasi lükatud sõidukite remondi- ja hoolduskulu kasv. Info- ja kommunikatsioonitehnoloogia valdkonnas jätkasime 2023. aastal ostate tark- ja riistvara uuendamiseks.

Mitmesuguste tegevuskulude rühma kulud kokku olid 2,5 miljonit eurot. Võrreldes 2022. aastaga kasvasid märgatavalt nii vormi- ja tööriistade kui ka töölähetuste kulud.

Rahavood

Äritegevuse rahavood olid 17,6 miljonit eurot. Äritegevuse rahavoog ja EBITDA olid 2023. aastal sarnastes summas, mõlemad 17,6 miljonit eurot. Investeeringutegevuse rahavood olid -14,1 miljonit eurot ja finantseeringutegevuse rahavood -4,4 miljonit eurot. Käibekapitali mõjutasid lühiajaliste kohustuste suurenemine 2,6 miljoni euro võrra, varude vähenemine 0,1 miljoni euro võrra ja lühiajaliste nõuete suurenemine 2,1 miljoni euro võrra.

Investeeringud

Investeeringuid tehes pidasime silmas ettevõtte fookuseid ning pikaajalisi plaane, tegemata seejuures järeleandmisi ohutuses ja reisijateeninduse kvaliteedis. Jätkasime investeerimist mitmesse meie olulisse valdkonda, näiteks rohepöördesse ja reisijamugavuse kasvu.

Kokku tegime 2023. aastal investeeringuid kogusummas 18,1 miljonit eurot (35%, 13,4 mln eurot). Suurimad projektid Tallinna lennujaamas olid lennuliiklusalala arendusprojekti kolmas ja viimane etapp, non-Schengeni reisijatele mõeldud alade rekonstrueerimine, uute käsipagasi läbivalgustuse seadmete juurutamise ettevalmistamine ja reisiterminali laienduse projekteerimine.

Regionaalsetesse lennujaamadesse investeerisime kokku 4,8 miljonit eurot. Nende seas olid suurimad investeeringud digitornidele üleminek, Pärnu lennujaama administratiivala remont, Ruhnu lennuvälja lennuliiklusalala rekonstrueerimine ning uute automaatsete meteosüsteemide (AWOS) paigaldamine Kärdla, Tartu ja Tallinna lennujaama.

Tabel 4. 2023. aasta suurimad investeeringud

Investeeringu nimetus	Kokku mln eurodes	% kogu mahust
Lennuliiklusalala laiendus ida-ja lõuna suunal (Ühtekuuluvusfond)	3,56	20
Reisiterminali non-Schengeni eelooteala ehitus	1,32	7
Lõunaala detailplaneeringujärgsed investeeringud (kommunikatsioonid, juurdepääsuteed jne.)	1,15	6
Julgustusliinide seadmed - Reisijatega kaasasolevate esemete kontrollseade EDSCB C3	0,72	4

Administratiivhoone kabinettide remont ja valgustuse nõuetele vastavusse viimine	0,44	2
Reisiterminalis äriklassi lounge remont	0,42	2
Reisiterminali D-osa külmamaisina väljavahetus	0,36	2
Reisiterminali laiendamine läbilaskevõime suurendamiseks (vastavalt RT FS I etapp) kuni 4,2 milj reisijat	0,31	2
Tallinna lennujaama automaat-ilmajaama seadmete väljavahetamine (AWOS)	0,30	2
Reisiterminali turvalgustuse projekteerimine ja ehitus	0,26	1
Parkla A2 parendused	0,17	1
Muud projektid Tallinna lennujaamas	2,49	14
Tallinna lennujaam kokku	11,50	64
Regionaalsete lennujaamade automaat-ilmajaama seadmed (AWOS)	1,66	9
Ruhnu lennuliiklusalala rekonstrueerimine	1,83	10
Pärnu lennujaama terminali administratiiv ala remont	0,78	4
Muud projektid regionaalsetes lennujaamades	0,54	3
Regionaalsed lennujaamad kokku	4,81	27
Jäätõrjemasin	1,05	6
Pagasilint Powerstow	0,47	3
Muud projektid	0,19	1
AS Tallinn Aiport GH investeeringud kokku	1,71	9
AS Airport City investeeringud kokku	0,03	0
Kontsern kokku	18,05	100

2024. aasta väljavaade

Usume, et järgmise aasta reisijate arv kasvab vaatamata inflatsioonile, lennupiletite kallinemisele ja Ukrainas käivale sõjale.

Eesti Panga hinnangul kujuneb Eesti majanduslangus arvatust pikemaks. Selle peapõhjused on Eesti eksporditurgude halb seis ja vähenenud konkurent-sivõime. Kahanev majandus toob 2024. aastal kaasa töötuse mõningase kasvu, kuid inimeste ostujõud jätkab paranemist, sest hinnatõus on taltunud. Lennundusturu üleilmsete riskidena tuleb arvestada majandusliku stagnatsiooni riski, lennukite ja lennukimootorite saadavust ja kütusehinna muutlikkust.

Usume, et järgmine aasta kujuneb Tallinna lennujaamale stabiilse kasvu aastaks. Meie fookuses on vastavuse tagamine, töötajate pädevuste arendamine ja tagasisidestamise kultuuri tugevdamine, samuti toimepidevuse ja ESG-raamistike väljatöötamine ning pooleliolevate projektide tulemuslik teostamine. Ühtlasi uuendame kontserni strateegiat järgmiseks viieks aastaks. Kontserni majandustulemust mõjutab omaniku otsus mitte suurendada julgestuse, pääste ja regionaalsete lennujaamade tegevuskulude sihtfinantseeringut, ehkki kulubaas on kasvanud 12% ja lennujaamatasud on fikseeritud üheks aastaks.

Kuigi lennujaamatasud ei kasva, investeerib ettevõtte ühenduvusesse 5,5 miljonit eurot. Lisaks valmistume maksma 2025. aastal omanikule dividende kokku koos tulumaksuga 5,4 miljonit eurot. Regionaalsete lennujaamade investeeringute riikliku sihtfinantseeringu osa puudub täielikult ja omanik aktsepteerib tehnilisest mahajäämusest tingitud teenuse toimepidevuse riske. Omanik eraldab 14,4 miljonit eurot CO₂ heidete vähendamise seotud investeeringute katteks.

Eespool nimetatud otsuste tulemusena suurenevad äritulud võrreldes 2023. aastaga 4% ja ärikulud 9% ning ettevõtte eelarvestatud kasumlikkus väheneb märkimisväärselt. Järgmistel aastatel peab ettevõtte taastama kasum-

likkuse, et toimida jätkusuutlikult ja viia ellu oma investeeringute plaan. Tallinna lennujaama maapealsete teenuste turu avamine perrooni ja pagasikäitluse osas toob kaasa konkurentsi tekke maapealsete teenuste turul. Sellel on samuti mõju kontserni äritulemusele. Järgmisel aastal planeerime investeerida 33,2 miljonit eurot. Suurimad investeeringud on aastatel 2024–2028 Tallinna lennujaama lõunaala arendus, reisiterminali laiendus, rekonstrueerimine ning tehnoloogia uuendamine ja CO₂ heidete vähendamisega seotud investeeringud.

Tabel 5. Kontserni tegevus- ja finantsnäitajad

	ühik	2024 prognoos	2023	Muutus 2024–2023 %
Reisijaid Tallinna lennujaamas	reisijad	3 094 567	2 961 564	4
Lennuoperatsioone Tallinna lennujaamas	LOP	41 103	38 155	8
Reisijaid regionaalsetes lennujaamades	reisijad	99 583	63 051	58
Lennuoperatsioone regionaalsetes lennujaamades	LOP	10 571	8 674	22
Keskmine töötajate arv taandatud täistööajale	FTE	624	579	8
Müügitulu	tuh eurodes	60 040	57 316	5
Äritulu kokku	tuh eurodes	74 947	72 089	4
Ärikulu kokku	tuh eurodes	69 392	63 405	9
Ärikasum enne kulumit (EBITDA)*	tuh eurodes	15 345	17 583	-13
Puhaskasum	tuh eurodes	5 015	8 483	-41
Rahavood äritegevusest	tuh eurodes	15 541	17 561	-12
Investeeringud	tuh eurodes	33 234	18 055	84
Omakapitali tootlus	%	3,6	6,6	-45
EBITDA marginaal	%	26	31	-17

*Ei sisalda põhivara sihtfinantseeringut

Strateegia ja eesmärkide täitmine

≡ Sisukord

Kontserni missioon on ühendada Eesti maailmaga. Meie visioon on olla atraktiivseim lennujaam Euroopas ning meie väärtused on usaldusväärsus, avatus ja hoolivus.

Ainuaktsionärina on Eesti Vabariik seadnud AS-ile Tallinna Lennujaam järgmised ootused.

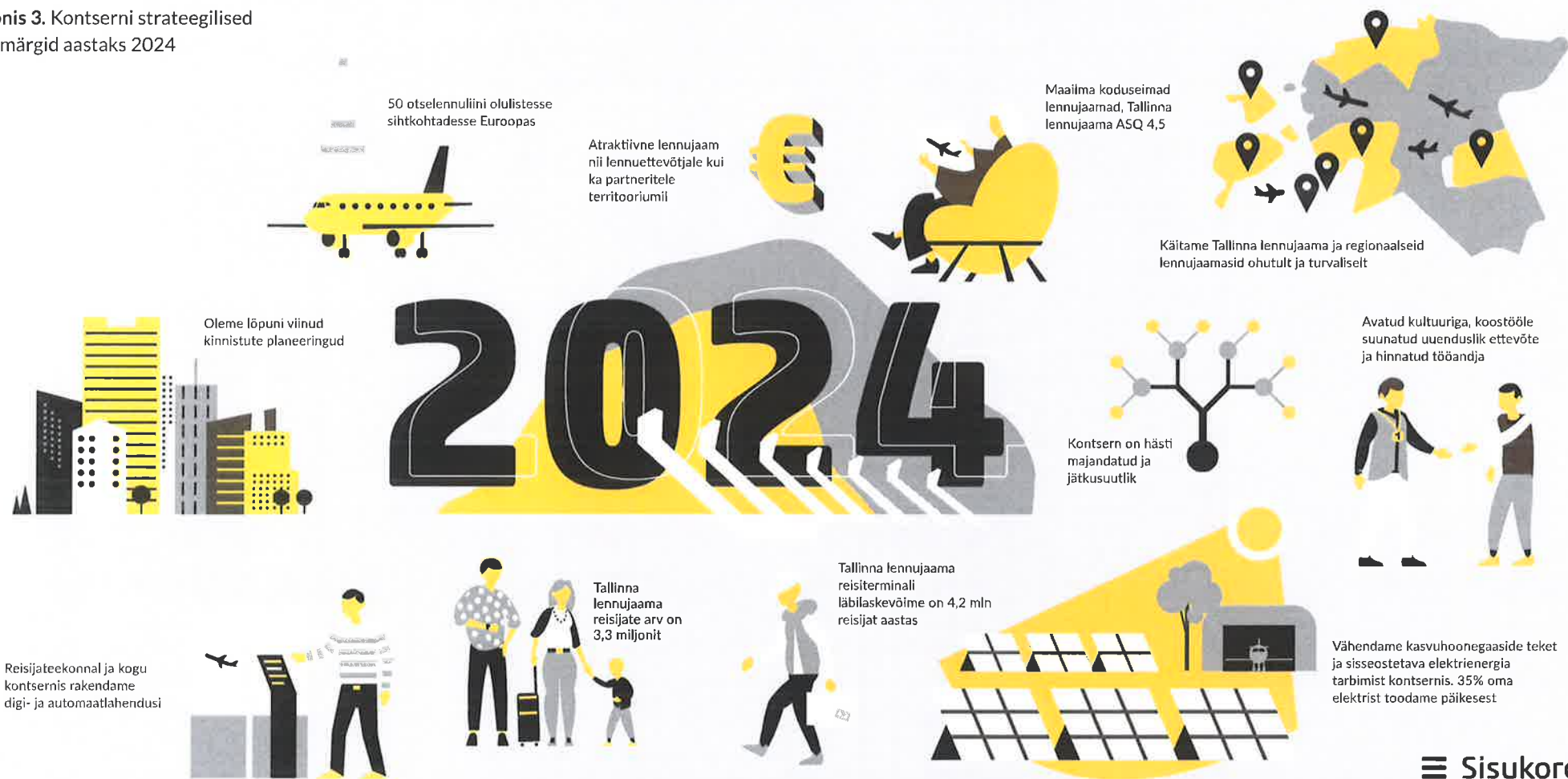
- Ettevõtte hoiab ja suurendab lennuliiklust.
- Ettevõtte tegevus on äriselt kasumlik ja tõhus.
- Ettevõtte toimib jätkusuutlikult ja vastutustundlikult (ohutus ja keskkonnasäästlikkus).
- Ettevõtte käitab Eesti regionaalseid lennujaamu Eesti eri piirkondade majanduskeskkonna arengu toetamiseks riigilt saadud sihtotstarbelise toetuse ulatuses.

Kontserni strateegilised eesmärgid on:

- ühendada Eesti maailmaga nii inimeste kui ka kauba liikumise osas;
- olla atraktiivne lennujaam reisijatele, ettevõtetele, partneritele ja talentidele;
- käitada lennujaamu ohutult ja turvaliselt;
- olla oma tegevuses vastutustundlik looduskeskkonna suhtes ning majandada kulutõhusalt, kasumlikult ja vastutustundlikult;
- tagada, et ettevõtte kinnistud on väärtustatud ja teenivad tulu.

Joonis 3. Kontserni strateegilised eesmärgid aastaks 2024

2023. aasta eesmärkide täitmine

Järgnevatel tabelitel võetakse võtmenäidikute abil kokku olulisimate eesmärkide täitmine ja tulemused.

Tallinna lennujaama reisijate arv kasvas eelmise aastaga võrreldes 7,8%, kuid prognoosist 3,7% vähem. Reisijate arv suurenes peamiselt aasta esimeses ja viimases kvartalis, seevastu mõjutas suveperioodi näitajat negatiivselt odavlennufirmade lendude vähenemine. Sihtkohtade arv jäi oodatust vaid ühe sihtkoha võrra väiksemaks.

Tabel 6. Eesmärk 1. Tallinna lennujaam ühendab Eesti maailmaga nii inimeste kui ka kauba liikumise osas

Möödik	Eesmärk 2023	Täitmine
Regulaarliine (suvised ja aastaringsed)	45	44
Reisijad miljonites	3,08	2,96

Reisijate rahulolu püsis väga kõrgel tasemel: Tallinna lennujaam on Euroopa lennujaamade seas esiviisikus. Reisijateekonna disain on endiselt meie fookuses ja me viime selles valdkonnas ellu uuendusi.

Alustasime mitut mahukat projekti, mille lõpetame 2024. aasta esimesel poolel. Need olid non-Schengeni eelootealade ja äriklassi ootesaali uuendamine ning uute käsipagasi läbivalgustuse seadmete paigaldamine. Lisaks alustasime iseteenindusväravate juurutamise ettevalmistusi.

Suure tähelepanu ja jõuga on Tallinna lennujaama reisiterminali laienduse projekteerimine. Laienduse projekteerimine lõpeb järgmise

aasta alguses. Lennufirmadele oluline punktuaalsus on Tallinna lennujaamas jätkuvalt tagatud ja kontserni töötajate pühendumus on rahuldaval tasemel.

Tabel 7. esmärk 2. Tallinna lennujaam on atraktiivne lennujaam reisijale, lennundusettevõttele, partnerile ja talendile

Möödik	Eesmärk 2023	Täitmine
Reisijate rahulolu kasv ASQ-indeksi järgi	4,4	4,42
E-teenused reisijatele	C3-julgestusseadmete juurutamine on alanud (valmib 2024. a I kvartalis)	Juurutamine on alanud
	Iseteenindusväravate juurutamine on alanud	Projekt viiakse ellu 2025
Tallinna lennujaama reisiterminali laiendamine	Non-Schengeni eelootealade ehitus on alanud (valmib 2024. a I kvartalis)	Ehitus valmib 2024. a II kvartalis
	Äriklassi ootesaali renoveerimine on alanud (valmib 2024. a I kvartalis)	Projekt on ajakavas
Väljuvate lendude punktuaalsus	97%	98%
Juhtumite arv, millega oleme põhjustanud lennuliikluse seisaku kauem kui 30 minutit	0	3
Töötajate pühendumus	TRI*M-indeksis 65 punkti (kontsern)	TRI*M-indeksis 63 punkti (kontsern)
Tööandja maine uuringu tulemused (Kantar)	Viie parima tööandja seas	Paremuselt teine tööandja

Vastutustundlik ja keskkonda säästev tegutsemine on ettevõtte fookuses olnud juba pikka aega. Möödunud kolme aastaga oleme vähendanud CO₂ heiteid neljandiku võrra. Viimasel paaril aastal rakendatud sammudega saavutab ettevõtte CO₂-neutraalsuse viis aastat varem kui kavandatud, st 2025. aastal.

Eesmärgi saavutamiseks möödame enda otsesest ja kaudsest tegevusest tulenevat CO₂ jalajälge ja tegutseme järjepidevalt CO₂ heite vähendamise nimel. 2023. aastal suutsime vähendada CO₂ heite kogust reisija kohta 22% ja see oli 3,02 kg (2022: 3,9 kg).

Reisijate ja lennuoperatsioonide arvu kasvust hoolimata ei toimunud suuri muutusi lennuohutust ja –julgestust mõjutavate vahejuhtumite arvus ning lennujaamad üle Eesti olid käitatud ohutult. Kuigi küberrünna-kute arv ja intensiivsus kasvasid 2023. aastal, siis suure mõju vahejuhtumeid ei esinenud.

Tabel 8. Eesmärk 3. Tallinna Lennujaama käitatakse ohutult ja turvaliselt ning ettevõtte käitub looduskeskonna suhtes vastutustundlikult

Tabel 8. Eesmärk 3. Tallinna Lennujaama käitatakse ohutult ja turvaliselt ning ettevõtte käitub looduskeskonna suhtes vastutustundlikult

Möödik	Eesmärk 2023	Täitmine
Lennujaamadele mõeldud akrediteerimissüsteemi Airport Carbon Accreditation (ACA) tase	ACA 3+ taseme ettevalmistused	Täidetud
CO ₂ heite kogus reisija kohta kg	3,74	3,02
Julgestuse tõsist juhtumit	0	0
Tööohutuse tõsist juhtumit	0	0
Ohutuse vahejuhtumid 1000 lennuoperatsiooni kohta	0 lennuõnnetust ja 0 tõsist vahejuhtumit	0 lennuõnnetust ja 0 tõsist vahejuhtumit
Infoturbe tõsist vahejuhtumit	0	0
Andmekaitse tõsist vahejuhtumit	0	0

Kontserni intressi-, maksu- ja amortisatsioonieelne kasum (EBITDA) oli 0,6 miljoni euro võrra väiksem (–3,3%), kui eelarvestatud. EBITDA marginaal jäi ühe protsendipunkti võrra eesmärgile alla. Müügitulu oli 0,3 miljoni euro võrra väiksem kui eelarvestatud (–0,5%). Selle põhjustas prognoositust väiksem reisijate arv, mis mõjutas neid tulusid, mis on reisijate arvuga otseselt seotud (kontsessioonid, autode parkimine, VIP- ja äriklienditeenindus jm). Samuti oli võimalik kehtestada lennujaamatastude uued määrad kavandatust neli kuud hiljem.

Kontserni (Tallinna lennujaam ja regionaalsed lennujaamad) reisijate arv oli planeeritust 4% võrra väiksem ja kontserni kulud (ilma amortisatsiooni kuludeta) olid kavandatust 0,3 miljoni võrra suuremad. Seetõttu oli kulu reisija kohta 16,6 eurot, olles 0,8 euro (4,9%) võrra suurem planeeritust.

Müügitulu oli 18,9 eurot reisija kohta, mis ületab eesmärgiks seatud taset. Seega võib öelda, et reisija kohta prognoositud müügitulu oli korrektne.

Mittellennundustulu oli planeeritust 0,2 miljoni euro võrra suurem (0,6%). Kavandatust enam teenisime reisijate ja lennukite teenindamise tulusid ja kavandatust vähem teenisime üürnikele osutatud lisateenuste tulusid.

Kontsessioonide tulu oli planeeritust väiksem 0,6 miljoni euro võrra (~9%) ning reisijate ja lennukite teenindamise tulu oli planeeritust suurem 1,4 miljoni euro võrra (8%). See oli tingitud reisijate ja lennuoperatsioonide väiksemast arvust. Planeeritust suuremad olid reklaampindade müügi, taristutasude ja autode parkimise tulud.

Tabel 9. Eesmärk 4. AS Tallinna Lennujaam on kulutõhus, kasumlik ja uuenduslik ettevõtte

Möödik	Eesmärk 2023	Täitmine
Kontserni intressi-, maksu- ja amortisatsioonieelse kasumi (EBITDA) marginaal %	32%	31%
Kontserni kulu (v.a amort.) reisija kohta (Tallinna lennujaam ja regionaalsed lennujaamad) eurodes	15,9	16,6
Kontserni müügitulu reisija kohta (Tallinna lennujaam ja regionaalsed lennujaamad) eurodes	18,3	18,9
Mittellennundustulude kasv (müügitulu)	39,1 miljonit eurot	39,3 miljonit eurot

Peame tähtsaks ettevõtte maade väärtustamist ja hea ärikeskkonna loomist, et meelitada ligi uusi ettevõtteid, seda nii Tallinnas kui ka regionaalsetes lennujaamades. AS-i Tallinna Lennujaam tütarettevõtte AS Airport City asutatigi eesmärgiga arendada ja hallata lennujaama ümbruses paiknevat ärikinnisvara.

Eesmärk on luua toimiv ärikeskkond, mis toetab lennunduse arengut. Esimeses etapis keskendume lennuraja lõunaküljel asuvale alale, kus arendame lennunduslogistika ja lennukaubandusega seotud taristut. Äriprojektid on koostatud ja esimesed lepingud partneritega sõlmitud. Lisaks on alustatud projekteerimist neljal kinnistul paikneva hoonestuse rajamiseks.

Tabel 10. Eesmärk 5. AS-i Tallinna Lennujaam kinnistud on väärtustatud ja teenivad tulu

Möödik	Eesmärk 2023	Täitmine
Äriplaanid on koostatud või koostamisel.	Universaalangaari projekteerimise hange on tehtud ja projekt valmib 2024. a I kvartalis	Projekt on ajakavas
Alustatud on projekteerimist ja ehitust	Ettevõtte Airport City loodud ja kapitaliseeritud	Täidetud

Lennuliiklus meie lennujaamades

≡ Sisukord

Lennuliiklus Tallinna lennujaamas

Tallinna lennujaama lennuliiklus on tihedalt seotud üldiste üleilmsete, ennekõike Euroopa sotsiaal-majanduslike ja valdkonnapõhiste suundumustega.

Euroopas taastus lennuliiklus 2023. aastal endiselt Covid-19 pandeemiast ja reisijate arv peaks koroonaelsele tasemele jõudma 2024. aastal, st aasta varem, kui eelmises prognoosis arvatud (Euroopa Lennujaamade Nõukogu (ACI Europe) pressiteade 11.10.2023).

Erinevalt varasematest ajaloolistest kriisidest on seekordse taastumise kiirus eri lennujaamades märgatavalt erinev. Taastumist mõjutavad nii pandeemiajärgsed struktuursete muutused kui ka Ukrainas puhkenud sõjaga seotud piirangud, mis mõjutavad turge erineval määral. Peamiste struktuursete muutustena toob Euroopa Lennujaamade Nõukogu esile reisijate huvi valdavalt puhkusereiside vastu ja odavlennufirmade jõulise, kuid valikulise laienemise.

Tallinna lennujaama läbis 2023. aastal 2 961 564 reisijat, mis on 90,6 % 2019. aasta ehk pandeemiaeelsest tasemest. Võrreldes 2022. aastaga suurenes reisijate arv 7,8%. Näitaja kasvas eelkõige aasta esimeses ja viimases kvartalis. Suveperioodil mõjutas reisijate arvu negatiivselt odavlennufirmade lendude vähenemine.

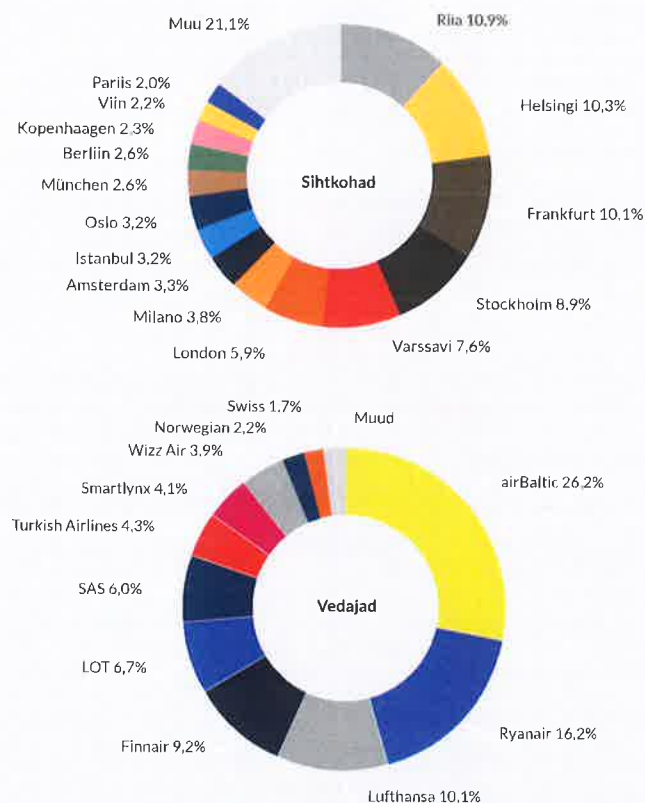
Märtsi lõpus, kui Tallinna lennujaam läks üle suvisele lennuplaanile, peatas Ryanair lennud kuuel liinil, millest kaks taastas ta sügisel.

Meie suvist lennuplaani täiendasid uute sihtkohtadena airBalticu hooajalised otselennud Dubrovnikusse, Spliti, Rhodosele ja Iraklioni. Oktoobri lõpus alanud talvisest hooajast lisas airBaltic regulaarlennud Tenerifele, Las Palmasesse ja Genfi, samuti Tamperele. Seni ainult suvehooajal toiminud Ateena (Aegean Airlines) ja Antalya (Sunexpress) liinid muutusid aastaringseteks.

Aastajooksul tehti Tallinna lennujaamast regulaarlende 44 sihtkohta, millele lisandusid regulaarsed tšarterlennud. Kõige rohkem reisijaid (ligikaudu kolmandik) lendas peamistesse sõlmjaamadesse Riiga, Helsingisse ja Frankfurti.

Aasta vältel teenindasid kõige rohkem reisijaid airBaltic (26%) ja Ryanair (16%). Kokku oli odavlennufirmade osakaal 22% (2022: 30%).

Joonis 4. Tallinna lennujaama reisijate jaotus sihtkohtade (regulaarlennud) ja vedajate alusel 2023. aastal

Joonis 5. Rahvusvahelised regulaarliinid Tallinna lennujaamast 2023. aasta detsembris

Tabel 11. Reisijate arv, kauba ja posti vedu ning lennuoperatsioonide arv Tallinna lennujaamas 2019-2023

	Ühik	2023	2022	2021	2020	2019
Reisijaid kokku	reisijad	2 961 564	2 748 429	1 301 066	863 589	3 267 910
sh siselendudel	reisijad	59 029	51 303	39 454	24 841	31 768
sh välislendudel	reisijad	2 902 535	2 697 126	1 261 611	838 748	3 236 142
sh ümberistujaid	reisijad	28 760	11 077	8 102	6 600	13 334
Kaup ja post kokku	tonn	8 753	11 110	10 560	9 190	10 916
sh post	tonn	1 160	1 279	1 205	1 319	2 932
sh lennukaup	tonn	7 593	9 831	9 355	7 871	7 984
Lennuoperatsioone kokku	LOP	38 155	38 044	26 689	22 962	47 867
sh reisilendudel	LOP	29 428	28 478	16 617	14 461	38 808
sh kaubalendudel	LOP	1 561	1 609	1 602	1 551	1 538
sh mitteärilistel lendudel	LOP	7 166	7 957	8 470	6 949	7 521

LOP – lennuoperatsioon, st õhusõiduki start või maandumine.

Lennuliiklus regionaalsetes lennujaamades

Regionaalseid lennujaamasid läbis kokku 63 051 reisijat, mida on 1% vähem võrreldes 2022. aastaga (2022: 63 947).

Kõige enam kasvas reisijate arv Kärkla lennujaamas (35%) ja seda soodustas suurema lennuki kasutuselevõtt Tallinna–Kärkla liinil. Tänu sellele tegi ka aastane reisijate arv Kärkla lennujaamas kõigi aegade rekordi, kui kokku teenindati 16 181 reisijat (2022: 12 004).

Regionaalsetest lennujaamadest suurimat, Kuressaare lennujaama läbis 2023. aastal 42 272 reisijat (2022: 38 749).

Tartu lennujaama reisijate arv vähenes Tartu–Helsingi lennuliini sulgemise tõttu 1 080 reisijani (2022: 8 653). Lennuoperatsioonide arvu kahanemine oli tänu õppelendude aktiivsele toimumisele väiksem, kokku toimus 3 896 (2022: 4 805) lennuoperatsiooni.

Ainus rahvusvaheline regulaarlennuliin regionaalsetest lennujaamadest toimis Pärnu ja Helsingi vahel 25. maist 6. augustini ning seda kasutas 657 reisijat. Kokku läbis Pärnu lennujaama 2 087 reisijat (2022: 2 888).

Lennuvälja- ja reisijateenused

Reisijakogemus ja reisijateekonna disain Tallinna lennujaamas

Tallinna lennujaama reisiterminali uuenduste projektide ning reisijateekonna disainis järgime koduseima lennujaama kontseptsiooni ja aasta fookuseid. Keskendusime mitme suuremahulise arendusprojekti ettevalmistamisele ja alustasime uuenduste elluviimist.

Reisiterminali non-Schengeni ootealade rekonstrueerimine ja äriklassi ootesaali uuendamise algus töid reisijatele kaasa omajagu ebamugavusi. Tuleval aastal, kui avame uuendatud alad, mõjutavad valminud tööd reisijarahulolu kindlasti taas positiivselt. Mugavuse huvides ehitasime värvatesse 4 ja 12 liftid, mis lihtsustavad nende reisijate liikumist, kellel on raskusi trepi kasutamisega või kes liiguvad näiteks koos laste ja kärudega.

2022. aastal võtsime kasutusele neli seadet pagasi iseteenindusliku registreerimise ja loovutamise jaoks. Neid on kasutanud kokku 28 376 reisijat ja aastaga on iseseisvalt loovutatud 28 829 ühikut pagasit.

Pagasi registreerimiseks kasutasid iseteenindust kõige rohkem augustikuu reisijad, mil sel viisil registreeritud pagas moodustas 19% airBalticu ja Scandinavian Airlinesi (SAS) lendude pagasist. Praegu ongi iseteenindusseadmeid võimalik kasutada nende kahe lennufirma reisijatel, järgmise aasta alguses lisandub nimekirja ka teisi lennufirmasid.

Tallinna lennujaama reisiterminalis osutatavate teenuste taseme ühtlustamiseks ning infovahetuseks oleme loonud reisiterminali kasutajate komitee, kuhu kuuluvad reisiterminalis tegutsevad rentnikud ja koostööpartnerid. Nagu eelmisel aastal nii toimus ka sel aastal üks koosolek. Seal tutvustati muu hulgas Tallinna Lennujaama strateegiat, keskkonnanäesmärke ja -tegevusi, aga ka terminali ehituse ja arendusega seotud plaane ning reisijaküsitluse tulemusi.

Tallinna lennujaama klientide tagasiside ja reisijaküsitlus

Aasta jooksul registreerisime 660 kliendipöördumist (2022: 365), millest enamik oli seotud lennule registreerimise ja julgestuskontrolli järjekorra pikkusega.

Reisiterminalis kasutusel olevad reaajas tagasiside mõõtmise seadmed näitasid, et reisijate rahulolu püsis sarnasel tasemel võrreldes eelmise aasta tasemega. Meeldiva kogemuse osaliseks sai 86,1% (2022: 87,5%) vastanutest. Toitlustusasutustes saadud teeninduse hindas heaks 83% (2022: 84,7%) ja toiduvalikuga oli rahul 81,6% (2022: 87,5%) vastanutest.

Jätkasime Rahvusvahelise Lennujaamade Nõukogu (Airport Council International, ACI) reisijaküsitluse (ingl *airport service quality*, ASQ) korraldamist koos rohkem kui 300 lennujaamaga üle maailma. Uuring annab meile võimaluse analüüsida oma lennujaama tugevaid külgi ja arenguvõimalusi ning võrrelda tulemusi teiste lennujaamadega. Aasta jooksul küsitlesime 1 424 reisijat ja aasta üldise rahulolu näitaja on 4,42. Tallinna lennujaamast väljuvad reisijad hindavad väga kõrgelt reisiterminali saabumise lihtsust (4,54) ja julgestuskontrolli läbimise lihtsust (4,35). Lihtsus leida õige teekond (4,46) ja lennuinfo (4,38) ning terminalis liikumise teekond (4,54) on kindlasti olnud ning on ka tulevikus meie lennujaama ühed tugevaimad küljed.

Rahuloluhinnangud kujunesid aasta kokkuvõttes eri segmentides järgmiseks:

- ärieesmärgil reisija rahulolu oli 4,34,
- puhkusereisija rahulolu oli 4,50,
- muudel põhjustel reisija rahulolu oli 4,41.

2022. aastal võtsime kasutusele neli seadet pagasi iseteenindusliku registreerimise ja loovutamise jaoks.

Erivajadustega reisijate teenindamine

Meile on väga tähtis toetada erivajadustega reisijate teekonda. Teeme kõik selleks, et pakkuda alati kvaliteetset, ohutut ja meeldivat teenust.

Tallinna lennujaam võttis 2023. aastal vastu 7 405 erivajadustega reisijate teeninduse tellimust, mida oli 1 986 ehk 19% rohkem kui eelmisel aastal. Kogu reisijate arvust moodustas erivajadustega reisijate osakaal 0,25% ja see näitaja kasvab iga aastaga. Näitaja oli kõige suurem juulis ja augustis, mil pakkusime ühes päevas tugiteenuseid keskmiselt 28 erivajadustega reisijale.

Täitsime 4 591 kõigist erivajadustega reisijate teenindamiseks esitatud tellimustest (ülejäänud juhtudel klient siiski ei soovinud meie abi). Alla 12-tunnise etteteatamisajaga tellimusi oli 27% ja neist oli viimase hetke tellimusi 6%. Eritehnikat kasutasime 21% tellimuste täitmiseks.

Kõige rohkem erivajadustega reisijaid (48%) vajas meie töötajate abi pikkade vahemaade läbimiseks (ingl *wheelchair ramp*, WCHR), 27% kliente soovis tuge näiteks treppidest liikumisel (ingl *wheelchair steps*, WCHS) ja 11% reisijatest muu hulgas õhusõidukisse sisenemisel või sealt väljumisel (ingl *wheelchair carry*, WCHC). Ülejäänud 14% olid muu erivajadusega reisijad.

Sel aastal alates 10. maist hakkas kehtima erivajadustega reisija tasu 0,3 eurot iga väljuva reisija kohta. Erivajadustega reisijate teenindamise tulud olid 302 372 eurot ja kulud 573 118 eurot (2022: tulud 0 eurot, kulud 322 361 eurot).

Lennundusjulgestus

Tegime Tallinna lennujaamas ja regionaalsetes lennujaamades julgestus-teenuse hanked.

Esimene hange hõlmas Tartu, Pärnu, Kuressaare ja Kärkla lennujaama lennundusjulgestuse teenust. Meile tehti kolm pakkumust, millest parim oli AS-i G4S Eesti oma. Kuna seni kohaldas lennundusjulgestuse meetmeid Kuressaares ja Kärklal AS Tallinna Lennujaam, tähendas see nendes lennujaamades töökorralduse muudatusi.

Et vähendada riske ja suurendada konkurentsi, otsustasime korraldada Tallinna lennujaama hanke kahes osas. Kuulutasime välja esiteks hanke reisijatega seotud lennundusjulgestuse teenuste ja teiseks lennujaama käitamise julgestusteenuste ostuks.

Mõlemale osale esitati kolm pakkumust. Reisijate lennundusjulgestuse teenuste osutamiseks tegi parima pakkumuse AS G4S Eesti ja lennujaama käitamise lennundusjulgestuse teenuse osutamiseks Forus Security AS. Kahe teenuseosutaja kasutamine aitab laiendada julgestusteenuse turgu, kasvatada turukonkurentsi ja tagada toimepidevuse, mis on vajalik jätkusuutliku lennuväljateenuse tagamiseks.

Aasta tõi kaasa reisijate arvu ootuspärase kasvu. Julgestusteenuse pakkuja oli selleks valmistunud ja mehitatust parandanud. Ka suvekuudel suudeti hoida teenuse järjekorrad kontrolli all.

Tallinna lennujaamale tehtud pommiähvarduste arv kasvas sel aastal, jõudes kümneni. Tegime sellise juhtumi korral alati igakülget koostööd Politsei- ja Piirivalveametiga ning Päästeametiga, et tagada reisijate ohutus ja lennujaama igapäevane toimimine.

2023. aastal tegime ühe viimaste aastate suurima investeeringu lennundusjulgestusse. Selle tulemusi saab kogeda 2024. aasta kevadel, mil võtame kasutusele käsipagasi läbivalgustuse uue põlvkonna

seadmed. Need võimaldavad reisijal jätta suured elektroonikaseadmed ja vedelikud käsipagasisse. Sarnaseid seadmeid kasutatakse juba praegu mitmes Euroopa lennujaamas ning õige pea läbivad reisijad ka Tallinna lennujaamas julgestuskontrolli tänu uutele seadmetele mugavamalt ja kiiremini.

Lennuohutus ja maapealsete teenuste ohutus

Ohutus on lennunduses esmatähtis ja seepärast peame kontsernis selle põhimõtte järgimist prioriteetseks. Ohutuseesmärkide saavutamiseks on ettevõttes kasutusel toimiv, kõiki töötajaid ja kogukonna liikmeid kaasav ohutusjuhtimissüsteem. Selle osad on ettevõtte ohutuspoliitika ja -eesmärgid, riskijuhtimine ning ohutuse edendamine ja hindamine.

Rakendame õiglase käitumise (ingl *just culture*) põhimõtteid, st ei karista inimesi sellise tegevuse või tegevusetuse või otsuste eest, mis on tehtud, võttes arvesse nende töökogemust ja väljaõpet. Ohutusjuhtimissüsteemi kaalukas osa on teavitamine kõigist töös ette tulevatest lennuohutust mõjutavatest juhtumitest, et oleks võimalik selgitada välja juhtunu algpõhjus ja juhtunu kordumist tulevikus ennetada.

Tallinna lennujaamas tegutseb ohutuskomitee, kuhu kuuluvad Tallinna lennuväljal tegutsevate ettevõtete lennuohutuse eest vastutavad töötajad. Komitee eesmärk on teavitada osalisi ohutust mõjutavatest põhilistest muudatustest, suurendada üldist teadlikkust ja kaasata osalisi ohutusjuhtimissüsteemi parendamisse.

Nagu eelmisel aastal nii peeti ka 2023. aastal neli ohutuskomitee koosolekut. Osalistele anti ülevaade Tallinna lennuvälja arendustegevustest ja nendega seotud käitamispirangutest lennuväljal viibijatele, samuti

lennuohutust mõjutavatest juhtumitest ning lennuvälja käitamis- ja juhtimissüsteemi protseduuride muudatustest.

Regionaalsetes lennujaamades kogunevad samal eesmärgil vähemalt kord kvartalis ohutus- ja kvaliteedigrupid, kuhu kuuluvad lennujaamade territooriumitel tegutsevad ettevõtted. Kuressaare, Tartu ja Pärnu lennujaamas toimus neli ning Kärddla lennujaamas 12 koosolekut.

Lennuvälja määruse nõuete alusel korraldatakse regulaarselt *safety review board*'i koosolekuid. Sellesse üksusse kuuluvad kontserni juhtkonna liikmed. *Safety review board* jälgib ettevõtte ohutusjuhtimissüsteemi tulemuslikkust, kinnitab ohutuseesmärgid, hindab ohutustaset ning ohutusmeetmete rakendamise tõhusust ja mõjusust. Samamoodi nagu 2022. aastal peeti 2023. aastal 12 *safety review board*'i koosolekut.

AS-i Tallinna Lennujaam lennuväljadel registreeriti aasta jooksul kokku 969 ohutusteavitust (2022: 738). Teavituste arvu kasvu on toonud kaasa teavituskultuuri paranemine ja lisaressursside kaasamine.

Tallinna lennujaamas ja regionaalsetes lennujaamades ei toimunud sel aastal ühtegi lennuõnnetust. Siiski leidis aset üks tõsine intsident (2022: 0), mille käigus kukkus Tallinna lennuvälja perroomile kooskõlastamata ja juhtimatu droon.

Aasta jooksul registreeriti 21 intsidenti ehk õhusõiduki kasutamisega seotud lennuohutust mõjutavat juhtumit (2022: 17), mis mõjutasid õhusõiduki või selles viibivate reisijate ohutut käitamist. Neli neist oli seotud õhusõiduki tehnilise rikkega, millest kahel juhul oli lennurada ajutiselt suletud. Kolmel korral vigastati maapealsete tegevuste käigus lennuvälja liiklusalal õhusõidukit ning kahe intsidendi puhul liikusid seadmed tuule ja reaktiivjoa tõttu vastu õhusõidukit.

Kõigist lennujaamades registreeritud ohutusteavitustest oli 185 seotud lindude ja loomadega (2022: 196) ning neist enamik puudutas lindude-loomade liikumist liiklusalal. Kokku tuli ette kolm (2022: 3)

Ohutusjuhtimissüsteemi rakendamise siht on tagada ärieesmärkide saavutamine ohutul viisil, vältides õnnetusi ning kaitstes inimesi, vara ja keskkonda.

tõsisemat juhtumit, mis mõjutasid lennu toimumist või ärajäämist, kuna linnud ja loomad kujutavad õhusõidukile suurt ohtu ning võivad tuua kaasa ulatuslikke kahjustusi.

Intsidentide ja ohtude ennetamiseks kasutame lennuväljadel aktiivselt mitmesuguseid lindude ja loomade eemale peletamise meetmeid. Et maandada lindudest ja loomadest tingitud riske tõhusamalt ning võtta kasutusele parimad peletusmeetmed, teeme aktiivselt koostööd ornitoloogiga.

Tabel 12. Registreeritud ohutusteavituste arv AS-i Tallinna Lennujaam käitatavatel lennuväljadel 2019–2023

Ohutusjuhtumi tõsiduse aste	2023	2022	2021	2020	2019
Õnnetus	0	0	1	0	0
Tõsine intsident	1	1	1	1	2
Intsident	21	17	18	28	28
Vahetu mõjuta ohutusjuhtum	246	296	244	183	204
Tähelepanek	701	425	384	196	285
Kokku	969	738	647	408	519

Maapealse teeninduse ohutus

Maapealseid teenuseid osutame ööpäev ringi, igas olukorras ja operatiivselt keerulises keskkonnas. Kuigi ohutusele pöörame tähelepanu kogu aeg, ei tohi inimtegurit alahinnata ega unustada. Teame, et ohutusjuhtumid ei kao kunagi, kuid nende hulka saab töötajate pideva koolitamisega piirata. Tänavu korraldasime üheksa ohutusülevaate kohtumist ja järgmisel aastal on plaanis nende arvu suurendada.

Ohutuskultuuri üks tähtsaimaid alustalasid on avatud teavitamiskultuur. Aasta jooksul toetasime teavitamissüsteemi kasutamist, tehes sel teemal selgitustööd ja koostades meeldetuletusi. Võrreldes eelmise aastaga on teavituste arv märkimisväärselt kasvanud ja on 17,2 teavitust tuhande lennuoperatsiooni kohta (2022: 11,5).

Sel aastal registreerisime 0 õnnetust, 0 tõsist intsidenti, 11 intsidenti, 104 vahetu mõjuta juhtumit ja 155 tähelepanekut.

Ohutuskultuuri üks tähtsaimaid alustalasid on avatud teavitamiskultuur.

Aeronavigatsiooniteenus

AS Tallinna Lennujaam pakub side- ja navigatsiooniteenust ning lennufoteenust. Aeronavigatsiooniteenuse liik sõltub lennujaamast. 2023. aastal pakkusime:

- lennufoteenust Kuressaares, Kärdlas ja Pärnus;
- side- ja/või navigatsiooniteenust Kuressaares, Kärdlas, Pärnus ja Tallinnas.

Side- ja aeronavigatsiooniteenus oli Tallinna lennujaamas kättesaadav 99,8%, Kuressaares 100%, Kärdlas 99%.

Jätkus digitorniprojekt, mille eesmärk on koondada regionaalsete lennujaamade lennuliiklusteenus Tallinnas asuvasse Lennuliiklusteeninduse AS-i juhtimiskeskusesse. Eelmisel aastal lõppes projekti esimene etapp Tartu digitorni käivitamisega. Teises etapis alustasime varioperatsioone Kuressaare lennujaamas ja sealse digitorni sertifitseerime 2024. aastal. Selle tulemusena hakatakse ka Kuressaare lennuliiklust juhtima Tallinnas asuvast digitornist.

Et võimaldada üleminekut digitornile, paigaldasime Tartu, Kuressaare ja Kärdla lennujaama uued, automaatsed ilmavaatlussüsteemid (ingl *weather observing system*, AWOS) ning Tallinnas uuendasime ilmavaatlussüsteemi. Automaatsete ilmavaatlussüsteemide ametlik kasutuselevõtt ja sertifitseerimine on kavas 2024. aasta esimesel poolel.

Järgmisel aastal alustame ühtlasi üleminekut lennumeteoroloogia täisautomaatsele ilmavaatlusteenusele Kuressaare ja Tartu lennujaamas. Kärdla lennujaamas on see plaanis aastal 2025.

Lennuväljade käitamine

AS-i Tallinna Lennujaam eesmärk on tagada Tallinna lennujaama ja regionaalsete lennujaamade ohutu ja tõrgeteta toimimine kõikide osutatavate teenuste ulatuses, järgides rahvusvahelisi ja riigisiseseid nõudeid.

Tallinna lennuvälja ja regionaalsete lennuväljade käitamise osakond loob ja haldab lennuvälja- ja aeronavigatsiooniteenuse osutamiseks vajalikke käitamisprotseduure, lennuväljade käsiraamatuid ning osaleb sertifitseerimistegevustes ja ehitusprojektides. Samuti seisab üksus hea selle eest, et koostöös teiste osakondadega on lennuväljadel tagatud reisijate ja õhusõidukite sujuv teenindamine.

Tallinna lennuväljal tehti 2023. aastal ööpäevas keskmiselt 104 lennuoperatsiooni. Õhukütõuseks või maandumiseks idasuunas kasutati lennurada 55% lendudel ja läänesuunal 45% lendudel. Lennutegevus oli ajutiselt peatatud kolmel korral. Ühel juhul põhjustas selle õhusõiduki tehniline rike, mille tõttu oli lennurada hõivatud. Ülejäänud juhtudel oli lennurada pikemalt suletud halbade ilmastikuolude ja lennuraja seisundi tõttu.

Ohutuse tagamiseks osutasime Tallinna lennuväljal õhusõidukitele saateautoga saatmise teenust 1 837 korral. Teenuse osutamise kordade arv sõltub õhusõiduki parkimise kohast ja lennuoperatsioonide arvust ning on suurem suvekuudel.

Tallinna lennuväli tagab ööpäev läbi päästekategooria CAT8 võimalusega tõsta tase CAT9-le. Aastal 2023 oli kategooria alandatud CAT 7-le 19 korral. Kategooria tõsteti CAT9-le kolmel korral.

Sel aastal teenindasime Tallinna lennujaama reisiterminalis ööpäevas keskmiselt 8 114 reisijat. Kõige rohkem reisijaid väljus tavaliselt kell 7–8 ja saabus vahemikus kell 13–14.

Päevas registreerisime keskmiselt 3 250 ühikut väljuvate reisijate pagasit ehk 0,4 ühikut reisija kohta.

Reisijad on võtnud soojalt vastu Tallinna lennujaamas 2021. aasta alguses juurutatud piirikontrolli automatiseeritud väravad. Neid kasutas tänavu üle 50% piirikontrolli läbinud reisijatest.

90% regulaarlendudest teenindasime reisiterminali seisupaikadelt, mis võimaldas reisijatel mugavalt liikuda terminalist otse õhusõidukisse. Lennufirmad soovisid Tallinna lennujaamas sel aastal kasutada reisijate silda reisijate mugavaks pardaleliikumiseks 59% lennuoperatsioonide puhul.

Tagasime selle võimaluse nendest lendudest 89% juhtudel. 26%–l lendudest ei saanud reisijate silda kasutada õhusõiduki tüübi mittesobivuse tõttu, 16% lennuoperatsioonide puhul ei soovinud seda aga lennufirma. Reisiterminali ja õhusõiduki vahel liikumiseks kasutati bussi 10% regulaarlendude teenindamiseks.

2023. aastal valmis jäätörjeseisupaikade juhtimissüsteemi arendus. Selle tulemusena on lennuraja suunaga 26 kasutamise korral võimalik teha jäätörjet korraga kolmele õhusõidukile. Arendus võimaldab parandada lennufirma punktuaalsust väljumisel, parendada keskkonnanägemist ja suurendada lennutegevuse ohutust halbade ilmastikutingimuste korral.

Eritehnika ja hooldeteenused

Tõrgeteta lennuväljateenuse osutamiseks tuleb tagada territooriumi igapäevane heakord ja korraline hooldus. Tallinna lennujaama raja-hooldegrupis töötab 59 inimest, kes hoolitsevad kogu aasta jooksul ja ööpäev läbi hooldeteenuste osutamise eest, alustades reisijate veost ning lumekoristusest ja libeduse tõrjest ning lõpetades kuni 60 ha suuruse ala niitmisega.

Lennujaama ohutuks käitamiseks on vaja, et lennurada oleks puhas ja valmis igal hetkel õhusõidukeid vastu võtma. Selle eesmärgi täitmiseks kulus aasta jooksul 148 000 kg graanuleid ja 533 109 kg vedelkeemiat libedusetõrjeks, mida oli 40% rohkem võrreldes möödunud aastaga.

Tallinna lennujaama lennuraja ja perroonide puhtana hoidmiseks kulus 11 562 lumekoristusmasinate metallharjaste komplekti. Lume koristuseks ja äraveoks sõitis lennujaama rajahooldustehnika 2023. aastal läbi 224 009 km ning vedas ära 146 159 kuupmeetrit (4870 koormatäit) lund, mida oli 1% vähem võrreldes aasta varasemaga. Reisijate teenindamiseks kasutati busse 4 702 korral ja aasta jooksul läbiti sel viisil 14 967 kilomeetrit.

Eritehnika ja hooldeteenistuste osakonna tehnikahalduse grupi koosseisu töötajad seisavad ühtlasi hea selle eest, et kogu lennuväljateenuste osutamiseks vajalik tehnikapark vastaks tehnikahalduse poliitikale ning oleks tehniliselt jätkusuutlik. Lisaks on osakonna ülesanne tagada kontserniüleline keskne tehnikahaldus, aga ka katendite remont ja markeerimine ning jäätmekäitlus kõigis kontserni lennujaamades.

Päästeteenistus

Tallinna lennujaama ja regionaalsete lennujaamade päästeüksustel on kanda vastutusriikas roll päästa inimelusid lennuõnnetuse või vahejuhtumi korral, mis toimub lennuväljal või selle vahetus läheduses kuni 5 meremiili raadiuses. Lisaks tagab lennujaama päästeteenistus turvalisuse ja ohutuse lennujaama territooriumil, turvab tankimisi, võtab vastu hädamaanduvaid õhusõidukeid ning reageerib esimesena tuleohule lennujaamas.

Kokku töötab Tallinna lennujaama päästeüksuses 46 töötajat. Regionaalsetes lennujaamades vastutab päästeteenuse eest Kärkla, Kuresaare ja Pärnu lennujaamas viis ning Tartu lennujaamas kuus töötajat.

Kokku tehti Tallinna lennujaamas 385 väljasõitu. Nendest oli lennukite tankimise turvamist 191 korda, automaatse tulekustutus-süsteemi teadetele reageerimist 62 korda, esmaabi andmist 9 korda, liikumispuudega inimeste teenindamist 53 korda, reostuse koristamist 65 korda ja operatiivsoite 5 korda.

Aasta jooksul korraldasime Tartu, Pärnu, Kärkla ja Kuressaare lennujaamas koostööõppuse.

Septembris korraldas Tallinna lennujaam Ülemiste järvel, selle äärsetel aladel ja Tallinna lennujaama koordineerimiskeskuses suurõppuse „Plärts II“. Sellega andsime ametkondadele ja ettevõtetele võimaluse harjutada tegutsemist kannatanutega lennuõnnetuse korral. Õppusel osalesid peale Tallinna Lennujaama veel Päästeameti Põhja päästekeskus, Häirekeskus, Politsei- ja Piirivalveamet, Tallinna Kiirabi, AS Tallinna Vesi ning Lennuliiklusteeninduse AS. Kõik õppusele seatud eesmärgid saavutati.

Kriisijuhtimine ja kriisideks valmistumine

Eri- ja kriisiolukordades tegutseme eesmärgiga taastada võimalikult kiiresti lennuvälja käitamine ning teenuste tavapärane toimimine.

Et olla kriisideks paremini valmis, on AS-is Tallinna Lennujaam kehtestatud ja kokku lepitud kriisijuhtimise põhimõtted. Koostatud on kriisiplaan, mis tagab kontserni pideva ja professionaalse valmisoleku reageerida erinevatele olukordadele, et tagada lennuvälja-, reisija- ja aeronavigatsiooniteenuste toimimine.

Lennujaamas kehtib kolmetasandiline kriisijuhtimise struktuur sihiga tagada lennujaamade toimepidevus ning omaniku seatud eesmärkide täitmine mitmesuguste sündmuste, intsidentide ja suuremahuliste kriiside puhul.

Kriisigrupp kogunes sel aastal regulaarselt. Korraldati koolitusi, õppusi ja harjutusi ning kohtuti põhiliste koostööpartneritega.

- Kriisigrupi juhtgrupp kogunes 11 korda (2022: 9) ja laiendatud kriisigrupp 4 korda (2022: 3).
- Kontsernis toimus 5 (2022: 4) õppust, kus osales kriisigrupp. Kõik seatud eesmärgid täideti.
- Tallinna lennujaamas ja regionaalsetes lennujaamades toimus kokku 16 intsidenti (2022: 6), mille lahendamises osales kriisigrupp.

Kriisigrupi koosseisu täiendati. Lisaks loodi tugikeskuste toimimismudel, mille eesmärk on pakkuda kriisi järel toetavat keskkonda ja koolitatud tugimeeskonda. Tugimeeskond on lennujaama töötajatest koosnev võrgustik, mis kutsutakse kokku lennuõnnetuse või muu tõsise intsidenti korral lennuväljal. Tugimeeskonna ülesanne on abistada reisijaid ja nende pere liikmeid ning meeskonnaliikmeid, samuti osaleda infovahetuses.

Reisijate ja õhusõidukite maapealse käitlemise teenuse osutamine

Tallinna lennujaamas pakub õhusõidukite ja reisijate maapealset teenindust kontserni kuuluv tütarettevõtte AS Tallinn Airport GH. Peale regulaarlendude teenindatakse era-, tellimus- ja militaarlende.

Tütarettevõtte strateegiline eesmärk on kasvada Põhja-Euroopa kvaliteetseima teenindusega maapealse teeninduse ettevõtteks ja visioon on olla parim maapealse lennuteeninduse osutaja Eestis. Selleks pühendatakse tõhususele, ohutusele ja innovatsioonile.

Oma igapäevategevuses lähtume missioonist pakkuda õiget teenust kokkulepitud ajal ja kvaliteediga, tagades võrdse kasu nii klientidele, omanikule kui ka töötajatele. Ettevõtte kvaliteedieesmärk on teenindada kõiki lennufirmasid vähemalt 97,5% täpsusega ja olla lennujaamade kvaliteedihinnangus esimese viie hulgas.

Eesmärgi saavutamiseks arendame pidevalt kvaliteedi- ja ohutus-juhtimissüsteemi, lähtudes valdkonna parimatest praktikatest ja Rahvusvahelise Lennutranspordi Assotsiatsiooni (IATA) väljatöötatud standardi „Safety audit for ground operations“ (ISAGO) nõuetest.

Selleks, et vastata klientide ootustele, analüüsime regulaarselt nende tagasisidet, tegevus- ja tulemusnäitajate sihttasemeid ning nende näitajate võimalikke mõjureid. Kõrge teenindusstandardi hoidmiseks on AS Tallinn Airport GH töötanud koostöös ematettevõttega välja ja juurutanud kogukonna klienditeeninduse hea tava kokkulepped.

Jätkusuutlikkus ja keskkonnahoidlik toimimine on muutunud igapäevategevuse lahutamatuks osaks. Oma keskkonnamõju vähendamiseks soetasime sel aastal esimese hübriid-jäätõrjemasina, mida kasutades

on meie aastane CO₂ heide kuni 87% väiksem kui fossiilkütusel töötava jäätõrjemasina puhul.

Aasta alguses võtsime kasutusele esimesed elektriautod, mis on end nüüdseks tõestanud. Aasta teisel poolel tegime otsuse asendada veel viis fossiilkütusel töötavat sõidukit (kolm sõiduauto ja kaks väikebussi) elektrilistega.

Me kasutame reisijate ja õhusõidukite teenindamiseks elektrilisi voolumuundureid (ingl *ground power unit*, GPU), pagasiveokeid, puksiiri ja sõiduaautosid. Suvisel ajal lisanduvad neile väga menukaks osutunud elektritõukerattad. Elektriline tehnika aitab lisaks CO₂ heitele kahandada lennujaama mürafooni, mis on kooskõlas keskkonnamüra vähendamise pikaajalise strateegiaga.

Maaapealse teeninduse turu avanemine

Kuna tänavu kasvas reisijate arv, korraldasime hanke maaapealse teeninduse turu avamiseks. Alates järgmisest aastast ei ole AS Tallinn Airport GH enam ainuke selle teenuse osutaja Eestis.

Vabariigi Valitsus võttis 22. detsembril 2022 vastu korralduse nr 369 „Tallinna lennujaamas maaapealsete teenindajate ja omakäitlejate arvule piirangute kehtestamine teatud maaapealse teeninduse teenuste liikide puhul“. Sellega kehtestati lennundusseaduse § 50³⁰ lõigete 1 ja 2 alusel piirangud Tallinna lennujaamas kolmandatele isikutele maaapealseid teenuseid osutavate ettevõtete arvule pagasi- ja perroonikäitluse puhul. Mõlemas maaapealse teenuse liigis piirati teenuseosutajate arvu kahele. Samuti kehtestati piirangud omakäitlejate arvule pagasikäitluse teenuse osas, piirates ka nende arvu kahele. Perroonikäitluse omakäitlejate arvule ei seatud piiranguid.

Jätkusuutlikkus ja keskkonnahoidlik toimimine on muutunud igapäevategevuse lahutamatuks osaks.

Piirangute kehtestamine oli seotud Tallinna lennujaama aastase reisijate arvu taastumisega üle 2 miljoni piiri 2022. aasta septembri lõpus. See kohustab avama lennujaamas maapealsete teenuste turu kõigi nõukogu direktiivi 96/67/EÜ lisas toodud maapealsete teenuste liikide puhul.

Kuni 2021. aastani kehtis Tallinna lennujaamale Euroopa Komisjoni väljastatud erand, mis võimaldas meil teatud teenuseliikide puhul jätkata ainult ühe maapealsete teenuste osutajaga. Esialgu 2021. aastal toimuma pidanud turu avanemine lükkus edasi üleilmse COVID-19 pandeemia ja reisijate arvu kahanemise tõttu alla 2 miljoni reisija piiri kuni reisijate arvu nõutud taseme taastumiseni.

Tallinna lennujaamas puudutab maapealsete teenuste turu avanemine üksnes pagasi- ja perroonikäitluse teenuseid. Ülejäänud teenuseid on seal juba varem osutatud vaba turu põhimõtetel ilma piiranguteta ning kõigi põhiteenuste puhul on lennufirmadel valida vähemalt kahe teenuseosutaja vahel.

Pagasi- ja perroonikäitluse teenust osutas Tallinna lennujaamas seni AS Tallinn Airport GH. Riigi Tugiteenuste Keskus korraldas riigihanke, et leida järgmiseks seitsmeks aastaks sinna ka teine pagasi- ja perroonikäitluse teenuste osutaja. Hanke tulemused selguvad 2024. aasta esimeses kvartalis. Uus ettevõtte alustab konkursi osaks olevate teenuse osutamist sama aasta jooksul.

Turu avanemisest tingituna uuendasime Tallinna lennujaamas maapealsete teenuste osutajatele kehtivaid taristu kasutamise tingimusi. Nendes on seatud teenindajatele senisest rangemad ohutus-, kvaliteedi- ja keskkonnanõuded ning -eesmärgid. Samuti aitavad uuendatud tingimused tagada väga heal tasemel teenused, mis vastavad lennufirmade ootustele. Protsess hõlmas pikki läbirääkimisi praeguste teenuseosutajatega ja lennujaama kasutajate komiteega.

Samal ajal kasutustingimuste uuendamisega on maapealsete teenuste turu avamise ettevalmistamise ja tööprotsesside ülevaatusega tegelenud peaaegu kõik kontserni tööpered.

Ehitus- ja arendustegevus Tallinna lennujaamas ning regionaalsetes lennujaamades

Aasta lõpus lõpetasime Tallinna lennujaama lennuliiklusala arendusprojekti, mis oli viimase aastakümne suurim taristu arendamise projekt. Selle maksumuseks kujunes ligikaudu 74 miljonit eurot, millest Euroopa Liidu Ühtekuuluvusfond kaastrahastas abikõlblikke tegevusi umbes 34,4 miljoni euro ulatuses.

Mastaapse projekti eesmärk oli parendada Tallinna lennujaama keskkonnategevusi ning suurendada lennuohutust ja lennuvälja läbilaskevõimet. Põhitöödena tasub nimetada lennuraja rekonstrueerimist ja pikendamist 3480 meetrini, uue perrooniala kasutuselevõttu ning uue ruleerimisteede võrgustiku väljaehitamist.

Samuti rekonstrueerisime projekti käigus sademeveesüsteemi, mis aitab kaasa lennujaama territooriumil liigvee tekke probleemi likvideerimisele. See omakorda pikendab tehnovõrkude kasutamise iga ja hoiab vast rajatud taristu kvaliteeti. Lisaks ehitustööde tegemisele soetasime projekti raames hoolde- ja päästetehnikat ning rajasime reagendilao ja laohoone jäätõrjekemikaalide hoiustamiseks ja käitlemiseks.

Et tagada lennujaama takistamatu käitamine, tegime ehitustöid mitmes etapis aastatel 2016–2017, 2020–2021 ja 2022–2023. Viisime

*Tallinna lennujaamas
puudutab maapealsete
teenuste turu avanemine
üksnes pagasi- ja
perroonikäitluse
teenuseid.*

projekti ellu lennuliiklusele avatud lennujaamas ning tagasime kogu projektiperioodil lennujaama tõrgeteta ja ohutu toimimise.

Sooviga vähendada oma mõju keskkonnale ja kontrollida elektrienergia sisseostukulusid jätkasime päikeseparkide ehitamist. Aasta lõpuks oli meil päikeseparke koguvõimsusega 6,47 MW.

Lennujaama arenguks ja kasvamiseks on vaja arendada meid ümbritsevat taristut. Kõige aluseks on visioon, detailplaneeringud ja kõrgel tasemel koostatud projektid. Alustasime lõunaaladele eskiisprojektide tegemist ja projekteerimis-ehituskonkursside korraldamist. Veel valmis lennukite universaalangaari eskiisprojekt ja me alustasime lõunaala pääsla projekteerimist.

Peame oluliseks reisijamugavust. Terminali läbilaskevõime suurendamiseks alustasime suvel terminali mitte-Schengeni uute eelootealade ehitust. Samuti hakkasime projekteerima reisiterminali laiendust, et olla valmis teenindama kuni 4,2 miljonit reisijat aastas.

Pärnu lennujaamas valmis multifunktsionaalne angaar, mille eesmärk on meelitada sinna lennujaama lennukihoolduse ettevõtteid. Peale selle läbis uuenduskuuri Pärnu reisiterminali töötajate osa ja uue ilme sai ka hoone fassaad.

Ruhnul rekonstrueerisime lennuvälja liiklusalade ehk lennuraja, ruleerimistee ja perrooni kattekonstruktsiooni. Tööde käigus korrastasime sade- ja drenaažisüsteemid ning puhastasime kraavid.

Üks meie eesmärk on suurendada Tallinna lennujaama võimekust võtta vastu ja teenindada lennukeid, mis vajavad korraga suurt hulka kütust. 2022. aastal esitasime Euroopa Liidu „Connecting Europe facility“ (CEF) programmi taotluse toetuse saamiseks projektile, mille eesmärk on laiendada muu hulgas E-klassi lennukite parkimise võimekust K-perroonil ja kütuse hoiustamise taristut. Meie taotlus rahuldati.

Projekti esimeses etapis rajame K-perroonile neli uut E-klassi õhusõidukite teenindus- ja seisuplatsi ning suurendame JET A1 kütusevaru, luues täiendava 4000 m³ suuruse taristu lennukikütuse hoiustamiseks. Projekti maksumus on 14,2 mln eurot, millest 50% katab CEF-i toetus. Projekt valmib 2025. aasta lõpus.

Keskkonnasäästliku ja jätkusuutliku tehnika kasutuselevõtt ning seda toetava taristu arendamine on osa lennujaama CO₂-neutraalsuse saavutamise kavast. Elektrifitseerimiseks vajaliku taristu arendamist toetab samuti CEF-programm. Plaanime renoveerida Tallinna lennujaama peaalajaama, paigaldada 20 laadimispunkti maapealseks teenindamiseks mõeldud elektrisõidukite ja -masinate laadimiseks, rajada 600 kWh võimsusega päikesepargi ning soetada 16 õhusõiduki maapealse toite agregaat (GPU).

Projekt aitab vähendada Tallinna lennujaama CO₂ heidet ning luua valmisoleku maapealse teeninduse sõidukite ja seadmete asendamiseks elektriliste ja akutoitel töötavate lahendustega. Projekti kogumaksumus on 3,44 mln eurot, millest 30% katab CEF-i toetus. Projekt peaks samuti valmima 2025. aasta lõpuks.

Kontserni digitaliseerimise arengukava „Lennujaam 4.0“

Maailm meie ümber muutub ja muutunud on nii töötajate, reisijate kui ka koostööpartnerite ootused. Et ootustele vastata, oleme seadnud endale sihiks liikuda aktiivselt tõhusate ja digitaalsete automatiseeritud lahenduste poole.

Selleks oleme loonud arengukava „Lennujaam 4.0“, mis aitab meil tõsta oma digitaliseerituse taset ja tõhustada tööprotsesse ning viib meid

Kõige aluseks on visioon, detailplaneeringud ja kõrgel tasemel koostatud projektid.

infotehnoloogiliselt arenenud lennujaamade sekka. Sarnast kontseptsiooni kasutavad ka paljud teised lennujaamad üle maailma.

2023. aastal sai ära tehtud ja ellu kutsutud mitu suurt projekti. Sooviga pakkuda töötajatele nüüdisaegseid ja digitaalseid lahendusi, võtsime aasta esimesel poolel kasutusele mitu uut töötajatega seotud infosüsteemi: 1) õppe- ja arendustegevust toetava süsteemi, 2) personali-, palga- ja tööajaarvestuse keskkonna ning 3) töötajate ja juhtide iseteenindusportaali. Infosüsteemide arendamist ja kasutusmugavuse parendamist jätkame 2024. aastal.

Tööprotsesside tõhustamiseks juurutasime uue andmeplatvormi, mis võimaldab liidestada lennujaama infosüsteeme ja andmehoidlaid ning millega on nüüdseks liidestatud meie 11 infosüsteemi. Veel valmisid uus läbipääsulubade haldamise süsteem ja ressursside haldamise lahendus, mõlemad võtame täies mahus kasutusele 2024. aastal.

Peame tähtsaks, et meie välisveeb oleks lihtne, loogiline ja kasutajasõbralik ning ühtviisi kasulik nii reisijale kui ka meie tulevastele kolleegidele. Selleks alustasime välisveebi uuendamist, Uus versioon saab avalikuks juba järgmise aasta esimeses kvartalis.

Airport City ja arendused

Reisijatena oleme harjunud lennujaama nägema reisi algus- ja lõpp-punktina. Tallinna lennujaam peab oma missiooni täitmiseks – ühendada Eesti maailmaga – leidma võimalusi, kuidas kasvatada tulusid, mis ei ole seotud pelgalt reisijateveoga. Kasvatades lennujaama tulusid, loome võimalusi investeerida lennujaama taristu arendamisse, uuesse tehnoloogiasse ja reisijamugavusse.

Enamik Euroopa lennujaamasid ei teeninda enam ammu mitte ainult reisijaid, vaid üha ulatuslikum osa nende käibest tuleb hoopis kaupade

ja teenuste müügist reisijatele ja teistele partneritele lennujaama ümbruses. Lennuraja lähedus ja sellega seotud teenuste saadavus on suur lisandväärtus transpordi- ja logistikaettevõtetele, õhusõidukite hooldus- ja teenindusettevõtetele, hotellidele, laoteenuste osutajatele ning tööstusettevõtetele.

Oleme arendanud kinnisvara üle 20 aasta. Juba praegu on meie kinnisvaraportfell Eesti kohta täiesti arvestatav: selles on u 6000 m² kaubandus-, büroo- jm äripindu reisiterminalis ning u 45 000 m² angaari-, lao- jm äripindu. Meil on tugev ja pikaajalise kogemusega taristu arendus- ja haldusmeeskond, kus töötab 32 inimest. Kinnisvaraarenduse ärivaldkonna kasvades suureneb ka loodud tütarettevõtte AS Airport City meeskond.

AS-i Airport City asutas AS Tallinna Lennujaam 2023. aasta märtsis, et arendada ja hallata lennujaama vahetus läheduses asuvat ärikinnisvara. Airport City loob uusi võimalusi ettevõtetele, kelle jaoks on tähtis paikneda lennujaama või lennuraja ning õhusõidukite läheduses. Tütarettevõtte aktsiakapitali tehti rahaline ja mitterahaline sissemakse kogusummas 49,3 miljonit eurot. Mitterahaline sissemakse tehti turuväärtuses: kuna emalteenvõttes oli vara arvel jääkväärtuses, siis elimineeritakse kontserni aruannetes turu- ja jääkväärtuse vahe.

Uue tütarettevõtte eesmärk on luua lennundusega seotud ettevõtetele toimiv ja funktsionaalne ärikeskkond ja tänapäevane taristu ning sellega toetada lennunduse arengut.

Keskendume praegu piirkonnale, mis asub lennuraja lõunaküljel. Esimeses etapis on meie põhitähelepanu lennunduslogistika ja lennukaubandusega seotud taristu arendamisel. Arendatava ala suurus on olemasoleva detailplaneeringu alusel u 19 ha. Oleme sinna investeerinud juba ligikaudu 30 miljonit eurot ja esimesed hooned valmivad aastal 2025.

AS-i Airport City asutati lennujaama vahetus läheduses asuva ärikinnisvara arendamiseks ja haldamiseks.

Meeskond

Strateegia elluviimine pädeva meeskonnaga

Meie jaoks on oluline oma töötajate hoidmine ja arendamine ning järelkasv. Aasta märksõnadeks oli peale lendude ja reisijate teenindamiseks vajalike pädevustega inimeste leidmise ka töötajate, sh juhtide arendamine.

Peamised näitajad

AS Tallinna Lennujaam tegutseb Eestis ja järgib siin tööjõule kehtivaid õigusakte. Järgime soolise, vanuselise, haridusliku ja vaadete mitmekesisuse toetamise põhimõtteid.

Kontsernis Tallinna Lennujaam töötas 2023. aasta lõpu seisuga 633 töötajat, kellest 64% on mehed ja 36% naised. Juhtide seas on naisi 40%, juhtkonnas on vastav näitaja 50%. AS-is Tallinna Lennujaam on 40% töötajatest töötanud üle kümne aasta, AS-is Tallinn Airport GH on sama näitaja 24%.

Töötajate vabatahtlik volavus oli emaettevõttes ligikaudu 5% (2022: 8,4%) ja tütarettvõttes AS Tallinn Airport GH ligikaudu 16% (2022: 18,7%). Koguvoolavus (sh koondamised) oli emaettevõttes 11% ja tütarettvõttes 21%.

Jälgime töötajate lahkumise põhjuseid regulaarselt, et võtta koguvoolavuse vähendamiseks kasutusele meetmeid, mida ettevõtte saab mõjutada.

Meeskondade mehitatuse tagamine ja tööandja kuvandi arendamine

Enne suvisele lennuplaanile üleminekut tegime ettevalmistusi meeskondade mehitatuse tagamiseks. Muu hulgas kaasasime osa ametikohtade värbamise välised koostööpartnerid ja suurendasime värbamisega tegelevate inimeste arvu.

Tööandja kuvandi arendamiseks korraldasime kevadel töövarjuku: huvilised said tulla tutvuma Tallinna lennujaama ametikohtade tööülesannete ja –keskkonnaga. Ettevõtmist kajastati ka meedias.

Jätkasime Eesti Lennuakadeemia üliõpilaste õpingute toetamist, andes välja iga-aastaseid AS-i Tallinna Lennujaam ja AS-i Tallinn Airport GH stipendiume. Kontserni kui tööandja tutvustamiseks korraldasime virtuaalseid karjääripäevi ja osalesime karjäärimessil Võti Tulevikku.

Kantar Emori 2023. aasta tööandjate maine kevadisest uuringust selgus, et AS Tallinna Lennujaam on endiselt Eesti elanike ihaldatuim tööandja kohe Eesti Energia järel. Lisaks jõudsime 2023. aastal esimest korda CV Keskuse korraldatava uuringu „Eesti ihaldusväärsimad tööandjad“ esimese 20 ettevõtte hulka.

Organisatsioonimuudatused

Aasta jooksul kasvas töötajate arv kontsernis 8% (586–lt 633–le), sh maapealseid teenuseid osutavas tütarettvõttes 9% (237–lt 258–le).

Kontserni äristrateegia toetamiseks tegime mitu struktuurimuudatust: tõhusama ja selgema töökorralduse huvides muutsime lennuväljateenuste valdkonnas juhtimisstruktuuri, luues eraldi päästeteenistuse

Kantar Emori
2023. aasta tööandjate
maine kevadisest
uuringust selgus, et AS
Tallinna Lennujaam on
endiselt Eesti elanike
ihaldatuim tööandja kohe
Eesti Energia järel.

osakonna juhi ametikoha, ja tööme aeronavigatsiooniteenuste haldamise teenused lennuväljateenuste valdkonna koosseisu.

Kuna korraldasime ümber julgestusteenuse, alustasid tööd majasisesed julgestuskoolitajad. Regionaalsetes lennujaamades andsime julgestusteenuse osutamise üle välisele teenuseosutajale, mis tõi endaga kaasas töökorralduse muutmise.

Digitaliseerimise teekonna toetamiseks muutsime IT- ja digitaliseerimise valdkonna struktuuri: eraldasime IT administreerimise osakonnast IT-taristuga tegeleva üksuse ja selle lõplik mehitamine lõppeb 2024. aasta alguses.

Kinnisvarastrateegia elluviimiseks asutasime märtsis uue tütarettevõtte AS Airport City, mille juhatuse esimehe koha täitsime aasta lõpus.

Töötajate pädevuste arendamine

Kontsernis lähtume 70 : 20 : 10 õpperaamistikust, mille alus on põhimõte, et õppimisvõimalused on kõikjal ja inimesed õpivad kõige paremini töösooritusi tehes. See õpperaamistik hõlmab teadmiste omandamise kolme viisi: kogemuslikku, sotsiaalset ja formaalset. Teadmisi ja kogemusi annavad edasi välis- ja sisekoolitajad ning praktikajuhendajad.

Koolituskulude osakaal tööjõukuludest oli 1,5% (2022: 2,2%). Kontserni koolitus- ja arenduskulud olid 390 289 eurot (2022: 448 094 eurot).

Koolitusaasta algas uue õppehaldussüsteemi kasutuselevõtuga jaanuaris. Tööme uude süsteemi üle 200 pädevuskoolitust ja nende läbimist tõendavad tunnistused, millega jätkub töö järgmisel aastal.

Koolitusteemades oli meil neli põhifookust:

- pädevuskoolitused, mis tulenevad seadusest või lennundusnõuetest;
- juhtimisvõimekuse arendamine;
- õpetamis- ja juhendamisoskuste kasvatamine;
- üldharivad vabatahtlikud koolitused.

Pädevuskoolitustest olid peale tavaliste lennunduskoolituste peamised koolitusteemad seotud ohutusega. Toimusid tuletööde ja -ohutuse koolitused, esmaabi- ja töökeskkonna esindajate koolitused, kõrgustes töötamise koolitus ning töstukijuhtimise ja evakuatsioonikoolitus.

Lisaks korraldasime küberturvalisuse, hangete korraldamise ja kriisigrupi tugimeeskonna koolitusi.

Iga lennujaamas töötav juht on ettevõtte väärtustest lähtuv tulemustele keskendunud suunanäitaja, inimeste ja meeskonna arendaja ning toetava töökeskkonna looja, viies ühtlasi ellu ettevõtte visiooni ja strateegiat. Tuginedes 2021. aastal väljatöötatud juhtimispõhimõtetele, korraldasime juhtidele koolitused tagasiside andmise ja vastuvõtmise teemal, eesmärgistamise oskuste arendamiseks, sisekommunikatsiooni paremaks korraldamiseks ning juhirolli mõistmiseks kommunikatsioonis. Samuti suurendasime juhtide pädevust tasustamise teemadel, andes neile teadmisi töötasude kujunemisest ja palgavestlustest.

Aasta fookuses olid ka sisekoolitajad ja tööalase praktika juhendajad. Toimusid töötoad sisekoolitaja rolli sõnastamiseks ning tema arengu ja toetusvajaduse väljaselgitamiseks, aga ka sisekoolitajate ja praktikajuhendajate erialaste baasoskuste arendamise koolitused.

Üldharivatel teemadel andsime kõigile töötajatele oskusi paremaks ajaplaneerimiseks ja –juhtimiseks, isiklike õppimisoskuste arendamiseks, teadmisi allikakriitilisusest ning lisaks toitumise ja unehügieeni teemadel.

Oluliseks valdkonnaks peame ka keskkonnahoidu. Seepärast korraldasime kõigile töötajatele keskkonnateadlikkuse suurendamise koolituse ning jäätmete ja nende sortimise jätkukoolituse.

Tulemusjuhtimine, töötajate kaasamine ja väärtuspakkumine

Tulemusjuhtimine on kontserni juhtimise lahutamatu osa, mis algab kontserni visiooni, viie aasta strateegiliste eesmärkide ja võtmemõõdikute seadmisega juhtkonnas.

Igal aastal sõnastatakse fookused, mille alusel seavad osa- ja valdkonnad ning töötajad endale aastaeesmärgid. Neid on võimalik omavahel seostada ja need vaadatakse üle kord kvartalis. Ametikohtadel, kus eesmärgid on individuaalsed, seotakse need aastapõhise tulemustasuga.

Jätkasime koostöös Kantar Emoriga kontserni tööelu-uuringu korraldamist. Selle siht on selgitada välja töötajate pühendumuse koondnäitaja ehk rahvusvaheliselt kasutatava TRI*M-indeksi väärtus.

Kevadel tegime töötajate rahulolu- ja pühendumuse vaheuuringu ning oktoobris põhiuuringu, mille osalus oli viimaste aastate suurim (vastanute osakaal kontsernis oli 80%). Selgus, et töötajate pühendumusindeksi (TRI*M) keskmine väärtus on 63 punkti (2022: 61 punkti), mis on mõnevõrra alla Eesti keskmise (kevad 2022: 68 punkti), kuid näitaja on viimase paari aasta jooksul siiski kasvanud. Kõige kõrgemaid hindeid andsid töötajad töö sisule ja töökeskkonna ohutusele, samuti juhtimis-

kvaliteedile. Arenguruumi näevad töötajad töövahendite ja –koormuse ning tööks vajaliku info liikumise ja osakondade koostöö puhul.

Avatud ja operatiivse suhtluse nimel jätkasime töötajatele regulaarsete infotundide korraldamist, et jagada infot kontserni finantstulemuste ja saavutuste ning eelseisvate muudatuste kohta.

Tasustamise põhimõtetes järgime välist konkurentsivõimet ja ametirühmade jaotust ning võrdse kohtlemise tava. Suhtume oma töötajatesse võrdselt olenemata nende soost ja muudest tunnustest.

Igal aastal tõstame esile kolleege, kes on erilisel silma paistnud. 2023. aasta parimaid tunnustame järgmise aasta esimeses kvartalis. Klientidelt tulnud hea tagasiside avaldame jooksvalt siseveebis.

Hindame pikaajalisi töösuhteid, sest selle taga on pühendumus ja tahe ühendada Eestit maailmaga. Tunnustame ja täname kolleege, kes on meie kontserni ettevõtetes töötanud 10, 20, 30 ja 40 aastat.

Tallinna lennujaama 87. sünnipäeva puhul korraldasime novembri alguses kontserni töötajatele ühise piduliku sündmuse. Sügistalvisele hooajale vastu minnes pakkusime huvilistele gripivastast vaktsineerimist. Jõulude ajal pidasime töötajate lapsi meeles kingipakiga ja pühade ajal tööolnud kutsusime jõululõunale.

Tunnustame sportlikku eluviisi ja hoolitseme selle eest, et meie töötajatel oleks alati võimalus valida omale sobiv tervislik vaba aja veetmise viis. Jätkasime sporditoetuse pakkumist Stebby keskkonnas ja kevadel sõlmisime lisaks otselepingu MyFitnessi spordiklubiga. Endiselt pakume sportimise asemel või kõrvale tervisekindlustust. Stebby ja MyFitnessi kaudu kasutas 2023. aastal sportimise ja terviseedendamise toetust regulaarselt ligikaudu 500 ema- ja tütarettevõtte töötajat ehk 82% meie kolleegidest.

Samuti jätkasime tööpsühholoogi teenuse pakkumist koostöös „Võõras sõber“ nõustajatega.

MTÜ Tallinna Lennujaama Spordiklubi pakub juba aastaid meie töötajatele klubilise tegevuse kaudu mitmesuguseid sportimisvõimalusi, et edendada tervislikku eluviisi ja head meeskonnavaimu. Aasta lõpus kuulus klubisse 71 liiget. Muu hulgas pakkus klubi nii individuaal- kui ka ühistreeninguid ning võistlustel osalemist.

Spordiklubi osales Eesti suurimatel rahvaspordivõistlustel: Eesti Firmaspordi Liidu spartakiaadidel, Tartu Maratoni Klassiku sarja üritustel, Kõrvemaa neliküritusel ning muudel ratta- ja jooksumaratonidel. Aasta kokkuvõttes saavutas Tallinna Lennujaama Spordiklubi Eesti sportlike-mate ettevõtete edetabeli 90 ettevõtte seas kõrge kolmanda koha.

Tallinna Lennujaama investeerimisklubi eesmärk on olnud juba teist hooaega kaasata töötajaid ja anda neile võimalus koguda investeerimis-maailmast rohkem teadmisi. Klubis käisid külas Eesti investoriteemade eeskõnelejad, näiteks Kristjan Liivamägi ja Jaak Roosaare.

Tänavu alustasid lennujaamas tegevust ka raamatuklubi ja motoklubi.

tuskuud ning kutsusime kokku tervise juhtgrupi, et toetada ja edendada füüsilise tervisega seostuvat.

Taaselustasime töökeskkonnanõukogu ja jätkasime nende töö tulemuste sidumist kontserni igapäevatööga. Uue metoodika alusel ja töötajaid kaasates tegime kontserni töökeskkonna riskianalüüsi. See on edaspidi tööohutuse juhtimise alus ning aitab kontsernil tulla senisest paremini toime töökeskkonna muudatustega, ennetada ohte ja tõsta tööohutuse taset.

Sel aastal toimus kontsernis 23 kergelt tööõnnetust (2022: 11). Vahe-juhtumite suurenenud arv on valdavalt seotud töötamisega keerulistes talvistes oludes ja 35% juhtumitest moodustasid tasapinnal libisemised. Samuti tuli ette kergemaid vigastusi raskuste teisaldamisel või ettevaata-matusest tingitud valede töövõtete kasutamisel.

Tunnustame sportlikku eluviisi ja hoolitseme selle eest, et meie töötajatel oleks alati võimalus valida omale sobiv tervislik vaba aja veetmise viis.

Tööohutus ja töökeskkond

Oma töötajate hoidmiseks ning missiooni täitmiseks peame tähtsaks tööohutuse kõrget taset ja head töökeskkonda. Oleme toetanud töötajate tööohutusteadlikkuse kasvu ja edendame järjepidevalt tööohutuse juhti-missüsteemi.

Kutsusime 2023. aastal ellu mitu tööohutust suurendavat algatust. Märtsis toimus koostöös Peaasi.ee-ga vaimse tervise vitamiinikuur ja emotsionaalse enesetunde testimine. Septembris tähistasime tööohu-

Kestlikkuse aruanne

≡ Sisukord

Kestliku arengu eesmärgid

Oma äritegevuses juhindume kestlikkuse põhimõtetest. Alates 2018. aastast järgime Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni (ÜRO) kestliku arengu eesmäärke (ingl *sustainable development goals*, SDG) ja seome oma tegevuse nendega.

Säästev ja vastutustundlik suhtumine meid ümbritsevasse keskkonda on väärtus, mida hindavad kõik ettevõtte töötajad ja kogukonna liikmed. Pingutame iga päev selle nimel, et tagada oma keskkonnategevuse tulemuslikkus ning saavutada sotsiaal-, majandus- ja keskkonnavaldkonna tasakaal.

Et illustreerida seda, kuidas aitab meie tegevus kaasa kestliku arengu eesmärkide saavutamisele, oleme sidunud need meie jaoks oluliste teemadega ja tähistanud aruandes SDG-tähisega.

Tabel 12. Kestliku arengu eesmärgid

SDG	Maailm	Tallinna Lennujaam
	Tagada kõikidele vanuserühmadele hea tervis ja heaolu	Ettevõttes on töötervishoiu ja tööohutuse juhtimissüsteem ning toimiv töökeskkonnanõukogu
	Tagada kõikidele kaasav ja õiglane kvaliteetne haridus ning elukestva õppe võimalused	Toetame töötajate arengut ning korraldame nende õppetegevust ja juhendamist töhuga ressursikasutuse ja paindlike õpivõimalustega
	Saavutada sooline võrdsuslikkus ning suurendada naiste ja tütarlaste mõjuvõimu	Järgime soolise, vanuselise, haridusliku ja vaadete mitmekesisuse toetamise põhimõtteid
	Tagada kõikidele joogivesi ja kanalisatsioon ning veevarude säästev majandamine	Seirame pidevalt sademevett. Eelistame veeressursse säästvaid tehnilisi lahendusi ehitus- ja arendusprojektides. Vähendame keskkonnareostusi, maandades riske analüüsi ja koolituste ning tehnika uuendamise teel. Tagame lennujaamades puhta joogivee reisijale, töötajale ja partnerile
	Tagada taskukohane, usaldusväärne, säästev ja kaasaegne energia kõikidele	Vähendame elektrienergia tarbimist reisija kohta. Suurendame taastuvenergia tarbimise osakaalu energia lõpptarbimises. Kavandame energiatõhusaid hooneid
	Toetada jätkusuutlikku, kaasavat ja säästvat majandusarengut ning tagada kõikidele inimestele inimväärne töö	Aitame kaasa riigi majanduskeskkonna arengule, tagades ühenduvused. Väärtustame tulemuslikkust ja töötajate silmapaistvat panustamist ning vastastikku lugupidavaid suhteid töötajatega
	Ehitada vastupidav taristu, toetada kaasavat ja säästvat industrialiseerimist ning innovatsiooni	Arendame ja käitame taristut, arvestades ühiskonna ja sidusrühmade ootusi ning jätkusuutlikkuse põhimõtteid
	Muuta linnad ja asulad kaasavaks, turvaliseks, vastupidavaks ja säästvaks	Osaleme aktiivselt müraga seotud küsimuste käsitlemises. Vähendame heitkoguseid ja koostame CO ₂ vähendamise tegevuskava

SDG	Maailm	Tallinna Lennujaam
	Tagada säästev tarbimine ja tootmine	Meil on keskkonnajuhtimissüsteemi ISO 14001 sertifikaat. Tagame ohtlike jäätmete üleandmise nende käitlejale. Vähendame jäätmeteket reisija kohta ja oleme loonud jäätmekäitluse tegevuskava, et suurendada taaskasutatavate jäätmete osakaalu. Oleme loonud ettevõtte jäätmekäitlussüsteemi strateegia
	Võtta kiiresti meetmeid kliimamuutuste ja nende mõjudega võitlemiseks	Peame arvestust kasvuhooonegaaside heitkoguste üle. Uut tehnikat soetades eelistame vastavalt turu võimalustele väiksema CO ₂ heitega sõidukeid. Oleme alustanud alternatiivkütustele üleminekut ja võtnud territooriumil taastuvtoorainest kasutusele parafinkütuse
	Kaitsta ja taastada maismaa ökosüsteeme ning propageerida nende säästvat kasutamist; majandada metsi säästvalt ning peatada ja pöörata ümber pinnase halvenemine ja bioloogilise mitmekesisuse hävimine	Majandame oma lennuvälja ümbritsevaid metsi loodust säästvalt. Tallinna lennujaama territooriumil tagame pesitsusajal raierahu
	Toetada rahumeelseid ja kaasavaid ühiskondi, et saavutada säästev areng; tagada õiguskaitse kõikidele ning luua kõikidel tasanditel tõhusad, vastutustundlikud ja kaasavad institutsioonid	Avatud tingimuste ja protsessi läbipaistvuse abil tagame teenuseosutajate võimalikult suure konkurents
	Tugevdada tegevuskava rakendamise meetodeid ja taaselustada säästva arengu alane ülemaailmne partnerlus	Tasume keskkonnamakse vee-erikasutusloa alusel. Määrame kindlaks ettevõtte sidusrühmad ja arvestame nende ootustega

Keskkonnamõjud ja –juhtimine

Lennunduse kui valdkonna heited moodustavad kogu maailma keskkonnamõjudest 2% ja lennujaamade osa on sellest 2–5%. Teeme iga päev tööd selle nimel, et leevendada lennujaamade käitamise negatiivset mõju ja koormust keskkonnale ning viia oma tegevus kooskõlla kestliku arengu põhimõtetega.

Oma tegevuses lähtume kuuest keskkonnamõjudest.

1. Energiatõhususe tagamine ja taastuvenergia üleminek

Suure osa Tallinna lennujaama süsinikdioksiidi heitest moodustab elektritarbimine. Taristu, mille osad on lennurada koos valgustusega ja lennujaama hooned, tarbib energiat ööpäev läbi ning elektrienergiast tekkivad CO₂ heited moodustasid 2023. aastal kogu meie CO₂ heitest u 70,6% (2022: 57%).

Et vähendada elektritarbimisest tulenevat jalajälge, oleme alustanud üleminekut taastuvenergiale ja rajanud päikeseparkide lennujaamadesse üle Eesti. 2023. aasta lõpuks tootsid meie lennujaamades taastuvenergiat kokku 15 päikeseparki koguvõimsusega 6470 kW, seejuures alustasid kolm uut päikeseparki (kaks Tartus ja üks Pärnus) tööd täna juunis.

Selle elektrivajaduse katmiseks, mida me ei suuda tagada oma päikeseparkide tootlikkusega, ostame alates 1. jaanuarist 2024 sisse ainult

taastuvenergiaallikatest toodetud elektrit nii Tallinna lennujaamas kui ka regionaalsetes lennujaamades.

Tabel 13. Päikeseparkide tootmismahd ja toodang 2023. aastal ning 2025. aasta prognoos

Päikeseparkide tootmismahd ja toodang 2023

	Tootmisvõimsus kWh	Toodetud päikeseenergia 2023, kWh	Osakaal elektrienergia tarbimises, % 2023
Tallinna lennujaama päikesepargid	4140	1 539 355	16
Regionaalsete lennujaamade päikesepargid	2330	612 228	39
Kokku	6470	2 151 583	18

Päikeseparkide tootmismahd ja toodang 2025 (prognoos)

	Tootmisvõimsuse kasv võrreldes 2023, kWh	Toodetud päikeseenergia 2025, kWh	Osakaal elektrienergia tarbimises, % 2025
Tallinna lennujaama päikesepargid	810	2 375 461	16
Regionaalsete lennujaamade päikesepargid	0	4 330 341	258
Kokku	810	6 705 802	40

Jätkame parendusvõimaluste otsimist taristus ja tarbimises. Ühe näitena oleme Tallinna lennujaama reisiterminalis võtnud kasutusele R8 hoone juhtimissüsteemi, mille raames optimeerib energia tarbimist tehisintellekt.

Uue taristu arendamisel on energiatarbimise põhimõtted esmatähtsad. Oleme seadnud eesmärgiks taotleda oma uutele hoonetele LEED- (ingl *leadership in energy and environmental design*) sertifikaati, millega tunnustatakse hoonet, kus järgitakse keskkonnasäästlikke praktikaid ja saavutatakse kuni 25% energiasääst.

2. Õhku eralduva CO₂ ja õhusaaste vähendamine

Oleme lennundussektoris tunnustatud akrediteerimissüsteemi Airport Carbon Accreditation (ACA) liikmed. Selle raames saame koos paljude teiste lennujaamadega seada CO₂ vähendamise eesmärgi ja hinnata nende poole liikumist. ACA andmed on auditeeritavad ja neid valideerib kolmas osapool.

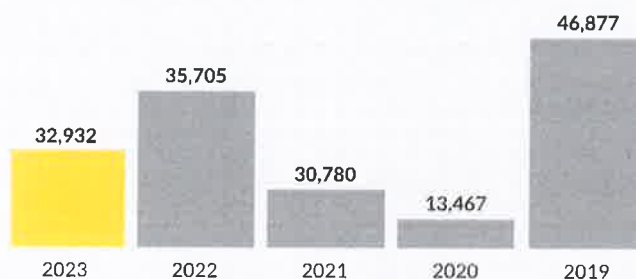
2023. aasta suurim saavutus oli CO₂-neutraalsuse eesmärgi toomine viie aasta võrra ettepoole, st aastasse 2025. Selle saavutamiseks oleme koostanud tegevuskava, milles oleme tuvastanud kõige olulisemad sammud.

Esiteks toodame ise päikeseenergiat nii palju kui võimalik ja ostame sisse ainult taastuvelektrit. Teiseks kehtib juba praegu uute M1-kategooria (sõiduauto) sõidukite hankimisel nõue saavutada null CO₂ g/km. Meie eesmärk on, et aastaks 2030 on kõik Tallinna lennujaama ja regionaalsete lennujaamade territooriumitel liikuvad sõidukid heitevabad.

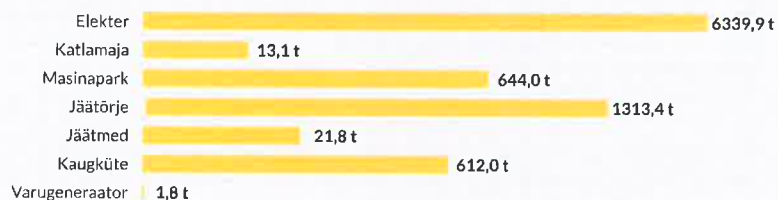
Kolmandaks läheme nendes masinates ja sõidukites, mida ei ole praegu saadaval elektritoitel, järk-järgult üle fossiilkütuse kasutamise asemel taastuvtoorainest valmistatud parafiinkütusele. See aitab meil vähendada kütuse CO₂ heidet aastas ligikaudu 90% (üle 1200 tonni), mis on päevas 3,3 tonni vähem CO₂.

Euroopa Lennujaamade Nõukogu (ACI Europe) üleskutse raames on Tallinna lennujaama järgmine kõrgelennuline eesmärk kliimaneutraalsus ja seda juba aastaks 2030. Sihi saavutamine tähendab meie jaoks 90% meie otsesest tegevusest tuleneva CO₂ maandamist ja kaudsest tegevusest tuleneva CO₂ maandamist nii palju kui võimalik sidusrühmade kaasamise teel.

Joonis 6. CO₂ koguheidet Tallinna lennujaamas tonnides

Joonis 7. CO₂ heite tekkeallikad Tallinna lennujaamas 2023. aastal tonnides

Esimese täisaasta lõpus, mil Tallinna lennujaamas oli gaasikütte asemel kasutusel kaugküte, saame öelda, et 2022. aasta lõpus tehtud muudatuse tulemusena vähenes 2023. aastal kütte CO₂ heide 75% võrreldes 2022. aastaga. See vähendab ettevõtte tegevuse CO₂ jalajälge peaaegu 5% võrra.

CO₂ heide kahandamise oleme saavutanud tänu sellele, et maagaasi kui taastumatu maavara asemel on kaugkütte energiaallikana muu hulgas kasutusel puiduhake ja teiste sektorite jäätmed (aastal 2023 osakaaluga 67%) ning tänu sellele on see keskkonnasäästlikum.

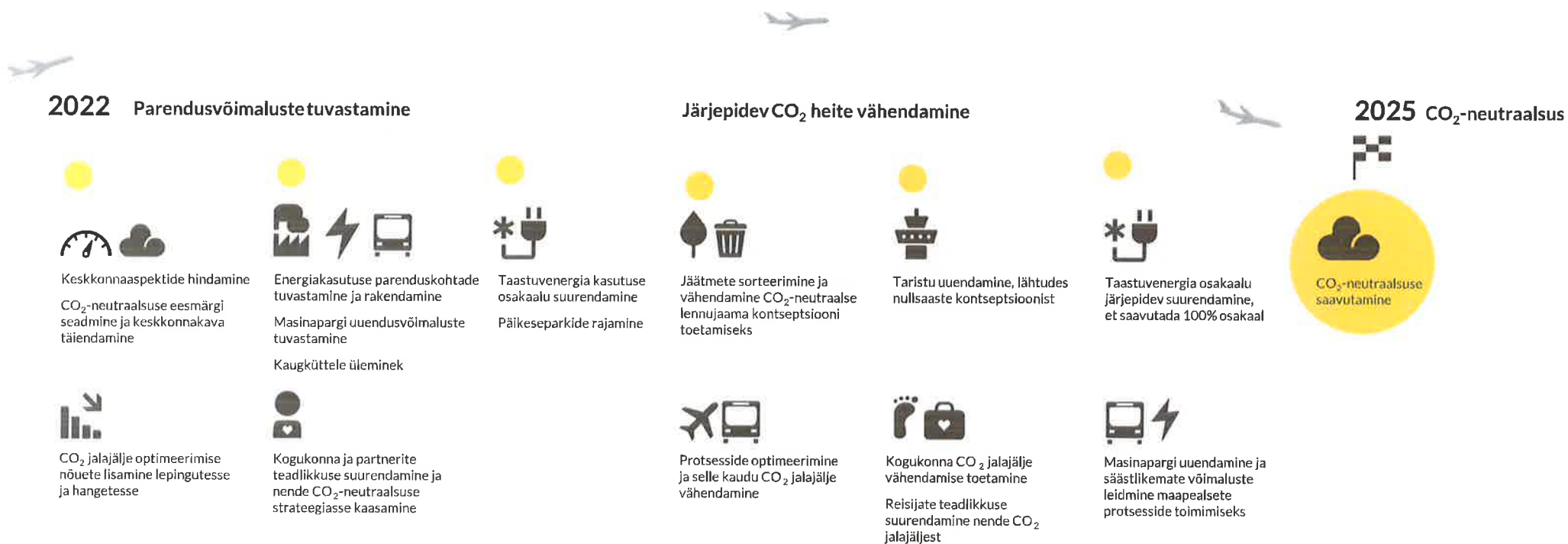
Jätkusuutlikkuse vaatest on kohaliku raie- ja puidutööstusjääkide kasutamine soojuse tootmiseks kooskõlas ka ringmajanduse põhimõtetega, mille alusel leitakse kasutus kõigile materjalidele. Lisaks CO₂ jalajälje vähendamisele ei ole kaugküttele ülemineku tulemusena ettevõttel enam õhusaastelube.

*Esiteks toodame ise
päikeseenergiat nii palju
kui võimalik ja seejärel
ostame sisse ainult
taastuvelektrit.*

Joonis 8. Kontserni CO₂-neutraalsuse saavutamise tegevuskava

3. Puhta joogivee tarbimise vähendamine ja puhta sademevee tagamine

Peame vajalikuks tagada puhas joogivesi ja vähendada taastumatute ressursside tarbimist.

Tallinna lennujaamas on reisijatel võimalik oma veepudelid selleks ettenähtud kohtades täita, et vältida vajadust osta julgestuskontrolli läbimise järel plastpudelis vett.

Sademe- ja sulavee puhtuse nimel oleme uuendanud oma sademeveesüsteeme, et tagada sademevee kaitstus reostuse korral. Nii hoiame puhtana ka Ülemiste järve ja pinnasevee. Veekvaliteeti seirame kord kvartalis, lähtudes meile väljastatud keskkonnalubadest.

4. Jäätmetekke vähendamine

Jäätmekäitlusel on CO₂-neutraalsuse saavutamisel kaalukas roll. Peame tähtsaks jäätmete liigiti kogumist ning harisime sel teemal tänavu põhjalikumalt oma kontserni töötajaid ja partnereid.

Töötame selle nimel, et vähendada jäätmeteket, ning otsime võimalusi toetada ringmajanduse eesmäärke, mille rakendamist oleme hangete abil juba alustanud.

Sel aastal lõime jäätmete sortimise süsteemi, et koguda eraldi paberi-, pakendi- ja biojätmed hoonetes, kus see polnud seni võimalik. Samuti jätkasime ettevalmistusi jäätmete sortimise jätkuvaks parendamiseks. Selle töö tulemusi on näha 2024. aastal.

Tabel 14. Tallinna lennujaama ja regionaalsete lennujaamade jäätmekäitlus 2020–2023

Jäätmekäitluse näitaja	Ühik	2023	2022	2021	2020
Segaolmejäätmed	tonni	369	417	361	215
Jäätmekogus reisija kohta	kg	0,14	0,18	0,29	0,26
Liigiti kogutavate jäätmete osakaal	%	12	16	9	7

5. Mürataseme nõuetele vastavuse tagamine

Ehkki lennunduse ja linnastumisega kaasneb vältimatult müra, teeme kõik endast oleneva, et mürahäiringuid vähendada. Peame tähtsaks oma tegevuse tõttu tekkiva müra minimeerimist, võttes kasutusele keskkonnasäästlikke ja vaiksemaid seadmeid, mis aitavad igapäevast mürafooni vähendada. Lennukite testimiseks oleme rajanud müra-tökkeseinad ja ehitustöödel arvestame ümbritseva keskkonnaga.

Möödame oma territooriumil mürataset regulaarselt ja analüüsime saadud tulemusi. 2023. aastal oli keskmine müratase lennujaama idasuunal 68 db ja läänesuunal 65 db, mis mahub riiklike piirmäärade sisse (päeval 75 dB, öösel 65 dB). Võrdluseks: tavavestlus on keskmiselt 60 dB ja Tallinna–Tartu maantee liikluse müra vahemikus 60–80 dB.

6. Bioloogilise mitmekesisuse tagamine

Peame oluliseks, et meid ümbritsevad metsad oleksid majandatud heaperemehelikult, tegemata seejuures mööndusi lennuohutuses. Jätkame metsamajandamise kavade uuendamist ja elluviimist, mis aitab tasakaalustada lennuohutuse ja elurikkuse eesmärke.

Tagame oma territooriumil pesitsusajal raierahu, et hoida liigirikkust meie ümber. Tallinna lennujaama sihtkaitsevööndis elav II kaitsekategooriasse kuuluv kanakull sel aastal seal ei pesitsenud, kuid Ruhnu saarel vahetult lennuraja lähistel pesitsevat merikotkast oli nähtud hoolimata Ruhnu lennuraja rekonstrueerimisest. See näitab, et suudame toimida loodusega käsikäes.

Korraldame oma igapäevategevuse keskkonnasäästu põhimõtetest lähtudes. Hindame pidevalt oma tegevuse mõju ja riske keskkonnale ning arvestame neid ettevõtte toimimises

Osalemine sektori edendamises ja liikmelisus

Kontsern on aktiivselt esindatud lennundusklastis ja koostöövõrgustikes, et üheskoos arendada nii lennundus- kui ka mittelennundusvaldkondi, mis on vajalikud kontserni jätkusuutlikkuse tagamiseks.

Sel aastal tegime aktiivselt koostööd Rohetiigriga, võttes juhtrolli transpordi teekaardi loomises. See teekaart näitab, kuidas Eesti transpordisektor võiks ületada Euroopa Liidu eesmärgi ning saavutada 90% CO₂ heitkoguste vähenemise transpordis juba 2040. aastaks, säilitades ja parandades samal ajal riiklikku konkurentsivõimet.

Teekaardi raames loome koostöös teiste kestlike organisatsioonidega visiooni, mis viib meid kliimanetraalse tuleviku poole.

AS Tallinna Lennujaam on Vastutustundliku Ettevõtluse Foorumi liige ja me hoiame vastutustundliku ettevõtluse indeksi hõbetaset. Järgmisel aastal toimub uus hindamine ja usume, et kuldase on meile taas saavutatav.

Kaasamine, koostöö ja majandusmõju

Lennunduses on koostöö nii eesmärkide saavutamiseks kui ka iga-päevase ohutuse tagamiseks väga tähtis. Peame kogukonna ja sidusrühmade puhul vajalikuks avatud ja ausat suhtlust.

Lennujaama kogukond ühendab lennujaama territooriumil tegutseva ligikaudu 80 ettevõtte peaaegu 2000 töötajat. Meie kogukond mõistab, et iga töötaja on osaline lõpptulemuses ja vastutab lennujaama üldise hea kuvandi eest. Sidusrühmad, kellega teeme kõige tihedamat koostööd ja keda meie tegevus mõjutab, on töötajad, territooriumil tegutsevad ettevõtted ja nende töötajad, samuti lennufirmad, äripartnerid, reisijad ja omanik ning lennujaamade lähipiirkonnas elavad inimesed ja laiem avalikkus.

Strateegia kujundamisel lähtume otsesest majandusmõjust, kuid lisaks arvestame ohutuse, keskkonna ja sotsiaalseid aspekte. Koostöös sidusrühmade ja kogukonnaga viime ellu mitmesuguseid projekte ja ühisalgatusi. Näiteks septembris osalesime koos partneritega teist aastat järjest maailmakoristuspäeval.

Keskkonnategevuste tulemuslikkus algab teadlikkuse kasvust, sest edusamme saame teha koostöös töötajate, partnerite ja reisijatega. Jätkasime Rohefoorumi konverentsi korraldamist. Üritus toimub kord aastas ja selle eesmärk on suurendada transpordisektori keskkonnateadlikkust. Tänavu kaasasime korraldusse suurema ringi koostööpartnereid ning fookuses oli transpordisektori kestlik ehitus ja arendus.

Jätkasime kord kvartalis Rohehommikute korraldamist, et leida ühiselt koostööpartneritega lahendusi põhilistele keskkonnaprobleemidele, millega seisame lennujaamas iga päev silmitsi.

Kontsernis on kestliku arengu tegevuse korraldamiseks ja tõhusaks juhtimiseks loodud keskkonna juhtrühm. Sellesse kuuluvad kontserni võtmeisikud, kelle ülesanne on seada, uuendada ja täiendada kestliku arengu eesmärged ning tagada liikumine nende täitmise poole. Juhtrühm osaleb keskkonnakava koostamises, keskkonnapoliitika ajakohasena hoidmises, keskkonnaküsimuste lahendamises ning teadlikkuse suurendamises säästva ja vastutustundliku majandamise teemadel.

Lennundusklastri kaudu arendatakse kaubalendude ühenduvuse parendamist ja vesiniku kasutuse lahendusi. Koostöös Tartu ja Pärnu kohaliku omavalitsuse ning ettevõtjatega töötasime regionaalsete lennuühenduste taastamise nimel.

Vastutustundlik maksumaksja

Oleme vastutustundlik maksumaksja. Lähtume oma tegevuses õigusaktidest ja peame kinni tähtaegadest, teeme tehinguid turuhinnas ning tähtsustame avatud ja abivalmis suhtlust maksuhalduriga.

2023. aastal oli kontserni maksujalajälg 11,1 miljonit eurot (2022: 8,6 mln eurot). See näitab meie panust ühiskonda maksude maksmise kaudu.

Tabel 15. Kontserni makstud ja kogutud maksud eurodes kassapõhise arvestuse alusel

tuhandetes eurodes	2023	2022	Muutus 2023–2022 %
Tööandja maksud (tasutud maksud)	6 472	4 978	29
Maamaks (tasutud maksud)	325	321	0
Töötajatelt kinnipeetud maksud (kogutud maksud)	4 123	3 137	31
Muud tasutud ja kogutud maksud	211	174	20
Maksud kokku	11 131	8 611	29

Märkus. Makstud maksude puhul on kontsern kulu kandja. Kogutud maksude puhul on ettevõtte koguja rollis, kandes maksud edasi Maksu- ja Tolliametile.

GRI sisukord

Kestlikkuse aruandes tugineme üle maailma tunnustatud globaalse aruandlusalgatuse (ingl *global reporting initiative*, GRI) aruandlusstandardile, mis toetab kõige päevakajalisemate teemade käsitlemist aruandes.

GRI standardi järgi oleme võtnud oluliste mõjukohtade kindlaks määramise ja ulatuse piiritlemise aluseks ettevõtte töötajate ja juhtkonnaga tehtud intervjuud, kirjandus-, andme- ja meediaanalüüsi, külastusvaatluse ning eksperdihinnangud. Mõju olulisuse määramisel oleme kasutanud intervjuusid ettevõtte töötajate ja juhtkonnaga.

Olulisuse hindamist mõjutavad ka riigi õigusaktid ja ühiskonna seaduskuulekus, mis hea toimimise puhul vähendavad teema tähtsust ettevõtte jaoks ja vastupidi. Kaasatud sidusrühmad on täpsemalt kirjeldatud sellekohases peatükis.

Tuvastatud olulised teemad on järgmised (allolevas GRI sisuregistris ja aruandes jooksvalt tähistatud SDG-märgisega):

- energia
- bioloogiline mitmekesisus
- heitkogused
- heitvesi ja jäätmed
- keskkonnanõuetele vastavus
- tööhõive
- töötervishoid ja -ohutus
- kooolitus ja haridus
- mittediskrimineerimine
- sotsiaal-majanduslik nõuetelevastavus
- majandustulemused
- kaudne majandusmõju
- korruptsiooni tõkestamine

Tabel 16. GRI sisuregister

Standard	Avalikustatav teave	Lk-d	Standard	Avalikustatav teave	Lk-d
GRI 102: Üldine avalikustatav teave	Organisatsiooni profiil		Strateegia		
	102-1 Ettevõtte nimi	8	102-14 Juhatuse esimehe pöördumine		4-6
	102-2 Peamised tegevused, kaubamärgid, tooted ja/või teenused	8	102-15 Peamised mõjud, riskid ja võimalused		16-18
	102-3 Peakontori asukoht	8	Eetika		
	102-4 Ettevõtte tegevuskohad	7	102-16 Väärtused, põhimõtted, standardid ja käitumistavad		10-11
	 Kestliku arengu eesmärk nr 9	21, 28	Ühingujuhtimine		
	Ehitada vastupidav taristu, toetada kaasavat ja säästvat industrialiseerimist ning innovatsiooni		102-18 Juhtimisstruktuur		12-14
	102-5 Omandisuhte iseloom ja õiguslik vorm	8	Huvigruppide kaasamine		
	102-6 Riigid, kus ettevõtte tegutseb	8	102-40 Huvigruppide nimekirj		-
	102-7 Ettevõtte suurus	7	102-42 Huvigruppide kaardistamine ja valik		36, 46, 59
	102-8 Tööjõu struktuur	12	102-43 Huvigruppide kaasamise põhimõtted		36, 46, 59
	102-9 Tarneahela kirjeldus	19-20	102-44 Olulisemad tõstatatud teemad ja murekohad		9
	102-10 Olulised muudatused organisatsioonis ja selle tarneahelas	12-15, 46-47	Aruandluspõhimõtted		
	102-11 Ettevaatusabinõude rakendamine	16-18	102-45 Finantsaruandes hõlmatud üksused		8
	102-12 Osalemine välistes algatustes (peamised toetusvaldkonnad ja -tegevused)	48-49, 58-59	102-46 Aruande sisu ja teemade ulatuse määratlemine		10
	102-13 Liikmesus ja kuuluvus organisatsioonidesse	58-59	102-47 Oluliste teemade loetelu		24-25
			102-48 Avalikustatava teabe korrigeerimine		-
			102-49 Muutused aruandluses		-
			102-50 Aruandlusperiood	01.01.2023-31.12.2023	
			102-51 Viimase aruande avaldamise kuupäev		31.03.2024

Standard	Avalikustatav teave	Lk-d
	102-52 Aruandlustersükk	Aruanne koostatakse igal aastal. GRI juhiste vastavat aruannet on koostatud alates aastast 2014. Kõik varasemad aruanded on kättesaadavad AS-i Tallinna Lennujaam kodulehel
	102-53 Aruannet puudutavate küsimuste kontakt	quality@tll.aero
	102-54 Aruande vastavus GRI standardile	61-63
	102-55 GRI sisuregister	61-63
	102-56 Väline kinnitus	Kontserni aastaaruande on kinnitanud audiitor AS PricewaterhouseCoopers
GRI 103: Juhtimisviisi kirjeldus	103-1 Aruande ulatus ja piirid	10
	103-2 Juhtimispõhimõtted ja selle komponendid	10-15
	103-3 Juhtimispõhimõtete hindamine	10
	 Kestliku arengu eesmärk nr 12 Tagada säästev tarbimine ja tootmine	10
GRI 201: Majandus- tulemused	201-1 Ettevõtte loodav ja jaotatav väärtus	19-20
	 Kestliku arengu eesmärk nr 8 Toetada jätkusuutlikku, kaasavat ja säästvat majandus-arengut ning tagada kõikidele inimestele inimväärne töö	9, 19, 28, 46-47
GRI 203: Kaudne majandusmõju	203-1 Infrastruktuuri investeeringud ja toetatud teenused	21

Standard	Avalikustatav teave	Lk-d
GRI 205: Korruptsiooni tõkestamine	205-1 Korruptsiooniga seotud riskide hindamine	16
	205-2 Korruptsioonivastase poliitika ja protseduuride alane suhtlus ja koolitus	11, 18
	205-3 Korruptsioonijuhtumid ja järgnenud tegevused	2023. aastal ei tuvastatud ühtegi korruptsioonijuhtumit
	 Kestliku arengu eesmärk nr 16 Toetada rahumeelseid ja kaasavaid ühiskondi, et saavutada säästev areng; tagada õiguskaitse kõikidele ning luua kõikidel tasanditel tõhusad, vastutustundlikud ja kaasavad institutsioonid	11
GRI 302: Energia	302-1 Energia tarbimine organisatsiooni sees	53
	302-3 Energiatõhusus	53
	302-4 Energiatarbimise vähendamine	53
	 Kestliku arengu eesmärk nr 7 Tagada taskukohane, usaldusväärne, säästev ja kaasaegne energia kõikidele	10
GRI 304: Bioloogiline mitmekesisus	304-2 Tegevuste ja teenuste oluline mõju bioloogilisele mitmekesisusele	58
	 Kestliku arengu eesmärk nr 15 Kaitsta ja taastada maismaa ökosüsteeme ning propageerida nende säästvat kasutamist; majandada metsi säästvalt ning peatada ja pöörata ümber pinnase halvenemine ja bioloogilise mitmekesisuse hävimine	10, 58

Standard	Avalikustatav teave	Lk-d
GRI 305: Heitkogused	305-5 Kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamine	54-56
	305-7 Lämmastikoksiid ja vääveloksiid ning teised olulised õhuheited	54-56
	 Kestliku arengu eesmärk nr 17 Tugevdada tegevuskava rakendamise meetodeid ja taas-elustada säästva arengu alane ülemaailmne partnerlus	10
	 Kestliku arengu eesmärk nr 11 Muuta linnad ja asulad kaasavaks, turvaliseks, vastupidavaks ja säästvaks	10, 21
	 Kestliku arengu eesmärk nr 13 Võtta kiiresti meetmeid kliimamuutuste ja nende mõjudega võitlemiseks	10
GRI 306: Heitvesi ja jäätmed	306-1 Vee väljalase kvaliteedi ja sihtkoha järgi	57
	306-2 Jäätmed vastavalt tüübi ja käitluse meetodile	57
	306-3 Olulised lekked	-
	306-4 Ohtlike jäätmete vedu	-
	306-5 Veekogud, mida mõjutab vee väljavool ja/või äravool	57
	 Kestliku arengu eesmärk nr 6 Tagada kõikidele joogivesi ja kanalisatsioon ning veevarude säästev majandamine	10
GRI 307: Keskkonnanõuetele vastavus	307-1 Mittevastavused keskkonnanõuetele ja regulatsioonidele	57
GRI 401: Tööhõive	401-1 Uute töötajate värbamine ja töötajate voolavus	46

Standard	Avalikustatav teave		Lk-d
GRI 403: Töötervishoid ja -ohutus	403-1	Töötervishoiu ja tööohutuse juhtimissüsteem	49
	403-2	Ohu tuvastamine, riskihindamine ja vahejuhtumite uurimine	16-18
	403-4	Töötajate osalemine, konsulteerimine ja suhtlemine töötervishoiu ja -ohutuse valdkonnas	49
		Kestliku arengu eesmärk nr 3 Tagada kõikidele vanuserühmadele hea tervis ja heaolu	46-49
GRI 404: Koolitus ja haridus	404-1	Keskmine koolitustundide arv töötaja kohta aastas	Kuna ettevõtte panustab praktilisse õppesse töökohal, siis ei ole see näitaja asjakohane
	404-2	Programmid töötajate oskuste arendamiseks ja ülemineku toetamiseks	46-49
	404-3	Töötajate osakaal, kellega viiakse regulaarselt läbi tulemus- ja arenguveestlusi	46-49
		Kestliku arengu eesmärk nr 4 Tagada kõikidele kaasav ja õiglane kvaliteetne haridus ning elukestva õppe võimalused	9, 47
		Kestliku arengu eesmärk nr 5 Saavutada sooline võrdsuslikkus ning suurendada naiste ja tütarlaste mõjuvõimu	9, 11, 46
GRI 406: Mittediskrimineerimine	406-1	Diskrimineerimise juhtumid ja parandusmeetmed	2023. aastal ei tuvastatud ühtegi diskrimineerimise juhtumit
GRI 419: Sotsiaal-majanduslik nõuetele vastavus	419-1	Mittevastavus sotsiaal-majanduslikele nõuetele	2023. aastal ei tuvastatud ühtegi mittevastavust

2023. konsolideeritud majandusaasta aruanne

≡ Sisukord

Sisukord

Kontserni lühiiseloostus ja kontaktandmed	66	Lisa 17. Viitvõlad töötajatele	101
Konsolideeritud finantsseisundi aruanne	67	Lisa 18. Omakapital	101
Konsolideeritud koondkasumiaruanne	68	Lisa 19. Müügitulu	102
Konsolideeritud rahavoogude aruanne	69	Lisa 20. Muud äritulud	103
Konsolideeritud omakapitali muutuste aruanne	70	Lisa 21. Kaubad, materjal ja teenused	103
Konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande lisad	71	Lisa 22. Mitmesugused tegevuskulud	103
Lisa 1. Üldine informatsioon	71	Lisa 23. Tööjõukulud	103
Lisa 2. Kokkuvõte olulisematest arvestus- ja aruandluspõhimõtetest	71	Lisa 24. Finantstulud ja -kulud	104
Lisa 3. Finantsriskide juhtimine	82	Lisa 25. Tingimuslikud ning siduvad tulevikukohustused	104
Lisa 4. Olulised raamatupidamishinnangud	86	Lisa 26. Tehingud seotud osapooltega	105
Lisa 5. Materiaalne põhivara	88	Lisa 27. Finantsinformatsioon emaettevõtte kohta	106
Lisa 6. Kinnisvarainvesteeringud	91	Konsolideerimata finantsseisundi aruanne	106
Lisa 7. Kasutusrent	92	Konsolideerimata koondkasumiaruanne	107
Lisa 8. Varud	92	Konsolideerimata rahavoogude aruanne	108
Lisa 9. Nõuded ja ettemaksed	92	Konsolideerimata omakapitali muutuste aruanne	109
Lisa 10. Finantsinstrumendid	93	AS-i Tallinna Lennujaam (emaettevõtte)	
Lisa 11. Raha ja raha ekvivalendid	95	korrigeeritud omakapitali aruanne	109
Lisa 12. Võlakohustused	95	Sõltumatu vandeaudiitori aruanne	110
Lisa 13. Laenu tagatis ja panditud vara	97	Kontserni Tallinna Lennujaam müügitulu	
Lisa 14. Sihtfinantseerimine	98	vastavalt EMTAK 2008-le	114
Lisa 15. Võlad tarnijatele ja muud võlad	100		
Lisa 16. Maksuvõlad	101		

Kontserni lühiseloostus ja kontaktandmed

Kontsern tegutseb Eesti Vabariigis, käitab Tallinna, Kärkla, Kuressaare, Tartu, Pärnu lennujaamu ning Ruhnu ja Kihnu lennuvälju.

Kontserni põhitegevusvaldkondadeks on lennujaamade käitamine ja arendamine ning lennukite ja reisijate maapealne teenindamine. 2023. aastal andis kontsern tööd keskmiselt 618-le (2022: 559-le) töötajale. Majandusaasta lõpul töötas kontsernis 633 töötajat (2022: 586).

AS-i Tallinna Lennujaam aktsiate omanik on Eesti Vabariik ning ettevõtte kuulub Eesti Vabariigi Kliimaministeeriumi haldusalasse.

Juriidiline aadress:	Tartu mnt 101, 10112 Tallinn, Eesti Vabariik
Telefon:	+372 605 8700
Faks:	+372 605 8333
E-post:	administration@tll.aero www.tallinn-airport.ee
Audiitor:	AS PricewaterhouseCoopers

Konsolideeritud finantsseisundi aruanne

tuhandetes eurodes

Varad	Lisa nr	31.12.2023	31.12.2022
Põhivara			
Materiaalne põhivara	lisa 5	180 578	180 098
Ettemaksed materiaalse põhivara eest	lisa 5	2 724	308
Immateriaalne põhivara		1 090	848
Kasutamiseõiguse esemeks olev vara		135	83
Kinnisvarainvesteeringud	lisa 6	18 157	16 376
Põhivara kokku		202 684	197 713
Käibevara			
Varud	lisa 8	1 020	1 096
Nõuded ja ettemaksed	lisa 9	10 583	8 529
Raha	lisa 11	50 093	50 995
Käibevara kokku		61 696	60 620
Varad kokku		264 380	258 333

Omakapital	Lisa nr	31.12.2023	31.12.2022
Aktiivkapital	lisa 18	45 617	45 617
Kohustuslik reservkapital		3 059	2 625
Jaotamata kasum		84 777	76 728
Omakapital kokku		133 453	124 970

Kohustused

Pikaajalised kohustused

Võlakohustused	lisa 12	36 298	40 684
Rendikohustused	lisa 12	101	48
Sihtfinantseerimine	lisa 14	75 666	75 801
Muud võlad		140	140
Eraldis	lisa 14	1 150	1 696
Pikaajalised kohustused kokku		113 355	118 369

Lühiajalised kohustused

Võlakohustused	lisa 12	4 894	4 796
Rendikohustused	lisa 12	34	35
Võlad ja ettemaksed	lisa 15	12 644	10 163
Lühiajalised kohustused kokku		17 572	14 994

Kohustused kokku		130 927	133 363
-------------------------	--	----------------	----------------

Kohustused ja omakapital kokku		264 380	258 333
---------------------------------------	--	----------------	----------------

Lisad lehekülgedel 71 kuni 109 on konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande lahutamatud osad.

Konsolideeritud koondkasumiaruanne

tuhandetes eurodes	Lisa nr	2023	2022
Müügitulu	lisa 19	57 316	49 958
Muud äritulud	lisa 20	14 773	13 910
Kaubad, materjal ja teenused	lisa 21	-21 627	-19 433
Mitmesugused tegevuskulud	lisa 22	-2 294	-2 036
Tööjõukulud	lisa 23	-26 218	-20 825
Põhivara kulum ja väärtuse langus	lisa 5, 6	-13 080	-12 136
Muud ärikulud		-186	-385
Ärikasum		8 684	9 053
Finantstulud	lisa 24	1 199	36
Finantskulud	lisa 24	-1 400	-401
Aruandeaasta kasum		8 483	8 688
Aruandeaasta koondkasum		8 483	8 688

Lisad lehekülgedel 71 kuni 109 on konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande lahutamatud osad.

Konsolideeritud rahavoogude aruanne

tuhandetes eurodes

Põhitegevuse rahavood	Lisa nr	2023	2022
Laekumised klientidelt		61 863	58 767
Tarnijatele ja töötajatele tasutud		-54 873	-48 296
Saadud intressitulu		1 140	35
Makstud intressid		-1 338	-261
Saadud tegevuskulude sihtfinantseerimine riigieelarvest	lisa 14	10 067	9 067
Saadud muude tegevuskulude sihtfinantseerimine	lisa 14	702	446
Põhitegevuse rahavood kokku		17 561	19 758
Rahavood investeerimisest			
Tasutud immateriaalse, materiaalse põhivara ja kinnisvarainvesteeringute soetamisel	lisa 5, 6	-17 867	-16 728
Saadud põhivara sihtfinantseerimine	lisa 14	3 782	1 832
Rahavood investeerimisest kokku		-14 085	-14 896

tuhandetes eurodes

Rahavood finantseerimisest	Lisa nr	2023	2022
Saadud laenu tagasimaksed	lisa 12	-4 710	-3 642
Saadud laen	lisa 12	370	0
Makstud rendimaksed		-38	-39
Rahavood finantseerimisest kokku		-4 378	-3 681
Rahavood kokku			
		-902	1 181
Raha ja raha ekvivalendid aruandeperioodi algul	lisa 11	50 995	49 814
Raha ja raha ekvivalendid aruandeperioodi lõpul	lisa 11	50 093	50 995
Raha ja raha ekvivalentide muutus		-902	1 181

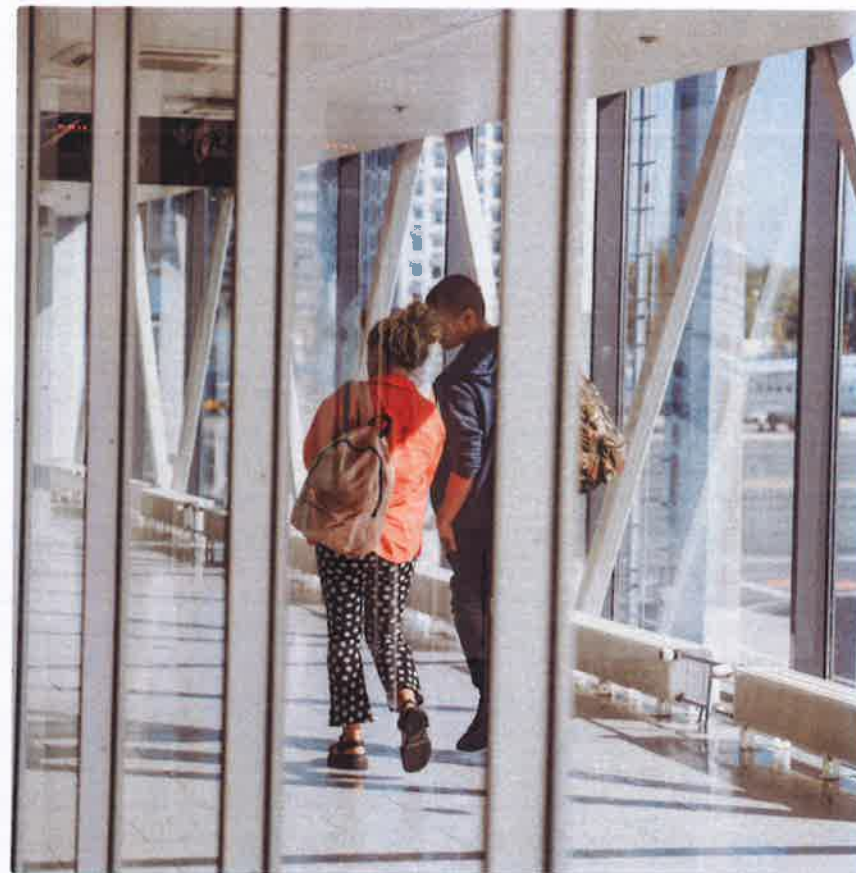
Lisad lehekülgedel 71 kuni 109 on konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande lahutamatud osad.

Konsolideeritud omakapitali muutuste aruanne

<i>tuhandetes eurodes</i>	Aktiivkapital	Kohustuslik reservkapital	Jaotamata kasum	Kokku
Saldo seisuga 31.12.2021	45 617	2 510	68 155	116 282
Kasumijaotus reservkapitali	0	115	-115	0
2022. aasta koondkasum	0	0	8 688	8 688
Saldo seisuga 31.12.2022	45 617	2 625	76 728	124 970
Kasumijaotus reservkapitali	0	434	-434	0
2023. aasta koondkasum	0	0	8 483	8 483
Saldo seisuga 31.12.2023	45 617	3 059	84 777	133 453

Täpsem info aktsiakapitali ja muude omakapitali kirjete kohta on lisas 18. Lisad lehekülgedel 71 kuni 109 on konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande lahutamatud osad.

Konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande lisad

LISA 1. Üldine informatsioon

Emaettevõtte AS Tallinna Lennujaam on Eesti Vabariigis 30.12.1997 registreeritud 100% riigile kuuluv äriühing.

Kontserni Tallinna Lennujaam konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne hõlmab AS-i Tallinna Lennujaam (emaettevõtte) ja tema 100%-list tütarettevõtet AS-i Tallinn Airport GH, mis tegeleb õhusõidukite ja reisijate maapealse teenindamisega, ning 2023. aastal loodud 100%-list tütarettevõtet AS-i Airport City, mis tegeleb ärikinnisvara arendamisega lennujaama läheduses. Tütarettevõtete aktsiad on registreeritud Eestis.

Kontserni konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande on juhatus kinnitanud 27. märtsil 2024.

LISA 2. Kokkuvõtte olulisematest arvestus- ja aruandluspõhimõtetest

Alljärgnevalt on esitatud kokkuvõtte konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande koostamisel rakendatud olulisematest arvestus- ja aruandluspõhimõtetest. Nimetatud arvestus- ja aruandluspõhimõtteid on kasutatud järjepidevalt kõikidel aruandeperioodidel, välja arvatud juhtudel, kui info on avaldatud eraldi.

(A) Arvestuse alused

Kontserni konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne on koostatud kooskõlas rahvusvaheliste finantsaruandluse standarditega (IFRS) ja Rahvusvaheliste Finantsaruandlusstandardite Tõlgendamise Komitee (IFRIC) tõlgendustega, nagu need on vastu võetud Euroopa Liidus.

Konsolideeritud raamatupidamise aastaaruandes esitatud finantsnäitajad tuginevad põhiliselt ajaloolisele soetusmaksumusele, välja arvatud õiglasel väärtuses muutustega läbi koondkasumiaruande kajastatavad finantsvarad ja -kohustused.

Konsolideeritud finantsaruannete koostamisel on kasutatud teatud raamatupidamishinnanguid, samuti on kasutatud mitmete arvestus- ja aruandluspõhimõtete rakendamise osas juhatuse otsuseid. Konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande lisas 4 on avalikustatud need valdkonnad, kus raamatupidamishinnangutel on oluline mõju kontserni aastaaruandes kajastatud informatsioonile. Kontserni konsolideeritud raamatupidamise aruanne on koostatud tuhandetes eurodes, kui ei ole kirjutatud teisiti.

(B) Arvestus- ja avalikustamispõhimõtete muutused

Muutused arvestus- ja avalikustamispõhimõtetes alates 01.01.2023

IAS 1 ja IFRS-i rakendusjuhendi nr 2 muudatused: „Arvestuspõhimõtete avalikustamine” – IAS 1 muudeti, et nõuda ettevõtetest oluliste arvestuspõhimõtete asemel nende oluliste arvestuspõhimõtete teabe avalikustamist. Muudatus sätestas olulise arvestuspõhimõtete teabe määratluse. Muudatus selgitas samuti, et arvestuspõhimõtete teave on eeldatavasti oluline, kui ilma selleta ei oleks finantsaruannete kasutajatel võimalik aru saada finantsaruannete muust olulisest teabest. Muudatuses on toodud illustreerivad näited arvestuspõhimõtete teabest, mida tõenäoliselt peetakse oluliseks ettevõtte finantsaruannete jaoks. Lisaks selgitas IAS 1 muudatus, et ebaoluline arvestuspõhimõtete teave ei pea olema avalikustatud. Kui see aga avalikustatakse, siis see ei tohiks varjutada olulist arvestuspõhimõtete teavet. Selle muudatuse toetamiseks muudeti ka IFRS-i rakendusjuhendit nr 2 „Olulisuse otsuste tegemine”, et anda juhiseid olulisuse mõiste rakendamiseks arvestuspõhimõtete avalikustamisel. Muudatustest tulenevalt esitab kontsern informatsiooni vaid oluliste arvestuspõhimõtete kohta.

IAS 8 muudatused: „Arvestushinnangute mõiste” – IAS 8 muudatus selgitab, kuidas ettevõtted peavad eristama arvestuspõhimõtete muutuseid arvestushinnangute muutustest. Muudatusest tulenevalt on kontsern eristanud arvestuspõhimõtete muutused arvestushinnangute muutustest ning avalikustab vastavalt informatsiooni nende kohta finantsaruannetes.

Uute või muudetud standardite ja tõlgenduste rakendamine alates 01.01.2024

Välja on antud uusi või muudetud standardeid või tõlgendusi, mis muutuvad kontsernile kohustuslikuks alates 1. jaanuarist 2024 või hilisematel perioodidel ja mida kontsern ei ole rakendanud enne tähtaega:

Kohustuste liigitamine lühi- või pikaajaliseks – IAS 1 muudatused (rakendub 1. jaanuaril 2024 või hiljem algavatele aruandeperioodidele, ei ole veel vastu võetud Euroopa Liidus). Need muudatused selgitavad, et kohustused liigitatakse kas lühi- või pikaajalisteks, olenevalt aruandeperioodi lõpus eksisteerivatest õigustest. Kohustused on pikaajalised, kui ettevõtte on aruandeperioodi lõpus sisuline õigus lükata tasumine edasi vähemalt kaheistkümnepäevase kuu võrra. Juhend ei nõua enam sellist tingimusteta õigust. 2022. aasta oktoobri muudatus kehtestas, et pärast aruandekuupäeva järgitavad laenukohustused ei mõjuta võlgade liigitamist lühi- või pikaajaliseks aruandekuupäeval. Juhtkonna ootused, kas nad kasutavad hiljem arveldamise edasilükkamise õigust, ei mõjuta kohustuste klassifitseerimist. Kohustus liigitatakse lühiajaliseks, kui tingimust rikutakse aruandekuupäeval või enne seda, isegi kui laenuandja annab sellest tingimusest loobumise pärast aruandeperioodi lõppu. Seevastu laen liigitatakse pikaajaliseks, kui laenulepingut rikutakse alles pärast aruandekuupäeva. Lisaks täpsustavad muudatused võlgade klassifitseerimismõõdeid, mida ettevõtte võib arveldada selle konverteerimisel omakapitaliks. Arveldamine on määratletud kui kohustise kustutamine raha, muude majanduslikku kasu sisaldavate ressurssidega või ettevõtte enda omakapitaliinstrumentidega. Erand kehtib konverteeritavatele instrumentidele, mida võidakse konverteerida omakapitaliks, kuid ainult

nende instrumentide puhul, mille konverteerimisoptsioon on klassifitseeritud omakapitaliinstrumentiks liitfinantsinstrumendi eraldi komponendina. Kontsern hindab muudatuse mõju finantsaruandele.

Muudel uutel või muudetud standarditel või tõlgendustel, mis veel ei kehti, ei ole eeldatavasti olulist mõju kontsernile.

(C) Konsolideeritud aruannete koostamine

Emaettevõtte konsolideerimata aruanded

Konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande lisades on avaldatud konsolideeriva üksuse (emaettevõtte) eraldiseisvad konsolideerimata põhjaruanded. Emaettevõtte põhjaruannete koostamisel on järgitud samu arvestuspõhimõtteid, mida on rakendatud ka konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande koostamisel, välja arvatud tütar-ettevõtete kajastamist käsitlevad arvestuspõhimõtted, mis on emaettevõtte eraldiseisvates põhjaruannetes muudetud vastavalt IAS 27 „Konsolideeritud ja Eraldiseisvad raamatupidamise aruanded“ nõuetele ning investeeringud tütar-ettevõtete aktsiatesse on kajastatud soetusmaksumuses miinus vajadusel allahindlused vara väärtuse langusest (vt lisa 27).

(D) Tehingud välisvaluutas ning välisvaluutas fikseeritud finantsvarad ja -kohustused

Arvestus- ja esitusvaluuta

Kontserni kuuluvate ettevõtete arvestusvaluutadeks on nende ettevõtete äritegevuse põhilise majanduskeskkonna valuuta. Ema- ja tütar-ettevõtte arvestusvaluuta on euro. Konsolideeritud aruanded on koostatud eurodes.

(E) Materiaalne põhivara

Materiaalset põhivara kajastatakse finantsseisundi aruandes jääkväärtuses, mis on saadud vara soetusmaksumuse vähendamisel akumulëeritud kulumi ja võimaliku väärtuse languse võrra.

Soetusmaksumus

Materiaalne põhivara võetakse algselt arvele tema soetusmaksumuses. Omavalmistatud põhivara soetusmaksumus koosneb asukoha ettevalmistamise kuludest, valmistamisel ja kasutuselevõtul tehtud kulutustest materjalidele ja teenustele ning hüvitistest tööjõule.

Kui materiaalse põhivara objekti valmistamine vältab pikema perioodi ning seda finantseeritakse laenu või mõne muu võlainstrumendiga, siis kapitaliseeritakse sellega seotud laenukasutuse kulutused (intressid) valmistatava objekti soetusmaksumusse. Laenukasutuse kulutuste kapitaliseerimist alustatakse hetkest, kui on tekkinud laenukasutuse kulutusi ja varaga seotud kulutusi ning vara valmistamist on alustatud.

Kulum

Põhivara kulumit arvestatakse soetusmaksumuselt lineaarsel meetodil vara hinnangulise kasuliku eluea jooksul. Erandiks on maa, mida ei amortiseerita.

Põhivara eeldatavat kasulikku eluiga inventeeritakse aastainventuuri käigus, hilisemate kulutuste arvelevõtmisel ja oluliste muutuste korral arenguplaanides. Kui vara hinnanguline kasulik eluiga erineb oluliselt eelnevalt kehtestatust, kajastatakse see raamatupidamisliku hinnangu muutusena, muutes vara järelejäänud kasuliku eluiga, mille tulemusena muutub järgmistel perioodidel varale arvestatav kulum.

Põhivara kasuliku eluea hindamine

Põhivara kasulik eluiga määratakse lähtudes juhtkonna hinnangust vara tegeliku kasutamise perioodi kohta. Senine kogemus on näidanud, et varade tegelik kasutusaeg on osutunud mõnevõrra pikemaks kui varade hinnanguline eluiga.

Kontsernis kasutatavate põhivarade eeldatavad kasulikud eluead on järgmised.

Ehitised, rajatised

Perroonid, lennurajad ning seotud süsteemid	5–50 aastat
Hooned ning seotud süsteemid	5–50 aastat
Maarajatised (kanalisatsioon ja muud trassid)	10–30 aastat
Väikerajatised (angaarid, alajaamad, tanklad jm)	5–50 aastat
Muud rajatised (piirdeaiaid, väravad jm)	5–25 aastat

Masinaid ja seadmed

Mitmesugused süsteemid	3–20 aastat
Rajahoidusmasinaid ja seadmed	5–20 aastat
Mootorsõidukid	2–10 aastat
Muud seadmed	2–20 aastat

Muu inventar, tööriistad, sisseseade

Mööbel ja sisustus	2–20 aastat
Arvutid ja võrguseadmed	3–10 aastat
Muu vara	3–10 aastat

(F) Immateriaalne põhivara

Immateriaalne põhivara võetakse arvele soetusmaksumuses. Finantsseisundi aruandes kajastatakse immateriaalset põhivara soetusmaksumuses, millest on maha arvatud akumulieeritud kulum ja allahindlused. Kontsernil ei olnud aruandeperioodil ega ka võrdlusperioodil määramata kasuliku elueaga immateriaalset põhivara.

Tarkvara

Arvutitarkvara jooksva hooldusega seotud kulud kajastatakse kuludena nende tekkimise hetkel. Immateriaalse varana kajastatakse soetatud tarkvara, mis ei ole seonduva riistvara lahutamatu osa. Kontserni poolt loodud ja kontrollitava tarkvara arenduskulud hõlmavad tööjõukuluseid ning muid arendamisega otseselt seotud kulutusi. Tarkvara kulud amortiseeritakse kuludesse lineaarsel meetodil hinnangulise kasuliku eluea jooksul, mille pikkus on kuni 3–10 aastat.

(G) Kinnisvarainvesteeringud

Kontsern kasutab soetusmaksumuse meetodit, mis tähendab, et kinnisvarainvesteeringute kajastamisel rakendatakse samu arvestuspõhimõtteid, mida kasutatakse materiaalse põhivara arvestuses.

Kontsernis kasutatavate kinnisvarainvesteeringute eeldatavad kasulikud eluead on järgmised.

Angaarid

Hooned ja angaarid	10–50 aastat
Muud rajatised (kanalisatsioon ja muud trassid) ja seadmed	3–20 aastat

Bürookompleks

Kontorihoone	30 aastat
Kõrvalhooned	15–20 aastat
Rajatised	5 aastat

(H) Finantsvarad

Klassifitseerimine

Kontsern klassifitseerib kõik finantsvarad korrigeeritud soetusmaksumuse mõõtmiskategoorias. Klassifitseerimine sõltub kontserni ärimudelist finantsvarade haldamisel ning rahavoogude lepingulistest tingimustest.

Arvele võtmine ja kajastamise lõpetamine

Tavapärastel turutingimustel toimuvaid finantsvarade oste ja müüke kajastatakse tehingupäeval ehk kuupäeval, millal kontsern võtab endale vara ostmise või müümise kohustuse.

Mõõtmine

Finantsvarad kajastatakse esmasel arvelevõtmisel õiglasel väärtusel, millele on lisatud tehingukulud, mis on otseselt seotud finantsvara omandamisega, välja arvatud finantsvarade puhul, mida kajastatakse õiglasel väärtusel muutustega läbi kasumiaruande. Õiglasel väärtusel muutustega läbi kasumiaruande kajastatavate finantsvarade tehingutasud kajastatakse kuluna kasumiaruandes.

Võlainstrumendid

Võlainstrumentide edasine kajastamine sõltub kontserni ärimudelist finantsvarade haldamisel ning finantsvara lepingulistest rahavoogudest. Varad, mida hoitakse lepinguliste rahavoogude kogumiseks ning mille rahavood on ainult põhiosa ja tasumata põhiosalt arvestatud intress, kajastatakse korrigeeritud soetusmaksumuses.

Kontserni kõik võlainstrumendid on klassifitseeritud korrigeeritud soetusmaksumuse mõõtmiskategooriasse.

(I) Finantsvarade väärtuse langus

Kontsern hindab korrigeeritud soetusmaksumuses kajastavate võlainstrumentide oodatavat krediidikahjumit tuleviku informatsiooni baasil. Rakendatav väärtuse languse meetodika sõltub sellest, kas krediidirisk on oluliselt suurenenud.

Eeldatava krediidikahju mõõtmine võtab arvesse: 1) erapooletut ja tõenäosusega kaalutud summat, mille määramisel hinnatakse mitmeid võimalikke erinevaid tulemusi, 2) raha ajaväärtust ja 3) aruande perioodi lõpus ilma liigsete kulude või pingutusteta kättesaadavat mõistlikku ja põhjendatud informatsiooni minevikus toimunud sündmuste, praeguste tingimuste ja tulevaste majandustingimuste prognooside kohta.

Nõuetele ostjate vastu rakendab kontsern IFRS 9 järgi lubatud lihtsustatud lähenemist ning arvestab nõuete allahindlust nõuete pikkuse oodatava krediidikahjumina nõuete esmasel kajastamisel. Kontsern kasutab allahindluste maatriksit, kus allahindlus arvutatakse nõuetele lähtudes erinevatest aegumiste perioodidest.

(J) Varud

Varud võetakse algselt arvele nende soetusmaksumuses.

Varude kuluks kandmisel kasutatakse FIFO- (*first-in, first-out*) meetodit. FIFO-meetodi rakendamisel kajastatakse varude lõppjääki finantsseisundi aruandes viimasena saabunud ja veel müümata (kasutamata) partiide soetusmaksumuses. Varud hinnatakse finantsseisundi aruandes lähtudes sellest, mis on madalam, kas soetusmaksumus või neto realiseerimisväärtus.

(K) Aktsiakapital ja kohustuslik reservkapital

Lihtaktsiad kajastatakse omakapitali koosseisus. Eelisaktsiaid ei ole emiteeritud. Uute aktsiate emiteerimisega seotud omakapitali tehingute tehingukulud kajastatakse omakapitalist mahaarvamisenä eeldusel, et need on käsitatavad omakapitali tehinguga otseselt kaasnevate vältimatute lisakuludena.

(L) Finantskohustused

Kõik finantskohustused (võlad tarnijatele, võetud laenud, viitvõlad) võetakse arvele nende õiglasel väärtuses, mis hõlmab kõiki soetamisega otseselt kaasnevaid kulusi. Edaspidi kajastatakse finantskohustusi korrigeeritud soetusmaksumuses, kasutades sisemise intressimäära meetodit.

(M) Maksustamine

Dividendi tulumaks Eestis

Tulumaksuseaduse kohaselt ei maksustata Eestis mitte ettevõtete kasumit, vaid väljamakstavaid dividende ja teatud liiki väljamakseid ning kulusid, mis on ära toodud tulumaksuseaduses. Jaotatud kasumi maksumäär on 20/80 väljamakstavalt netosummalt.

Teatud tingimustel on võimalik saadud dividende jaotada edasi ilma täiendava tulumaksukuluta. Dividendide väljamaksmisega kaasnevat ettevõtte tulumaksu kajastatakse kohustusena ja koondkasumiaruandes tulumaksukuluna samal perioodil, kui dividendid välja kuulutatakse, sõltumata sellest, millise perioodi eest need on välja kuulutatud või millal need tegelikult välja makstakse. Tulumaksu tasumise kohustus tekib dividendide väljamaksele järgneva kuu 10. kuupäeval.

Kuna tulumaksu objektiks on ettevõtte kasumi asemel väljamakstavad dividendid, siis ei eksisteeri erinevusi varade ja kohustuste maksuarvestuslike ja bilansiliste jääkväärtuste vahel, millelt tekiks edasilükkunud tulumaksu nõue või kohustus.

Finantsseisundi aruandes ei kajastata potentsiaalset tulumaksukohustust kontserni vaba omakapitali suhtes, mis kaasneks vaba omakapitali väljamaksmisel dividendidena. Maksimaalne tulumaksukohustus, mis kaasneks jaotamata kasumi dividendidena väljamaksmisel, on esitatud aastaaruande lisas 18.

Muud maksuliigid Eestis

Sotsiaalmaks	33% töötajatele tehtud väljamaksetelt ja erisoodustustelt
Töötuskindlustusmakse	0,8% töötajatele tehtud väljamaksetelt
Erisoodustuste tulumaks	20/80 töötajatele väljamakstud erisoodustustelt
Maamaks	0,1%–2,5% maa maksustamishinnast aastas
Raskeveokimaks	3,5–232,6 eurot kvartalis veoauto kohta
Ettevõtja tulumaks ettevõtlusega mitteseotud kuludelt	20/80 ettevõtlusega mitteseotuks loetavatelt kuludelt
Elektrienergia aktsiis	1 euro MWh elektrienergia kohta
Keskkonnatasud (saastetasud)	Saastetasu rakendatakse, kui saasteaineid heidetakse välisõhku, veekogusse, põhjavette või pinnasesse või kõrvaldatakse jäätmeid ning maksumäärad kehtestatakse keskkonnatasude seaduses.

(N) Hüvitised töötajatele

Töötajate lühiajalised hüvitised hõlmavad palka ja sotsiaalmakse, töölepingu ajutise peatumisega seotud hüvitisi (puhkusetasud või muud seesugused tasud), kui eeldatakse, et töölepingu ajutine peatumine leiab aset 12 kuu jooksul pärast selle perioodi lõppu, mil töötaja tööd tegi, ning muid hüvitisi, mis tuleb välja maksta 12 kuu jooksul pärast selle perioodi lõppu, mil töötaja tööd tegi. Kui aruandeperioodi jooksul on töötaja osutanud teenuseid, mille vastutasuks on põhjust eeldada hüvitise maksmist, moodustab kontsern prognoositava hüvitise summa ulatuses diskonteerimata kohustuse (viitvõla), millest arvatakse maha kõik juba tasutud summad.

(O) Eraldised ja tingimuslikud kohustused

Eraldisi kajastatakse juhul, kui kontsernil on minevikus aset leidnud sündmustest tulenev seaduslik või faktiline kohustus, mis nõuab ressurssidest loobumist, ja kohustuse suurust saab usaldusväärselt mõõta. Eraldisi kajastatakse kohustuse täitmiseks vajalike kulutuste nüüdisväärtuses, kasutades intressimäära, mis kajastab turu hinnanguid raha ajaväärtusele ja kohustusele iseloomulikele riskidele. Eraldiste hindamisel on lähtutud juhatare hinnangutest, kogemustest ja vajadusel ka sõltumatute ekspertide hinnangutest.

Eraldisi ei moodustata tulevikus aset leidvate tegevuskahjumite katteks.

(P) Tulude arvestus

Müügitulu on tulu, mis tekib kontserni tavapärase äritegevuse käigus. Müügitulu kajastatakse tehinguhinnas. Tehinguhind on kogutasu, mida kontsernil on õigus saada lubatud kaupade või teenuste kliendile üleandmise eest ja millest on maha arvatud kolmandate isikute nimel kogutavad summad. Kontsern kajastab müügitulu siis, kui kontrolli kauba või teenuse üle antakse üle kliendile.

Lennundustulud

Reisija-, maandumis-, lennukite parkimis-, navigatsiooni- ja starditasud ning puudega ja piiratud liikumisvõimega reisija lisatasu kajastatakse lennundustuludena. Kontsern osutab lepingute alusel lennutranspordi ja reisijate teenindamise teenuseid muutuva hinnaga. Müügitulu teenuste osutamisest kajastatakse samal perioodil, kui teenuseid osutatakse. Juhul

kui lepingus on muutuv tasu, siis kajastatakse see müügituluna ainult juhul, kui on väga tõenäoline, et seda hiljem ei tühistata.

Mittelennundustulud

Tulu vabade pindade rentimisest, rentnikele kommunaalteenuste osutamisest ja vahendamisest, autode parkimisest ning reisijate- ja lennukite maapealse teenindamisega seotud teenustest kajastatakse mittelennundustuluna. Müügitulu teenuste osutamisest kajastatakse samal perioodil, kui teenuseid osutatakse. Juhul kui lepingus on muutuv tasu, siis kajastatakse see müügituluna ainult juhul, kui on väga tõenäoline, et seda hiljem ei tühistata.

Finantseerimise komponent

Kontsernil puuduvad lepingud, kus periood kliendile lubatud kaupade või teenuste üleandmise ja kliendilt makse saamise vahel oleks pikem kui üks aasta. Sellest tulenevalt ei korrigeeri kontsern tehinguhinda raha ajaväärtuse mõju osas.

(Q) Sihtfinantseerimine

Tulu sihtfinantseerimisest kajastatakse selle õiglases väärtuses, kui eksisteerib piisav kindlus, et kontsern vastab sihtfinantseerimisega seotud tingimustele ning sihtfinantseerimine leiab aset.

Varade sihtfinantseerimine

Varade sihtfinantseerimist kajastatakse brutomeetodil. Sihtfinantseerimise abil soetatud vara võetakse finantsseisundi aruandes arvele tema soetusmaksumuses, varade soetamise toetuseks saadud sihtfinantseerimise summa kajastatakse finantsseisundi aruandes pikaajalise kohustusena kui tulevaste perioodide tulu sihtfinantseerimisest. Soetatud vara amortiseeritakse kulusse ja sihtfinantseerimise kohustus tulusse soetatud vara kasuliku eluea jooksul.

Tegevuskulude sihtfinantseerimine

Kulude kompenseerimiseks ette nähtud sihtfinantseerimise tulu kajastatakse vastavate kulude kajastamise perioodil. Sihtfinantseerimisena ei kajastata valitsusepoolset abi, mille väärtust ei ole võimalik usaldusväärselt hinnata (näiteks tasuta konsultatsioonid). Info sellise abi kohta avaldatakse aastaaruande lisades.

Sihtfinantseerimisega seotud tulud kajastatakse konsolideeritud koondkasumiaruandes real „Muud äritulud“.

(R) Rendid

Kontsern rendib sõidukeid

Lepingu sõlmimisel hindab kontsern, kas tegemist on rendilepinguga või kas see sisaldab rendisuhet. Kontsern muudab rendiperioodi rendi katkestamatu perioodi muutumise korral.

Esmane mõõtmine

Rentnik kajastab kasutamisoiguse esemeks olevat vara ja rendikohustisi rendiperioodi alguse seisuga.

Kasutamisoiguse esemeks olev vara on kajastatud finantsseisundi aruandes eraldi kirjel.

Rentnik mõõdab rendiperioodi alguses rendikohustise selleks kuupäevaks tasumata rendimaksete nüüdisväärtuses. Rendimaksed diskonteeritakse rendi sisemise intressimääraga, kui seda määra on võimalik hõlpsasti kindlaks teha. Kui seda määra ei ole võimalik hõlpsasti kindlaks teha, kasutab rentnik rentniku alternatiivset laenuintressimäära, mis on intressimäär, mida rentnik peaks sarnases majanduskeskkonnas maksma sarnaseks perioodiks ja sarnase tagatisega laenu võtmiseks, et omandada kasutamisoiguse esemeks oleva varaga sarnast vara.

Edasine kajastamine

Pärast rendiperioodi algust mõõdab rentnik kasutamiseõiguse esemeks olevat vara soetusmaksumuse mudeli järgi. Kui rendilepingu alusel läheb alusvara omandiõigus rendiperioodi lõppedes üle rentnikule või kui kasutamiseõiguse esemeks oleva vara maksumuse kindlaksmääramisel on eeldatud, et rentnik realiseerib ostuõiguse, arvestab rentnik kasutamiseõiguse esemeks oleva vara kulumit alates rendiperioodi algusest kuni alusvara kasuliku eluea lõpuni. Muudel juhtudel arvestab rentnik kasutamiseõiguse esemeks oleva vara kulumit alates rendiperioodi algusest kuni alusvara kasuliku eluea lõpuni või rendiperioodi lõpuni olenevalt sellest, kumb saabub varem.

Kontsern on otsustanud mitte rakendada IFRS 16 nõudeid lühiajaliste rendilepingute ja selliste rendilepingute suhtes, mille alusvara väärtus on väike. Lühiajaliste rendilepingutega ja selliste rendilepingutega, mille alusvara väärtus on väike, seotud maksed kajastatakse lineaarselt kuluna kasumiaruandes. Lühiajalised rendilepingud on lepingud, mille rendiperiood on kuni 12 kuud.

(S) Dividendid

Dividende kajastatakse nende väljakuulutamisel jaotamata kasumi vähendamisenä ning kohustusena aktsionäri ees.

(T) Rahavoogude aruanne

Rahavood klassifitseeritakse rahavoogudeks äritegevusest, investeerimisest ja finantseerimisest. Rahavoogude aruande koostamisel on rahavood äritegevusest, investeerimistegevusest ja finantseerimistegevusest kajastatud otsemeetodil.

(U) Aruandeperioodi lõpu järgsed sündmused

Korrigeerivad sündmused – need, mis kinnitavad asjaolusid, mis eksisteerisid juba aruande kuupäeval, kajastatakse lõppenud aasta konsolideeritud majandusseisundi- ja koondkasumiaruandes.

Mittekorrigeerivad sündmused – need, millel ei ole seost aruande kuupäeval eksisteerinud asjaoludega, avaldatakse aastaaruande lisades.

(V) Tehingud seotud osapooltega

Konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande koostamisel on loetud seotud osapoolteks AS-i Tallinna Lennujaam nõukogu ja juhatuse liikmed ning teised isikud ja ettevõtjad, kes saavad kontrollida või oluliselt mõjutada kontserni finants- ja äriotsuseid. Lisaks loetakse seotud osapoolteks eespool loetletud isikute lähikondlased ja nendega seotud ettevõtted. Kuna AS-i Tallinna Lennujaam aktsiad kuuluvad 100% Eesti Vabariigile, on konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande koostamisel loetud seotud osapoolteks Eesti Vabariigi kontrolli või valitseva mõju all olevad lennundusettevõtted (vt lisa 26).

LISA 3. Finantsriskide juhtimine

(A) Finantsriskid

Kontserni tegevusega kaasnevad mitmed finantsriskid: tururisk (mis hõlmab valuutariski, rahavoogude ja õiglase väärtuse intressimäära riski ja hinnariski), krediidirisk ja likviidsusrisk. Kontserni üldine riskijuhtimise programm keskendub finantsturu prognoosimatusele ja üritab minimeerida võimalikke ebasoodsaid mõjusid kontserni finantstegevusele.

Finantsriskide juhtimise eesmärk on finantsriskide maandamine ja finantstulemuste volatiilsuse vähendamine. Kontserni finantsriske juhitakse vastavalt juhatuse poolt heaks kiidetud põhimõtetele kontserni tasandil.

(B) Tururiskid

Valuutarisk on risk, et finantsinstrumentide õiglane väärtus või rahavood kõiguvad tulevikus vahetuskursi muutuste tõttu. Varasid ja kohustusi, mis on nomineeritud eurodes, loetakse valuutariski suhtes neutraalseteks varadeks ja kohustusteks. Valuutariski vältimiseks toimuvad arveldused valdavas osas eurodes. 2023. ja 2022. aastal on need nõuded ja kohustused, mis on avatud valuutariskile, ebaolulised.

Intressimäära risk on risk, et finantsinstrumentide õiglane väärtus või rahavood kõiguvad tulevikus turu intressimäära muutuste tõttu. Rahavoogude intressimäära risk tekib kontserni ujuva intressimääraga võlakohustustest ning seisneb ohus, et finantskulud suurenevad, kui

intressimäärad tõusevad. Kontserni laenukohustused on suures osas ujuva intressimääraga ning sõltuvad Euribori kõikumistest. 2022. aastal suurenesid kontserni laenukohustustega seotud keskmised intressimäärad seoses Euribori tõusuga 0,4% võrra, mille tõttu olid 2022. aasta intressikulud 118% kõrgemad kui 2021. aastal. Euribori tõus hoogustus 2023. aastal, mistõttu suurenesid kontserni laenukohustustega seotud keskmised intressimäärad 2,58% võrra, mille tulemusena olid 2023. aasta intressikulud 374% kõrgemad kui 2022. aastal. 2024. aastal kontserni intressikohustused tõenäoliselt langevad, kuna Euroopa Keskpank on intresse langetamas ning kontserni laenukohustused on ühtlasi vähenemas seoses tagasimaksetega.

Hinnarisk on risk, et vajalike teenuste ja kaupade hinnad kasvavad ning mõjutavad kasumlikkust, hinnakujundust ning läbi selle ettevõtte väärtust. 2023. aastal jätkus sisendhindade tõus, mille tingis nii jätkuv inflatsioon kui ka töötasude kasv. Sisendhindadest langesid 2023. aastal vaid energiahinnad. Tallinna lennujaama reisijate arv oli 2023. aastal 8% suurem, kui 2022. aastal. (2023: 2 961 564 reisijat, 2022: 2 748 255 reisijat). Kontserni ärikulud kokku olid 2023. aastal 16% suuremad kui 2022. aastal (2023: 63,4 mln eurot ja 2022: 54,8 mln eurot; kasv 8,6 mln eurot). Lisaks tootmiskulude tõusule on toimunud ka sõjast tulenevalt mitmete seniste tarneahelate katkemine ja ärimudelite hääbumine. 2023. aastal kahanes Eesti majandus teist aastat järjest ning langus oli 3,5%. Inflatsioon oli Eesti Panga andmetel 2023. aastal 9,2% ning keskmine palk kasvas 11,1%. See suurendas survet ettevõtte kuludele ja mõjutas teenuste omahindu. Need tegurid süvendasid ettevõtte hinnariski ning nõudsid juhtkonnalt aktiivset riskijuhtimist ja kohanemisvõimet, et säilitada ettevõtte stabiilsus ja jätkusuutlikkus muutuvas majanduskeskkonnas.

(C) Krediidirisk

Krediidirisk seisneb kontserni võimalikus kahjus, mis on põhjustatud finantsinstrumendi teise osapoole võimetusest oma kohustusi täita. Krediidiriskile on avatud raha pangadeposiitidel, nõuded ostjate vastu ja muud nõuded.

Aruande kuupäeva seisuga on ostjatelt laekumata nõuded, mille laekumise tõenäosus väike, alla hinnatud oodatava krediidikahjumi võrra. Oodatava krediidikahjumi mõõtmiseks rühmitatakse nõuded ostjatele ja lepingulised varad, lähtudes krediidiriski ühistest tunnustest ning aegumise perioodist. Oodatavad krediidikahjumi määrad põhinevad viimase 36 kuu kuni 31. detsember 2023 maksedistsipliinil ning vastavatel perioodidel esinenud ajaloolistel krediidikahjumitel. Ajaloolised kahjumid on korrigeeritud eesmärgiga kajastada jooksvat ning tuleviku informatsiooni, mis puudutab makromajanduslikke faktoreid ning ostjate võimet nõuete maksmiseks. Kontsern on hinnanud, et SKP ja töötuse määr riikides, kus toimub selle kaupade ja teenuste müük, on kõige relevantsemad näitajad, ning korrigeerib vastavalt ajaloolisi kahjumäärasid, lähtudes nende näitajate oodatavast muutusest.

Kuigi raha ja raha ekvivalendid kuuluvad samuti IFRS 9 oodatava krediidikahjumi mudeli alla, siis tuvastatud väärtuse langus oli ebaoluline 31.12.2023 ja 31.12.2022 seisuga

Krediidiriski vähendamiseks on rakendatud järgmiseid meetmeid:

1. uutele sõlmitavatele rendilepingutele rakendatakse ettemaksu ühe kuu ulatuses;
2. lennufirmadele, kellel puudub kontserni ettevõttega leping (sinna kuuluvad tsarterreise korraldavad lennundusettevõtted), rakendatakse ettemaksu prognoositava ühe lennu kulude ulatuses.

Klientide tähtjaks tasumata võlgadega tegeleb igapäevaselt raamatupidamise ja ärijuhtimise osakond. Ostjatele esitatud arvete laekumise tähtja ületamise korral kasutatakse kordusarvete, meeldetuletuste ja hoiatuste saatmist. Võla mittelaekumisel lõpetatakse lepingus ettenähtud tingimustel teenuse pakkumine. On kehtestatud tingimused, mille korral alustatakse võla sissenõudmist kohtu kaudu või antakse võla sissenõudmine üle inkassofirmale.

Kontserni riskijuhtimise põhimõtete kohaselt on kontserni lühiajaliselt vabu rahalisi vahendeid lubatud paigutada krediidiasutuste üleöö- ja tähtjalistesse deposiitidesse ning intressi- ja rahaturufondidesse.

Lühiajaliselt vabade rahaliste vahendite paigutamisel juhindutakse järgmistest printsiipidest:

1. likviidsuse tagamine;
2. kapitali säilimine.

Lisateave nõuete, ettemaksete ja krediidiriski kohta on avalikustatud lisas 10.

(D) Likviidsusrisk

Likviidsusrisk on risk, et kontsern ei suuda oma finantskohustusi täita rahavoo puudujäägi tõttu. Likviidsusriski maandatakse erinevate finants-instrumentidega.

Majandusaasta lõpu seisuga oli kontsernil vabu rahalisi vahendeid 50 093 tuhat eurot (31.12.2022: 50 995 tuhat eurot) (lisa 11).

Likviidsusriski maandamiseks kasutab kontsern erinevaid finantseerimise allikaid, milleks on pangalaenu, arvelduslaenu võimalus ning ostjate nõuete pidev monitooring. Aruandepäeva seisuga ületas kontserni käibevara lühiajalisi kohustusi 44 124 tuhande euro võrra (31.12.2022: 45 626 tuhat eurot).

Allpool toodud likviidsusanalüüs on esitatud kontserni lühi- ja pikaajaliste kohustuste jaotus realiseerumistähtaegade lõikes. Kõik tabelis esitatud summad on lepingute alusel tasumisele kuuluvad diskonteerimata rahavood.

Kohustuste jaotus maksetähtaegade järgi

tuhandetes eurodes seisuga 31.12.2023	Kuni 1 kuu	1 kuni 3 kuud	3 kuud kuni 1 aasta	1 kuni 5 aastat	Üle 5 aasta	Diskonteerimata rahavood kokku	Bilansiline väärtus
Võlakohustused (lisa 12) ¹	391	639	5 283	26 995	12 659	45 967	41 326
Võlad tarnijatele ja muud võlad (lisa 15)	5 500	856	0	0	140	6 496	6 496
Kokku	5 891	1 495	5 283	26 995	12 799	52 463	47 822
seisuga 31.12.2022							
Võlakohustused (lisa 12) ²	399	191	5 063	24 962	19 144	49 759	45 563
Võlad tarnijatele ja muud võlad (lisa 15)	4 624	362	0	0	140	5 126	5 126
Kokku	5 023	553	5 063	24 962	19 284	54 885	50 689

Lisaks eeltoodud informatsioonile arvestab kontsern likviidsuse juhtimisel ka siduvate tulevikukohustustega, mille kohta on esitatud täiendav informatsioon lisas 25.

1 Diskonteerimata rahavoo leidmisel on kasutatud 2023. aasta lõpus kasutatud intressimäära

2 Diskonteerimata rahavoo leidmisel on kasutatud 2022. aasta lõpus kasutatud intressimäära

(E) Kapitaliriski juhtimine

AS-i Tallinna Lennujaam kõik aktsiad kuuluvad riigile. Otsused dividendide jaotamise, aktsiakapitali suurendamise või vähendamise osas teeb Eesti Vabariik Kliimaministeeriumi kaudu. Kontsern on viimastel aastatel kasutanud võõrkapitali põhivarasse tehtavate investeeringute finantseerimiseks.

Ettevõtte omakapital oli seisuga 31.12.2023 nagu ka 31.12.2022 kooskõlas äriseadustiku nõuetega.

AS-i Tallinna Lennujaam omakapital koosneb aktsiakapitalist summas 45 617 tuhat eurot (31.12.2022: 45 617 tuhat eurot), kohustuslikust reservkapitalist summas 3 059 tuhat eurot (31.12.2022: 2 625 tuhat eurot) ja jaotamata kasumist summas 84 777 tuhat eurot (31.12.2022: 76 728 tuhat eurot). 2023. aastal suurendas emaettevõtte kohustuslikku reservkapitali äriseadustiku nõuete kohaselt 434 tuhande euro võrra (2022. aastal 115 tuhande euro võrra). Kohustuslik reservkapital moodustab 31.12.2023 seisuga 6,7% aktsiakapitalist (31.12.2022: 5,8%). 2024. aastal suurendab emaettevõtte kohustuslikku reservkapitali äriseadustiku nõuete kohaselt.

2023. aasta jooksul vähenesid AS-i Tallinna Lennujaam võlakohustused laenukohustuste korraliste tagasimaksete tõttu.

Võlakohustuste suhe kogukapitali kahanes 2023. aastal võrreldes 2022. aastaga 5% võrra (2022 vs. 2021: kahanes 4% võrra). Võlakohustuste suhe kogukapitali kahaneb kontserni prognoosi kohaselt 2024. aastal seoses teostatavate investeeringutega (vt ka lisa 12). 31.12.2023 ning 31.12.2022 seisuga on netovõla suhe kogukapitali negatiivne, kuna raha ja raha ekvivalendid ületavad võlakohustuste mahtu.

Võlakohustuste suhe omakapitali ning netovõla suhe kogukapitali

tuhandetes eurodes	31.12.2023	31.12.2022
Võlakohustused (lisa 12)	41 189	45 477
Raha ja raha ekvivalendid (lisa 11)	-50 093	-50 995
Netovõlg (võlakohustused - raha ja raha ekvivalendid)	-8 904	-5 518
Omakapital	133 453	124 970
Kogukapital (netovõlg + omakapital)	124 548	119 452
Võlakohustuste suhe kogukapitali	33%	38%
Netovõla suhe kogukapitali	-7%	-5%

(F) Õiglase väärtuse hinnangud

Kontserni hinnangul ei erine finantsseisundi aruandes korrigeeritud soetusmaksumuses kajastatavate finantsvarade ja kohustuste õiglased väärtused oluliselt kontserni konsolideeritud finantsseisundi aruandes seisuga 31.12.2023 ja 31.12.2022 kajastatavatest jääkväärtustest. Kuna valdav osa kontserni pikaajalistest laenukohustustest on ujuva intressimääraga, mis muutub vastavalt muutustele rahaturu intressimäärades, siis nende õiglase väärtus ei erine oluliselt bilansilisest väärtusest.

Ostjate vastu suunatud lühiajaliste nõuete ja tasumata arvete jääkväärtus, millest on maha arvatud allahindlused, võrdub hinnanguliselt nende õiglase väärtusega.

Kontsern on pikaajalised laenukohustused liigitanud õiglase väärtuse hierarhia tasemele 3. Aktiivsel turul mittekabeldavate finantsinstrumen-

tide (näiteks avalikud tuletisinstrumendid) õiglane väärtus määratakse hindamismeetodeid kasutades. Hindamismeetodid maksimeerivad jälgitava turu andmete asutamist seal, kus see on kättesaadav, ja toetuvad nii vähe kui võimalik üksuse spetsiifilistele hinnangutele. Kui kõik olulised instrumendi õiglase väärtuse määramiseks nõutud sisendid on jälgitavad, kajastuvad instrumendid tasemel 2, ning kui informatsioon sisendite kohta ei ole jälgitav, kajastuvad instrumendid tasemel 3.

Finantsvarade ja kohustuste väärtuse hindamiseks kasutatavad spetsiifilised hindamismeetodid hõlmavad järgmist:

- noteeritud turuhind või kaupleja pakkumishind sarnastele instrumentidele;
- intressimäära muutuste õiglane väärtus arvutatakse selliste eeldatavate tuleviku rahavoogude, mis põhinevad intressimäärade jälgitavatel kõveratel, nüüdisväärtusena.

LISA 4. Olulised raamatupidamishinnangud

Konsolideeritud aastaruande koostamisel on kasutatud mitmeid raamatupidamishinnanguid ja eeldusi, mis mõjutavad aruandes kajastatud varasid ja kohustusi. Kuigi nimetatud hinnangud on tehtud juhtkonna parima teadmise kohaselt, ei pruugi need kokku langeda hilisema tegeliku tulemusega. Muudatusi juhtkonna hinnangutes kajastatakse muudatuse toimumise perioodi koondkasumiaruandes. Alljärgnevad hinnangud omavad suurimat mõju käesolevas raamatupidamise aastaaruandes kajastatud finantsinformatsioonile.

Materiaalse põhivara ja kinnisvarainvesteeringute kasuliku eluea hindamine

Materiaalse põhivara ja kinnisvarainvesteeringute kasuliku eluea hindamisel lähtutakse juhtkonna hinnangust vara tegeliku kasutamise perioodi kohta. Senine kogemus on näidanud, et varade tegelik kasutusaeg on mõnikord osutunud mõnevõrra pikemaks kui varade hinnanguline eluiga (vt lisa 5 „Jääkväärtusega null kasutuses olevate põhivarade soetusmaksumus“).

Seisuga 31.12.2023 oli kontserni materiaalse põhivara jääkmaksumus (sh põhivara ettemaksete) 183 302 tuhat eurot (31.12.2022: 180 406 tuhat eurot), aruandeperioodi amortisatsioonikulu oli 11 368 tuhat eurot (2022: 10 965 tuhat eurot) (vt lisa 5). Põhivarade amortisatsioonimäära muutmine ühe aasta võrra mõjutaks põhivara amortisatsioonikulu 1 088 tuhande euro võrra (2022: 960 tuhande euro võrra) ning sihtfinantseerigu tulu 209 tuhande euro võrra (2022: 232 tuhande euro võrra).

Seisuga 31.12.2023 oli kontsernil kinnisvarainvesteeringuid jääkmaksumuses 18 157 tuhat eurot (31.12.2022: 16 376 tuhat eurot), aruandeperioodi amortisatsioonikulu oli 2 757 tuhat eurot (2022: 916 tuhat eurot) (vt lisa 6). Amortisatsioonikulu kasvu põhjustab 2023. aastal kinnisvarainvesteeringuks ümber klassifitseeritud varasemalt materiaalse põhivarana kajastatud, põhivarad. Kinnisvarainvesteeringute amortisatsioonimäära muutmine ühe aasta võrra mõjutaks kasumit 67 tuhande euro võrra (2022: 56 tuhande euro võrra).

Oodatava krediidikahjumi mõõtmine

Oodatava krediidikahjumi mõõtmiseks rühmitatakse nõuded ostjatele ja lepingulised varad, lähtudes krediidiriski ühistest tunnustest ning aegumise perioodist. Oodatava krediidikahjumi mõõtmise põhimõtted ning nõuete allahindlus 31.12.2023 ja 31.12.2022 seisuga on esitatud lisas 10.

Materiaalse põhivara ja kinnisvarainvesteeringute kaetava väärtuse hindamine

IAS 36 fikseerib viitavad asjaolud vara väärtuse languse määramiseks. Kontserni juhtkond hindab võimalike vara väärtuse langusele viitavate asjaolude esinemist kontsernis. 2023. aastal hinnati regionaalsete lennujaamade varade kaetavat väärtust. Vara kasutusväärtuse hindamise aluseks võeti regionaalsete lennujaamade rahavoogude prognoos. Arvestusperioodiks pikkuseks arvestati 5+1 aastat. Nimetatud perioodi rahavood diskonteeriti nüüdisväärtusesse kasutades lennujaamatasude arvutamise aluseks olevat WACC määra. Hindamise tulemusena leiti, et varade kaetav väärtus on suurem kui nende bilansiline jääkmaksumus. 2022. aastal varade kaetavat väärtust ei hinnatud, sest ei esinenud asjaolusid, mis viitaksid sellele, et varad oleksid kaotanud olulise osa raha genereerimise võimest.

Eraldise kajastamine

Kontsern kajastab eraldise minevikus aset leidnud sündmustest tulenevate kohustuste täitmiseks vajalike kulutuste nüüdisväärtuses. Kontsern on kajastanud eraldise lennuliiklusalade arendusprojekti abikõlbulike kulude võimaliku tagasimakse osas. Vt lisa 14 ja 25.

Covid-19 ning sõja mõju kontsernile

Juhtkond on hinnanud Covid-19 ning Ukraina sõja mõju kontserni 2023. aasta majandustulemustele ning võimalikku mõju kontsernile tulevikus. Käesoleva majandusaasta aruande koostamisel on arvestatud koroonaviiruse ning Ukrainas toimuva sõja mõjuga nii lõppenud majandusaasta aruandele kui ka järgnevate majandusaastate rahavoogudele ja finantsseisundile.

Kontserni juhtkond hindas võimalike vara väärtuse langusele viitavate asjaolude esinemist kontsernis ning leidis, et nii 2022. kui ka 2023. aasta jooksul asjaolusid, mis viitaksid sellele, et varad on kaotanud olulise osa raha genereerimise võimest, ei esinenud, ning vara kaetavat väärtust ei hinnatud.

Euroopas taastus lennuliiklus 2023. aastal endiselt Covid-19 pandeemiast ja reisijate arv peaks koroonaeelsel tasemele jõudma 2024. aastal. Eestis, tulenevalt Ukrainas toimuva sõja mõjudest, võtab taastumine veel enam aega ning pandeemiaeelsele tasemele jõudmist prognoosime 2026. aastal. Kõikjal Euroopas on kasvanud reisijate huvi puhkusereiside vastu ja vähenenud ärireiside osakaal.

Tallinna lennujaama läbis 2023. aastal 2 961 564 reisijat, mis on 90,6% 2019. aasta ehk pandeemiaeelsest tasemest. Võrreldes 2022. aastaga suurenes reisijate arv 7,8%. Näitaja kasvas eelkõige aasta esimeses ja viimases kvartalis. Suveperioodil mõjutas reisijate arvu negatiivselt odavlennufirmade lendude vähenemine. Märtsi lõpus, kui Tallinna lennujaam läks üle suvisele lennuplaanile, peatas Ryanair lennud kuuel liinil, millest kaks taastas ta sügisel. Aasta jooksul tehti Tallinna lennujaamast regulaarlende 44 sihtkohta, millele lisandusid regulaarsed tšarterlennud.

31.12.2023 seisuga oli AS Tallinna Lennujaam vastavuses kõikide laenulepingute eritingimustega. Kontserni juhtkond hindab, et kontserni finantsseis on tugev ning ka Covid-19 ning sõja mõjul ei lähe AS Tallinna Lennujaam mittevastavusse laenulepingute tingimustega. Vastavuses olekut jälgitakse jooksvalt ning pankadega toimub pidev suhtlus.

LISA 5. Materiaalne põhivara

tuhandetes eurodes
Saldo seisuga 31.12.2021

	Lõpetama ehitised ja ettemaksed	Põhivara ettemaksed	Maa	Ehitised ja rajatised	Masinad ja seadmed	Muu inventar	Kokku
Soetusmaksumus	27 655	1 942	11 796	182 242	88 988	2 463	315 086
Akumuleeritud kulum	0	0	0	-75 408	-56 843	-1 675	-133 926
Jääkmaksumus 31.12.2021	27 655	1 942	11 796	106 834	32 145	788	181 160

2022. aastal toimunud muutused

Ostud ja parendused	8 847	3 096	33	460	455	60	12 951
Ümberklassifitseerimised	-32 045	-4 598	0	28 142	7 733	768	0
Ümberklassifitseerimised kinnivara investeringuks (lisa 6)	-2 426	0	0	0	0	0	-2 426
Ümberklassifitseerimised kuludesse	-165	-132	0	0	0	0	-297
Amortisatsioonikulu	0	0	0	-6 748	-3 936	-281	-10 965
Mahakantud varad jääkväärtuses	0	0	0	0	-16	0	-16

Saldo seisuga 31.12.2022

Soetusmaksumus	1 866	308	11 829	210 844	96 494	3 167	324 508
Akumuleeritud kulum	0	0	0	-82 156	-60 114	-1 832	-144 102
Jääkmaksumus 31.12.2022	1 866	308	11 829	128 688	36 380	1 335	180 406

tuhandetes eurodes							
2023. aastal toimunud muutused	Lõpetama ehitised ja ettemaksed	Põhivara ettemaksed	Maa	Ehitised ja rajatised	Masinad ja seadmed	Muu inventar	Kokku
Ostud ja parendused	12 644	3 928	0	0	810	0	17 382
Ümberklassifitseerimised	-8 729	-1 509	0	8 425	1 518	295	0
Ümberklassifitseerimised kinnisvarainvesteeringuks (lisa 6)	-1 005	0	-260	-1432	-8	0	-2 705
Ümberklassifitseerimised kuludesse	-57	-2	0	0	0	0	-59
Amortisatsioonikulu	0	0	0	-6 980	-4 070	-319	-11 369
Mahakantud varad jääkväärtuses	0	0	0	-136	-151	-66	-353
Saldo seisuga 31.12.2023							
Soetusmaksumus	4 719	2 725	11 569	215 392	96 446	3 176	334 027
Akumuleeritud kulum	0	0	0	-86 827	-61 967	-1 931	-150 725
Jääkmaksumus 31.12.2023	4 719	2 725	11 569	128 565	34 479	1 245	183 302

Tallinna lennujaama lennuliiklusala arendusega alustati 2016. aastal. Kogu projekti maksumus on 74,6 miljonit eurot, millest abikõlblik on 70 miljonit eurot. Ühtekuuluvusfond panustab projekti 34,4 miljonit eurot (vt lisa 14), ülejäänud investeeringuid rahastatakse omavahendite ja laenude abil (vt lisa 12). Vastavalt finantskorrektsiooni otsusele on ettevõtte kohustatud tagastama sihtfinantseeringuna saadud summast 600 tuhat eurot (vt lisa 14). 31.12.2023 seisuga on investeeringuid tehtud kogumaksumuses 71,4 miljonit eurot ning saadud sihtfinantseeringu kogumaksumus on seega 34,4 miljonit eurot. 2023. aastal tehti inves-

teeringuid 3,58 miljoni euro väärtuses (2022. aastal 71 miljonit eurot), millest lõpetamata ehitisi ja ettemakseid on 31.12.2023 seisuga 0 eurot (31.12.2022 seisuga ettemakseid 0 eurot).

Suurimad 2023. aastal arvele võetud põhivarad on Tallinna lennujaama lennuliiklusala laiendus (3 584 tuhat eurot), Ruhnu lennuvälja rekonstrueerimine (1 845 tuhat eurot), Pärnu ja Tartu päikeseparkide ehitus (1 570 tuhat eurot) ning Tallinna lennuvälja lõunaalade kommunikatsioonide ehitus (1 104 tuhat eurot). Suurimad 2022. aastal arvele võetud põhivarad olid lennuliiklusala laiendus (24 751 tuhat eurot), Pärnu

lennuliiklusalala rekonstrueerimine ning lennukiangaari ehitus (3 287 tuhat eurot), Tallinna lennujaama pagasiala ja pagasisüsteemi laiendamine (2 350 tuhat eurot), Tallinna lennujaama reisiterminali Schengeni eelootealade laiendustööd (1 947 tuhat eurot), seitsme päikesepargi ehitus Tallinnas (1 812 tuhat eurot).

Alates 01.01.2023 muutus põhivara piirmäär riigi raamatupidamis-kohustuslastele. Selle muutuse tõttu kanti maha kontserni varasid jääkmaksumuses 233 tuhat eurot. Kõik mahakandmised kajastati koondkasumiaruandes põhivara kulumi ja väärtuse languse real. Maha kantud varadega seotud sihtfinantseeringuid kanti tuludesse 37 tuhat eurot.

Tavapärase äriprotsessi käigus kanti maha kontserni varasid jääkmaksumuses 128 tuhat eurot (2022. aastal 16 tuhat eurot). Kõik mahakandmised kajastati koondkasumiaruandes põhivara kulumi ja väärtuse languse real. Maha kantud varadega seotud sihtfinantseeringuid kanti 2023. aastal tuludesse 115 tuhat eurot (2022. aastal 0 eurot).

2023. aastal ja 2022. aastal kontsern põhivarasid ei müünud.

Kasutusrendi põhimõttel rendile antud ehitised ja rajatised

<i>tuhandetes eurodes</i>	2023	2022
Soetusmaksumus seisuga 31.12	37 117	34 216
Akumuleeritud kulum seisuga 31.12	-18 747	-15 395
sh arvestusperioodi amortisatsioonikulu	-1 356	-1 162
Kasutusrendile antud ehitiste ja rajatiste jääkväärtus seisuga 31.12	18 370	18 822

Rendile antud põhivarad kuuluvad kõik kinnisvarainvesteeringute gruppi ja põhivaragruppi „Ehitised ja rajatised“. Neid kasutatakse osaliselt oma äritegevuses ning osaliselt renditulu saamise eesmärgil (vt lisad 6 ja lisa 7).

Jääkväärtusega null kasutuses olevad põhivarad

<i>tuhandetes eurodes</i>	31.12.2023	31.12.2022
Tallinna lennujaam	35 509	28 745
Kuressaare lennujaam	7 136	6 940
Tartu lennujaam	6 659	6 303
Kärdla lennujaam	4 095	4 182
Pärnu lennujaam	2 535	2 681
AS Tallinn Airport GH	2 285	2 411
Jääkväärtusega null kasutuses olevad põhivarad kokku	58 219	51 262

LISA 6. Kinnisvarainvesteeringud

Väiksemate üüripindade puhul on sõlmitud lühikese etteteatamise ajaga tähtajatud üürilepingud. Spetsiaalselt üürnike tingimustele ehitatud või üürnike tarbeks kohandatud hoonetes on kasutusel tähtajalised üürilepingud, mille lõpetamine toimub poolte kokkuleppel või pikema ette- teatamise tähtajaga. Kinnisvarainvesteeringute tavapärase hooldus- ja remondikohustused lasuvad kontsernil kui rendileandjal. Spetsiifiliste erisüsteemide hooldus- ja remondikohustus lasub üldjuhul rentnikul.

Kinnisvarainvesteeringutest saadud renditulu oli 2 307 tuhat eurot (2022: 2 201 tuhat eurot) (lisa 7) ja otsesed tegevuskulud olid 918 tuhat eurot (2022: 1 233 tuhat eurot) (lisa 21). Otsesed tegevuskulud ei sisalda kinnisvarainvesteeringutega seotud amortisatsioonikulu, finantskulu, üldkulu, tööjõukulu ega maa kulu.

Kinnisvarainvesteeringute (lennukite hooldusangarid, büroohoone, garaažid ning nende alune maa) õiglane väärtus erineb suures osas nende soetusmaksumusest. Kontsern on 2023. aastal hinnanud tütarettevõttele mitterahalise sissemaksena antud kinnisvarainvesteeringud. Eksperthindamised on tehtud 10 hoonestamata maa (õiglane väärtus 8 931 tuhat eurot) ning kahe hoonestatud ärikinnisvara (angarid ja büroohooned) kohta (9 680 tuhat eurot). 16 hoonestatud ärikinnisvara opereerimise äritegevuse üleandmisel tütarettevõttele hindas kontserni juhatuse varade väärtust iseseisvalt. Kuna hinnatav vara asub Tallinna lennujaama kinnisel territooriumil, siis on keeruline leida turuväärtust läbi võrdlusmeetodi, mille aluseks on hinnatava vara võrdlus sarnaste müüdud varadega. Seetõttu hinnati nimetatud varade turuväärtust tulumeetodi abil. Tulumeetod põhineb vara võimel genereerida tulevikus tulu ning väärtus leiti läbi oodatavate tulude nüüdisväärtuse. Äripindade väärtused hinnati diskonteeritud rahavoogude alusel. Arvestusperioodiks valiti turu praktika alusel 5+1 aastat. Kuna tegemist on spetsiifilise varaga, siis arvestati iga hoone puhul, kas hinnatav vara on koormatud tähtajaliste või tähtajatute lepingutega ning millistel tingimustel toimub üürimäära tõus. Vakantsuse mini-

maalseks määraks arvestati 5%. Hindamise põhjal on antud varade turuväärtus kokku 17 820 tuhat eurot.

Eeltoodud hindamistulemuste alusel on kinnisvarainvesteeringute õiglane väärtus 31.12.2023 seisuga oluliselt suurem kui nende bilansiline jääkmaksumus (maa õiglane väärtus 8 671 tuhande euro võrra, büroohooned 3 393 tuhande euro võrra ning angarid, garaažid, kaubaterminalid 7 044 tuhande euro võrra). Muude kinnisvarainvesteeringute õiglane väärtus ei erine kontserni juhatuse hinnangul oluliselt nende bilansilisest jääkmaksumusest. Nimetatud varade jääkmaksumus 31.12.2023 seisuga on 1 156 tuhat eurot. Kontsern on liigitanud kinnisvarainvesteeringud õiglase väärtuse hierarhia tasemele 3.

tuhandetes eurodes	2023	2022
Soetusmaksumus seisuga 01.01	27 379	24 824
Akumuleeritud kulum seisuga 01.01	-11 003	-10 087
Kokku kinnisvarainvesteeringute jääkväärtus seisuga 01.01	16 376	14 737

Kinnisvarainvesteeringute muutused perioodil

Ümberklassifitseerimised	3 422	2 426
Ostud ja parendused	1 115	129
Amortisatsioonikulu	-2 757	-916
Kokku kinnisvarainvesteeringute muutused perioodil	1 780	1 639

Soetusmaksumus seisuga 31.12	31 862	27 379
Akumuleeritud kulum seisuga 31.12	-13 705	-11 003
Kokku kinnisvarainvesteeringute jääkväärtus seisuga 31.12	18 157	16 376

LISA 7. Kasutusrent

Renditulud on saadud ruumide, angaaride ja maa rendist (vt lisad 5, 6, 19).

Tingimusliku rendina kajastatakse kontsessioone. Teenuste kontsessioonikokkuleppe puhul annab AS Tallinna Lennujaam lepingu kehtivuse ajaks kliendile õiguse osutada teenust oma territooriumil. Tingimuslik rendimakse sõltub lennujaama territooriumil osutatud teenuste käibest ning aasta jooksul lennujaama läbinud reisijate arvust.

Renditulu

<i>tuhandetes eurodes</i>	2023	2022
Kontsessioonid rentnike tegevusest reisiterminalis	4 737	4 226
Kinnisvarainvesteeringute üür (lisa 6)	2 307	2 201
Reisiterminalide üür (lisa 5)	1 081	912
Kaubaterminali ruumide üür (lisa 5)	784	661
Kontsessioonid muudest tegevustest	1 168	752
Infrastruktuuritasud	1 204	863
Muu üür	457	325
Kokku renditulu (lisa 19)	11 738	9 940

Renditulu 12 kuu jooksul mittekatkestatavatest rendilepingutest³ seisuga 31.12.2023 on 696 tuhat eurot (2022: 1 072 tuhat eurot). Andmed kasutusrenditulude kohta sisaldavad nii kinnisvarainvesteeringute kui ka materiaalse põhivara renditulu.

3 Siin ei näidata tingimuslikku renti (kontsessiooni), kuna rendimäär ei ole fikseeritud, vaid sõltub kliendi käibest, reisijate arvust ning tarbijahinnaindeksist.

LISA 8. Varud

<i>tuhandetes eurodes</i>	31.12.2023	31.12.2022
Lennukite jäätõrje materjalid	150	371
Rajahoodus- ja päästematerjalid	771	640
Kütus	91	78
Muud varud	8	7
Varud kokku	1 020	1 096

LISA 9. Nõuded ja ettemaksed

9.1. Nõuded ostjate vastu

<i>tuhandetes eurodes</i>	31.12.2023	31.12.2022
Ostjatelt laekumata arved	8 358	6 386
Ebatõenäoliselt laekuvad arved	-224	-708
Nõuded ostjate vastu kokku (lisa 10)	8 134	5 678

Nõuded ostjate vastu sisaldavad seotud osapoolte nõudeid (vt lisa 26).

9.2. Muud nõuded

<i>tuhandetes eurodes</i>	31.12.2023	31.12.2022
Nõue sihtfinantseerimise eest (lisa 14.1)	304	16
Muud nõuded	1	0
Muud nõuded kokku (lisa 10)	305	16

9.3. Ettemaksed

<i>tuhandetes eurodes</i>	31.12.2023	31.12.2022
Maksude ettemaksed	1 533	2 195
Ettemaksed	506	603
Viitlaekumised	105	37
Muud nõuded ja ettemaksed kokku	2 145	2 835
Nõuded ja ettemaksed kokku	10 583	8 529

Nõuete ja ettemaksete õiglased väärtused ei erine oluliselt nende bilansilisest maksumusest. Nõuete laekumine ja ettemaksete eest saadavate teenuste ja kaupade laekumine ei ole tagatistega kaetud. Kõik kontserni nõuded ja ettemaksed on eurodes, vt ka lisad 3 ja 10.

LISA 10. Finantsinstrumendid

(A) Finantsinstrumendid kategooriate järgi

Finantsvarade kirjed finantsseisundi aruandes

<i>tuhandetes eurodes</i>	31.12.2023	31.12.2022
Nõuded ostjate vastu, saamata põhivara sihtfinantseering ja muud nõuded (lisa 9.1 ja 9.2)	8 439	5 694
Raha ja raha ekvivalendid (lisa 11)	50 093	50 995
Kokku finantsvarade kirjed finantsseisundi aruandes	58 532	56 689

Finantskohustuste kirjed finantsseisundi aruandes

<i>tuhandetes eurodes</i>	31.12.2023	31.12.2022
Võlakohustused (lisa 12)	41 326	45 563
Võlad tarnijatele ja muud võlad (lisa 15 ja 3)	6 356	4 986
Kokku finantskohustuste kirjed finantsseisundi aruandes	47 682	50 549

(B) Finantsinstrumendid krediitkvaliteedi järgi

Kontsernil on ühte tüüpi finantsvarasid, mille väärtust hinnatakse krediitkahju mudeli alusel: nõuded ostjate vastu. Ka muude nõuete ning raha ja raha ekvivalentide puhul on vastavalt IFRS 9 standardile vajalik krediitkahju hindamine, kuid 31.12.2023 ja 31.12.2022 seisuga on tuvastatud krediitkahju ebaoluline (lisa 11).

Kontsern rakendab IFRS 9 lihtsustatud mudelit krediitkahju määramisel kõikidele nõuetele ostjate vastu, mille raames hinnatakse nõude võimalikku kahju terve nõude eluea vältel. Krediitkahju hindamiseks on kõik nõuded grupeeritud sarnaste tunnuste ja maksetähtaja ületamise aja järgi. Hinnanguline kahjumäär baseerub ajaloolisele kogemusele sarnaste nõuetega ning käesoleva perioodi kahjumile nõuete allahindlusest. Ajaloolist kahjumäära on korrigeeritud nii, et ta peegeldaks hetke ning tulevikku vaatavat informatsiooni makromajanduslike näitajate põhjal.

Muutused ebatõenäoliselt laekuvates nõuetes

<i>tuhandetes eurodes</i>	31.12.2023	31.12.2022
Allahindluse saldo aruandeperioodi alguses	708	709
Aruandeperioodi allahindlused (lisa 22)	209	248
Aruandeperioodil maha kantud nõuded	-549	-4
Aruandeperioodil laekunud ebatõenäoliselt hinnatud nõuded (lisa 22)	-90	-245
Allahindluse saldo aruandeperioodi lõpus	278	708

Ostjatelt laekumata arvete analüüs

<i>tuhandetes eurodes</i>	31.12.2023	31.12.2022
Ostjatelt laekumata arvete analüüs	8 358	6 386
sh maksetähtaeg pole saabunud	6 959	5 006
sh maksetähtajast möödunud 1–30 päeva	1 235	713
sh maksetähtajast möödunud 31–60 päeva	98	95
sh maksetähtajast möödunud 61–90 päeva	1	7
sh maksetähtajast möödunud üle 91 päeva	65	11
sh Estonian Air AS-i maksetähtaja ületanud arved (lisa 26)	0	554
Ostjatelt laekumata arvete allahindlus	224	708

LISA 11. Raha ja raha ekvivalendid

<i>tuhandetes eurodes</i>	31.12.2023	31.12.2022
Kassad	51	77
Arvelduskontod	44 035	50 915
Raha teel	7	3
Lühiajalised deposiidid	6 000	0
Raha ja raha ekvivalendid kokku (lisad 10 ja 12)	50 093	50 995

Arvelduskontode ja deposiitide jaotus erinevate krediidiireitingutega pankade vahel

<i>tuhandetes eurodes</i>	31.12.2023	31.12.2022
Pankades, millel on Moody'se krediidiireiting Aa2/Aa3	28 456	31 739
Pankades, millel on Moody'se krediidiireiting Baa2	21 579	19 176
Krediidiriskile avatud summa arvelduskontodest ja deposiitidest kokku (Lisa 11)	50 035	50 915

LISA 12. Võlakohustused

Kõik võetud laenud on nomineeritud eurodes (vt ka lisad 3 ja 10). Juhtkonna hinnangul ei erine laenude õiglase väärtuse aruande kuupäeval oluliselt nende bilansilisest väärtusest. 2016. aastal sõlmiti laenulepingud

investeeringuprojektide rahastamiseks Euroopa Investeeringupanga ja Põhjamaade Investeeringupangaga. Nende lepingute alusel võeti laenu välja 2016–2020. aastal. 2020. ja 2019. aastal võetud laenudega rahastati Tallinna lennujaama lennuliiklusala laiendus- ja uuendustöid ja muid investeeringuid. Põhjamaade Investeeringupanga laenu tagasimaksed algasid 2019. aastal ja Euroopa Investeeringupanga tagasimaksed algasid 2022. aastal. 2023. aastal sõlmiti laenuleping OP Corporate Bank plc Eesti filiaaliga (OP pank) CINEA poolt "Connecting Europe Facility" (CEF) programmi raames kaasrahastatava kliimanetraalsuse saavutamise projekti rahastamiseks ning maksti välja detsembris 2023. OP panga laenu tagasimaksed algavad 2024. aasta esimeses kvartalis.

<i>tuhandetes eurodes</i>	31.12.2023	31.12.2022
Pikaajalised võlakohustused		
Pikaajalised pangalaenud	36 298	40 987
Pikaajalised rendikohustused	100	48
Kokku pikaajalised võlakohustused	36 398	41 035
Lühiajalised võlakohustused		
Pikaajaliste pangalaenude tagasimaksed järgmisel perioodil	4 756	4 407
Pikaajaliste pangalaenude intressikohustus	138	86
Lühiajalised rendikohustused	34	35
Kokku lühiajalised võlakohustused	4 928	4 528
Kokku võlakohustused (lisa 10)	41 326	45 563

Pikaajaliste pangalaenude põhiosa, võlakirjad (nominaalväärtuses) ja tingimused

Pikaajaliste pangalaenude põhiosa ja tingimused

	Lepingu sõlmimine	Tagasimakse tähtaeg	Tagatis	Laenusumma	Intressimäär
Põhjamaade Investeeringuspank	16.12.2016	01.12.2029	Vt lisa 13	24 000 000	6 kuu euribor + 0,74%
Euroopa Investeeringuspank	07.12.2016	01.03.2030	Vt lisa 13	30 000 000	6 kuu euribor + 0,6%
OP Corporate Bank plc Eesti filiaal	07.03.2023	27.02.2026	Vt lisa 13	370 000	3 kuu euribor + 0,8%

Laenukohustuste muutused 2023. aastal

tuhandetes eurodes

	NIB	EIB	OP	Kokku
Laenujääk perioodi alguses	16 000	29 394	0	45 394
Saadud laenud perioodil	0	0	370	370
Tasutud laenud perioodil	-2 286	-2 424	0	-4 710
Laenujääk perioodi lõpus	13 714	26 970	370	41 054
Laenude intressi kohustus perioodi lõpus	23	114	0	137

Laenukohustuste muutused 2022. aastal

tuhandetes eurodes

	NIB	Pohjola	EIB	Kokku
Laenujääk perioodi alguses	18 286	750	30 000	49 036
Saadud laenud perioodil	0	0	0	0
Tasutud laenud perioodil	-2 286	-750	-606	-3 642
Laenujääk perioodi lõpus	16 000	0	29 394	45 394
Laenude intressi kohustus perioodi lõpus	23	0	63	86

Märkus: NIB – Põhjamaade Investeeringuspank, EIB – Euroopa Investeeringuspank, OP (Pohjola) – OP Corporate Bank plc Eesti filiaal (endise nimega Pohjola Bank plc Eesti filiaal)

Netovõlakohustused

tuhandetes eurodes	31.12.2023	31.12.2022
Raha ja raha ekvivalendid (lisa 11)	50 093	50 995
Lühiajalised võlakohustused	-4 756	-4 407
Lühiajalised rendikohustused	-34	-35
Pikaajalised võlakohustused	-36 298	-40 987
Pikaajalised rendikohustused	-101	-48
Netovõlg (lisa 3)	8 907	5 518
Raha ja raha ekvivalendid (lisa 11)	50 093	50 995
Fikseeritud intressiga kohustused	-41 189	-45 477
Netovõlg (lisa 3)	8 904	5 518

tuhandetes eurodes	Raha ja raha ekvivalendid	Võla-kohustused kuni 1 aasta	Võla-kohustused alates 1 aastast	Kokku
Netovõlg 31.12.2022	50 995	-4 745	-40 732	5 518
Rahavoog	-902	-45	4 333	3 386
Netovõlg 31.12.2023	50 093	-4 790	-36 399	8 904

LISA 13. Laenutagatis ja panditud vara

Põhjamaade Investeerimispanga, Euroopa Investeerimispanga ja OP Corporate Bank plc Eesti filiaali laenu tagatiseks varasid panditud ei ole. Laenulepingud näevad ette, et AS Tallinna Lennujaam ei tohi ilma panga eelneva kirjaliku nõusolekuta:

- võõrandada, anda üürile, rendile või muul lepingulisel alusel anda kolmanda isiku kasutusse oma vara, kui see väljub igapäevase majandustegevuse raamest;
- pantida oma vara või koormata seda mistahes muu piiratud asjaõigusega.

Laenulepingutele on seatud mitmed piirangud või eritingimused, mille mittetäitmisel võib laenuandja nõuda laenu ennetähtaegset tagasimaksimist, sealhulgas:

- omakapitali osakaal varadest kokku peab olema vähemalt 30%;
- võlakohustused kokku ja EBITDA jagatis ei tohi olla suurem kui 4;
- netovõla ja EBITDA jagatis ei tohi olla suurem kui 3;
- võlakohustuse teenindamise kattekordaja (põhitegevuse rahavoog jagatud puhas võlakohustus kokku) peab olema vähemalt 40%;
- raha ja raha ekvivalentide ning järgneva 12 kuu intressikandvate võlakohustuste ja intressimaksete kogusumma jagatis peab olema suurem kui 1,5.

31.12.2023 seisuga oli AS Tallinna Lennujaam vastavuses laenulepingute tingimustega.

LISA 14. Sihtfinantseerimine

14.1. Sihtfinantseerimise nõue

<i>tuhandetes eurodes</i>	2023	2022
Saamata põhivara sihtfinantseerimine (lisa 9.2)	304	0
Saamata tegevuskulude sihtfinantseerimine	0	16
Sihtfinantseerimise nõue kokku	304	16

14.2. Tegevuskulude sihtfinantseerimine

<i>tuhandetes eurodes</i>	2023	2022
Riigieelarvest määratud sihtotstarbeline toetus	10 067	9 067
sh lennundusjulgestuse ja päästekulude toetus	7 767	6 767
sh regionaalsete lennujaamade toetus	2 300	2 300
Muu kodumaine tegevuskulude sihtfinantseerimine	389	449
Tegevuskulude sihtfinantseerimine kajastatud tuluna (lisa 20)	10 456	9 516

14.3. Varade sihtfinantseerimine

2017. aastal sõlmisid Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium, Pärnu linn ning AS Tallinna Lennujaam kolmepoolse lepingu Pärnu lennujaama rekonstrueerimiseks eesmärgiga taastada regulaarne lennuliiklus Pärnu piirkonna turismi arendamiseks. Lennujaam vastutab taristu rajamise ja käitamise eest ning Pärnu linn lennuliikluse käivitamise eest. Arendusprojekti põhieesmärk on uuendada projekti mahus kirjeldatud lennuliiklusala rajatise ja süsteeme, et need vastaksid kehtestatud nõuetele, oleksid ülalpidamises võimalikult vastupidavad ja kauakestvad ning võimalikult väikeste ülalpidamiskuludega.

2022. ja 2023. aasta põhivarade kodumaine sihtfinantseerimine seondub Pärnu lennujaama rekonstrueerimisega (vt lisa 5) vastavalt 2018. aastal sõlmitud sihtotstarbelise toetuse andmise lepingutele.

2022. ja 2023. aasta põhivarade sihtfinantseerimine Ühtekuuluvusfondist seondub lennuliiklusala arendusprojektiga (vt lisa 5), mis on tunnistanud abikõlblikuks Euroopa Liidu Ühtekuuluvusfondi poolt. Ühtekuuluvusfond panustab projekti maksumusest 50% ehk 35 miljonit eurot. Lennuliiklusala arendusprojekti sihtfinantseerimiseks Ühtekuuluvusfondi vahenditest on Euroopa Komisjoni poolt väljastatud riigiabi luba.

2023. aastal sõlmis AS Tallinna Lennujaam põhivara sihtfinantseerimise lepingu Euroopa Kliima, Taristu ja Keskkonna Rakendusametiga (CINEA) seoses elektrifitseerimise projektiga. Euroopa Liit panustab "Connecting Europe facility" (CEF) programmi raames elektrifitseerimise projekti maksumusest 30% ehk kuni 1 mln eurot. 2023. aastal sõlmis AS Tallinna Lennujaam põhivara sihtfinantseerimise lepingu CINEA-ga taristu kahese kasutuse võimekuse suurendamiseks, mille raames laiendatakse K-perrooni ja laiendatakse kütuse hoiustamise taristut. Projekt on kaasfinantseeritakse Riigi Kaitseinvesteeringute Keskusega. Euroopa Liit

panustab programmi raames projekti maksumusest kuni 50% ehk 7 mln eurot.

2022. aasta oktoobris algatas Rahandusministeerium auditi Ühtekuuluvusfondist saadud sihtfinantseeringu sihtotstarbelise kasutamise auditeerimiseks. Auditi tulemusel hindas Rahandusministeerium, et kontsern on eksinud hankeseaduse vastu, ning seetõttu soovitas sihtfinantseeringu väljastanud rakendusüksusel 5% auditi ulatuses olnud välja makstud toetusest tagasi küsida. Rakendusüksus algatas auditi 2022. aasta detsembris ning tegi 2023. aasta veebruaris otsuse, mille alusel küsib tagasi 5% auditi ulatuses olnud ning rakendusüksuse poolt väljastatud toetusest, s.o 600 tuhat eurot. Juhatus ei olnud toetuse tagasinõudmise põhjendustega nõus ning kaebas rakendusüksuse otsuse edasi. Riigi Tugiteenuste Keskus edastas 18. detsembril 2023 AS-le Tallinn Lennujaam otsuse, millega loetakse mitteabikõlblikuks pool rakendusüksuse poolt väljastatud toetusest ehk 600 tuhat eurot, mis tuli otsuse kohaselt tagastada vastavalt seadusele 60 kalendripäeva jooksul. AS Tallinna Lennujaam otsusega ei nõustunud ning esitas 17.01.2024 Kliimaministeeriumile tehtud otsuse peale vaide.

Kuna juhatus hindab, et on tõenäoline, et rakendusüksus algatab auditi ka ülejäänud projekti etappide osas, siis on 31.12.2023 seisuga kajastatud eraldi lennuliiklusala arendusprojektiga seotud ülejäänud projekti etappide abikõlblike kulude võimaliku tagasimakse osas summas 1 150 tuhat eurot. Kogu saadud toetusest, mida kontsern on arvestanud tuludesse, on seetõttu 5% 2023. aastal kajastatud tagasi nõutud toetuse osas tuluvähendusena summas 47 tuhat eurot (millest 23 tuhat on kajastatud kuluna 2022. aastal) ning ülejäänud etappide toetuse osas muudes kuludes summas 14 tuhat eurot (2022. aastal kajastati muudes kuludes 308 tuhat eurot).

<i>tuhandetes eurodes</i>	2023	2022
Pikaajalised varade sihtfinantseerimised perioodi alguse seisuga	75 801	80 773
Sihtfinantseeringute liikumised arvestusperioodil		
Sihtfinantseerimisega soetatud varade ja kohustuste soetus	4 085	638
sh Ühtekuuluvusfondist	1 086	638
sh CEF-programmist elektrifitseerimise projektiks	516	0
sh CEF-programmist kütuseterminali ehituseks ja perrooni laienduseks	2 483	0
Eraldis sihtfinantseerimise tagastamiseks	6	-1 388
sh eraldis Ühtekuuluvusfondist saadud toetuse tagasimakseks	-54	-1 696
sh varasematel perioodidel tuludesse arvestatud tagasiküsitav toetus	60	308
Sihtfinantseerimisega soetatud kohustuste arvestamine tulusse	-4 074	-4 222
sh kodumaine sihtfinantseerimine (lisa 20)	-868	-759
sh Ühtekuuluvusfond (lisa 20)	-2 715	-2 962
sh Euroopa Regionaalarengu Fond (lisa 20)	-491	-502
Pikaajalised varade sihtfinantseerimised perioodi lõpu seisuga	75 666	75 801
sh kodumaine sihtfinantseerimine	18 117	19 021
sh Ühtekuuluvusfond	50 795	52 419

sh Euroopa Regionaalarengu Fond	3 755	4 361
sh CEF - elektrifitseerimine	516	0
sh CEF - kütuseterminali ehitus ja perrooni laiendus	2 483	0

LISA 15. Võlad tarnijatele ja muud võlad

15.1. Võlad tarnijatele ja muud võlad

<i>tuhandetes eurodes</i>	31.12.2023	31.12.2022
Võlad kaupade ja teenuste eest	3 243	2 853
Võlad põhivara eest	1 601	1 677
Muud võlad	1 512	457
Võlad tarnijatele kokku	6 356	4 986

15.2. Viitvõlad töötajatele, maksuvõlad ja ettemaksed

<i>tuhandetes eurodes</i>	31.12.2023	31.12.2022
Viitvõlad töötajatele (lisa 17)	3 584	3 463
Maksuvõlad (lisa 16)	1 859	1 503
Ettemaksed	845	211
Muud võlad ja ettemaksed kokku	6 288	5 177
Võlad hankijatele ja muud võlad kokku	12 644	10 163

LISA 16. Maksuvõlad

<i>tuhandetes eurodes</i>	31.12.2023	31.12.2022
Sotsiaalmaks töötasudelt ja erisoodustustelt	1 076	892
Tulumaks töötasudelt ja erisoodustustelt	629	514
Töötuskindlustusmakse	74	60
Pensionikindlustus	42	35
Käibemaks	36	0
Aktsiis	2	2
Ettevõtte tulumaks	0	0
Maksuvõlad kokku (lisa 15)	1 859	1 503

Potentsiaalseid maksurevisjonist tulenevaid kohustusi vt lisast 25.

LISA 17. Viitvõlad töötajatele

<i>tuhandetes eurodes</i>	31.12.2023	31.12.2022
Preemiarreservi kohustus	1 866	2 174
Arvestatud, kuid väljamaksmata palk	1 349	1 058
Puhkusetasu kohustus	367	223
Muud võlad töötajatele	2	8
Viitvõlad töötajatele kokku (lisa 15)	3 584	3 463

LISA 18. Omakapital

Kõik AS-i Tallinna Lennujaam aktsiad kuuluvad Eesti Vabariigile. Nende valitsejaks ja aktsionäriõiguse teostajaks on Kliimaministeerium, mida esindab aktsionäride üldkoosolekul kliimaminister.

	31.12.2023	31.12.2022
Aktsiakapital eurodes	45 617 280	45 617 280
Aktsiate arv	4 561 728	4 561 728
Aktsiate nimiväärtus eurodes	10	10

Kontserni jaotamata kasum seisuga 31. detsember 2023 oli 84 777 tuhat eurot (31.12.2022: 76 728 tuhat eurot). Vastavalt äriseadustiku nõuetele peab emaettevõtte moodustama puhaskasumist kohustusliku reservkapitali, mille miinimumsuuruseks on 1/10 aktsiakapitalist. Iga-aastase kohustusliku eraldise suurus on 1/20 aruandeaasta puhaskasumist kuni reservkapitali määra täitumiseni. 2023. aasta puhaskasumist kantakse kohustuslikku reservkapitali 424 tuhat eurot (2022. aasta puhaskasumist kanti kohustuslikku reservkapitali 434 tuhat eurot). Dividendide väljamaksmisel omanikele kaasneb tulumaksukulu 20/80 netodividendina väljamakstavalt summalt. Seega on aruandekuupäeva seisuga eksisteerinud jaotamata jaotuskõlblik kasumist omanikele võimalik dividendidena välja maksta 67 482 tuhat eurot (31.12.2022: 61 035 tuhat eurot) ning dividendide väljamaksmisega kaasneks dividendide tulumaks summas 16 870 tuhat eurot (31.12.2022: 15 259 tuhat eurot).

Riigi kui omaniku ootuseks on, et kõik vabal turul tegutsevad riigi äriühingud maksavad stabiilset omanikutulu (dividende). AS-i Tallinna Lennujaam dividendipoliitika on fikseeritud ettevõtte strateegias ning

optimaalse omakapitali proportsiooni koguvaredest määrab Rahandusministeerium "Riigi osalusega äriühingute, sihtasutuste ja mittetulundusühingute koondaruandega".

LISA 19. Müügitulu

Lennundustulu

tuhandetes eurodes	2023	2022
Reisijatasud	10 751	7 058
Puudega ja piiratud liikumisvõimega reisijate tasu	302	0
Maandumistasud	6 151	6 272
Parkimistasud	677	1 003
Navigatsioonitasud	82	21
Starditasud	4	4
Lennundustulu kokku	17 967	14 358

Mittelennundustulu

tuhandetes eurodes	2023	2022
Reisijate ja lennukite teenindamine	18 468	16 944

Renditulud

Kontsessioonid	5 905	4 978
Ruumide ja angaaride üür	4 629	4 099
Infrastruktuuritasud	1 204	863
Renditulud kokku (lisa 7)	11 738	9 940

Muud müüdnud teenused

Autode parkimise teenus	3 764	3 133
Üürnikele osutatud teenused	1 775	2 631
Reklaamiteenus	1 069	703
Lennundusega seotud teenused	2 250	2 081
Muud osutatud ja vahendatud teenused	285	168
Muud müüdnud teenused kokku	9 143	8 716

Mittelennundustulu kokku	39 349	35 600
---------------------------------	---------------	---------------

Müügitulu kokku	57 316	49 958
------------------------	---------------	---------------

LISA 20. Muud äritulud

<i>tuhandetes eurodes</i>	2023	2022
Tegevuskulude sihtfinantseerimine (lisa 14)	10 456	9 516
Tuludesse arvestatud varade sihtfinantseerimine (lisa 14)	4 227	4 222
Tagasi nõutud välismaine sihtfinantseerimine (lisa 14)	-46	0
Kasum masinate, seadmete ja maa müügist (lisa 5)	0	0
Muud tulud	136	170
Muud äritulud kokku	14 773	13 910

LISA 21. Kaubad, materjal ja teenused

<i>tuhandetes eurodes</i>	2023	2022
Julgestus-, ohutus- ja päästeteenus*	6 559	4 654
Kommunaalkulud	4 424	6 414
Lennuradade hooldus	2 877	2 166
Sõidukite majandamise kulud	2 543	1 551
Reisijate ja õhusõidukite teenindamise kulud	1 710	1 819
Hoonete ja rajatiste hooldus	2 036	1 326
Info- ja kommunikatsioonitehnoloogia kulud	1 478	1 503
Kaubad, materjal ja teenused kokku	21 627	19 433

* Sisaldab ainult sisseostetud julgestusteenust, muud julgestus- ja päästeteenuse kulud on teistel kuluridadel. 2023. aastal olid kõik julgestus- ja päästekulud kokku 10,0 mln eurot (2022. aastal 7,15 mln eurot).

LISA 22. Mitmesugused tegevuskulud

<i>tuhandetes eurodes</i>	2023	2022
Administreerimiskulud	690	622
Turundus ja avalikud suhted	449	473
Koolituskulud	402	448
Personaliteenused	77	42
Eri- ja vormiriietus	440	364
Töölähetused	117	84
Kulu ebatõenäoliselt laekuvatest nõuetest (lisa 10)	119	3
Tegevuskulud kokku	2 294	2 036

LISA 23. Tööjõukulud

<i>tuhandetes eurodes</i>	2023	2022
Töötasud, tulemustasud, puhkusetasud ja preemiad	19 348	15 329
Tööjõukuludelt arvestatud maksud	6 487	5 139
Tööjõukulu klassifitseeritud erisoodustusena	269	190
Erisoodustusena klassifitseeritud tööjõukulude maksud	203	167
Kapitaliseeritud tööjõukulud	-67	0
Kapitaliseeritud tööjõukuludelt arvestatud maksud	-22	0
Tööjõukulud kokku	26 218	20 825

Töötajate arv

Töötajate arv perioodi algul	586	514
Töötajate arv perioodi lõpul	633	586
Keskmine töötajate arv taandatud täistööajale	580	520

Keskmine töötasu eurodes ühes kalendrikuus oli 2023. aastal 2 782 eurot (2022. aastal 2 457 eurot).

LISA 24. FINANTSTULUD JA -KULUD**Finantstulud**

Tuhandetes eurodes	2023	2022
Intressitulud raha ja raha ekvivalentidelt	1 198	36
Muud finantstulud	1	0
Finantstulud kokku	1 199	36

Finantskulud

Tuhandetes eurodes	2023	2022
Pangalaenu intressikulu	-1 389	-325
Kasutamiseõiguse esemeks oleva vara rendilepingute intressikulu	-11	-4
Muud finantskulud	0	-72
Finantskulud kokku	-1 400	-72

LISA 25. Tingimuslikud ning siduvad tulevikukohustused**Potentsiaalsed maksurevisjonist tulenevad kohustused**

Maksuhaldur ei ole algatanud ega läbi viinud kontserni ettevõtete maksurevisjoni ega üksikjuhtumi kontrolli üheski kontserni ettevõttes. Maksuhalduril on õigus kontrollida kontserni ettevõtete maksuarvestust kuni viie aasta jooksul maksudeklaratsiooni esitamise tähtajast ning vigade tuvastamisel määrata täiendav maksusumma, intressid ning trahv. Juhtkonna hinnangul ei esine asjaolusid, mille tulemusena võiks maksuhaldur määrata kontsernile olulise täiendava maksusumma.

Ehituslepingutest tulenevad siduvad tulevikukohustused

Seisuga 31.12.2023 oli kontsernil põhivara ehitamiseks sõlmitud lepingutest tulenevaid kohustusi 16,3 mln eurot (2022: 6,9 mln eurot) (vt lisad 5, 12 ja 14).

Sihtfinantseerimisest tulenevad siduvad kohustused

Ühtekuuluvusfondil on õigus sihtfinantseerimise lepingu rikkumisel raha tagasi küsida. 31.12.2023 seisuga oli saadud sellist sihtfinantseeringut 34,4 mln eurot (31.12.2022: 33,9 mln eurot). Kontsern on 31.12.2023 seisuga moodustanud eraldise tagasiküsitava sihtfinantseeringu osas (vt lisa 14).

LISA 26. Tehingud seotud osapooltega

Tuhandetes eurodes	2023	2022
Nõuded	115	666
sh Estonian Air	0	554
Kohustused	44	17
Müüdud teenused	964	846
Ostetud teenused	675	231

Kontserni juhatus avalikustab tehingud Eesti Vabariigi kontrolli või valitseva mõju all olevate lennundusettevõtetega.

Emaettevõtte nõukogu ja juhatuse töötasu sotsiaalmaksudeta oli 2023. aastal 630 tuhat eurot (2022: 562 tuhat eurot), tütarettevõtte nõukogu ja juhatuse töötasu sotsiaalmaksudeta oli 2023. aastal 115 tuhat eurot (2022. aastal 94 tuhat eurot). Kontsern on andnud juhatuse liikmete käsutusse ametiautod, teenistusleping ei näe ette lahkumishüvitiste maksmist.

Tehingud seotud osapooltega on tehtud turuhindades ning nõuetes seotud osapooltega ei ole tehtud allahindlusi aruande- ega võrdlusperioodil, välja arvatud nõuded Estonian Airi vastu, mis olid 100% alla hinnatud võrdlusperioodil, kuna ettevõtte on pankrotis ning kantud lootusetuks 2023. aastal. 2023. aastal laekus nende nõuete katmiseks pankroti-menetluse jaotise alusel tehtud väljamakse summas 6 tuhat eurot (2022. aastal 29 tuhat eurot).

LISA 27. Finantsinformatsioon emaettevõtte kohta

Konsolideerimata finantsseisundi aruanne

tuhandetes eurodes

Varad	31.12.2023	31.12.2022
Põhivara		
Pikaajalised finantsinvesteeringud	1 194	1 028
Materiaalne põhivara	175 909	176 665
Ettemaksed materiaalse põhivara eest	2 682	308
Kasutamiseõigusega esemeks olev vara	50	73
Immateriaalne põhivara	1 090	849
Kinnisvarainvesteeringud	18 084	16 376
Põhivara kokku	199 009	195 299
Käibevara		
Varud	882	739
Nõuded ja ettemaksed	6 001	5 316
Raha	38 520	41 228
Käibevara kokku	45 403	47 283
Varad kokku	244 412	242 582

Omakapital	31.12.2023	31.12.2022
Aktiivkapital	45 617	45 617
Kohustuslik reservkapital	3 059	2 625
Jaotamata kasum	67 089	63 200
Omakapital kokku	115 765	111 442

Kohustused

Pikaajalised kohustused		
Võlakohustused	36 298	40 684
Rendikohustused	33	48
Sihtfinantseerimine	75 666	75 801
Eraldis	1 150	1 696
Muud võlad	140	140
Pikaajalised kohustused kokku	113 287	118 369

Lühiajalised kohustused

Võlakohustused	4 894	4 796
Rendikohustused	17	25
Võlad ja ettemaksed	10 449	7 950
Lühiajalised kohustused kokku	15 360	12 771

Kohustused kokku	128 647	131 140
-------------------------	----------------	----------------

Kohustused ja omakapital kokku	244 412	242 582
---------------------------------------	----------------	----------------

Konsolideerimata koondkasumiaruanne

<i>tuhandetes eurodes</i>	2023	2022
Müügitulu	40 412	34 983
Muud äritulud	14 763	13 904
Kaubad, toore, materjal ja teenused	-18 821	-16 421
Mitmesugused tegevuskulud	-1 716	-1 694
Tööjõukulud	-16 991	-13 312
Põhivara kulum ja väärtuse langus	-12 690	-11 812
Muud ärikulud	-154	-425
Ärikasum/-kahjum	4 803	5 223
Finantstulud	916	31
Finantskulud	-1 396	-400
Aruandeaasta puhaskasum	4 323	4 854
Majandusaasta koondkasum	4 323	4 854

Konsolideerimata rahavoogude aruanne

tuhandetes eurodes

Põhitegevuse rahavood	2023	2022
Laekumised klientidelt	47 405	43 935
Tarnijatele ja töötajatele tasutud	-43 515	-37 261
Saadud intressitulu	870	30
Makstud intressid	-1 337	-261
Saadud sihtfinantseerimine riigieelarvest	10 067	9 067
Saadud muu tegevuskulude sihtfinantseerimine	702	420
Põhitegevuse rahavood kokku	14 192	15 930
Rahavood investeerimisest		
Tasutud materiaalse ja immateriaalse põhivara soetamisel	-16 227	-16 433
Saadud põhivara sihtfinantseerimine	3 782	1 832
Investeering tütarettevõttesse	-94	0
Rahavood investeerimisest kokku	-12 539	-14 601

tuhandetes eurodes

Rahavood finantseerimisest	2023	2022
Saadud laenu tagasimaksed	-4 710	-3 642
Saadud laenud	370	0
Makstud rendimaksed	-21	-21
Rahavood finantseerimisest kokku	-4 361	-3 663
Rahavood kokku	-2 708	-2 334
Raha ja raha ekvivalendid perioodi algul	41 228	43 562
Raha ja raha ekvivalendid perioodi lõpul	38 520	41 228
Raha ja raha ekvivalentide muutus	-2 708	-2 334

Konsolideerimata omakapitali muutuste aruanne

<i>tuhandetes eurodes</i>	Aktsiakapital	Kohustuslik reservkapital	Jaotamata kasum	Kokku
Saldo seisuga 31.12.2021	25 617	2 510	58 461	106 588
Kasumijaotus reservkapitali	0	115	-115	0
2022. aasta koondkasum	0	0	4 854	4 854
Saldo seisuga 31.12.2022	45 617	2 625	63 200	111 442
Kasumijaotus reservkapitali	0	434	-434	0
2023. aasta koondkasum	0	0	4 323	4 323
Saldo seisuga 31.12.2023	45 617	3 059	67 089	115 765

AS Tallinna Lennujaam (emaettevõtte) korrigeeritud omakapitali aruanne

<i>tuhandetes eurodes</i>	2023	2022
Emaettevõtte konsolideerimata omakapital	115 765	111 442
Tütarettevõtete bilansiline väärtus emaettevõtte konsolideerimata finantsseisundi aruandes (miinus)	-1 194	-1 028
Tütarettevõtete väärtus arvestatuna kapitaliosaluse meetodil (pluss)	18 882	14 556
Kokku	133 453	124 970

Sõltumatu vandeaudiitori aruanne

Aktiaseltsi Tallinna Lennujaam aktsionärile

Meie arvamus

Meie arvates kajastab konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne kõigis olulistel osades õiglaselt Aktiaseltsi Tallinna Lennujaam ja selle tütarettevõtete (koos Kontserni) konsolideeritud finantsseisundit seisuga 31. detsember 2023 ning sellel kuupäeval lõppenud majandusaasta konsolideeritud finantstulemust ja konsolideeritud rahavoogusid kooskõlas rahvusvaheliste finantsaruandluse standarditega, nagu need on vastu võetud Euroopa Liidu poolt.

Mida me auditeerisime

Kontserni konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne sisaldab:

- konsolideeritud finantsseisundi aruannet seisuga 31. detsember 2023;
- konsolideeritud koondkasumiaruannet eeltoodud kuupäeval lõppenud majandusaasta kohta;
- konsolideeritud rahavoogude aruannet eeltoodud kuupäeval lõppenud majandusaasta kohta;
- konsolideeritud omakapitali muutuste aruannet eeltoodud kuupäeval lõppenud majandusaasta kohta; ja
- konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande lisasid, mis sisaldavad olulist teavet arvestuspõhimõtete kohta ja muud selgitavat infot.

Arvamuse alus

Viisime auditi läbi kooskõlas rahvusvaheliste auditeerimisstandarditega (ISA-d). Meie kohustused vastavalt nendele standarditele on täielikult kirjeldatud meie aruande osas „Auditori kohustused seoses konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande auditiga”.

Usume, et kogutud auditi tõendusmaterjal on piisav ja asjakohane meie arvamuse avaldamiseks.

Sõltumatus

Oleme Kontsernist sõltumatu kooskõlas Rahvusvahelise Arvestuseksperdi Eetikakoodeksi Nõukogu (IESBA) poolt välja antud kutseliste arvestuseksperdi rahvusvahelise eetikakoodeksiga (sealhulgas rahvusvahelised sõltumatus standardid) (IESBA koodeks). Oleme täitnud oma muud eetilised kohustused vastavalt IESBA koodeksile.

Muu informatsiooni, sealhulgas tegevusaruande, aruandlus

Juhatus vastutab muu informatsiooni eest. Muu informatsioon hõlmab järgmisi osasid: Tegevusaruanne, Strateegia ja eesmärkide tähtsuse, Lennuohutus meie lennujaamades, Lennuvälja- ja reisijateenused, Meeskond ja Kestlikkuse aruanne (kuid ei hõlma konsolideeritud majandusaasta aruannet ega meie vandeaudiitori aruannet).

Meie arvamus konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande kohta ei hõlma muud informatsiooni, sealhulgas tegevusaruannet.

Konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande auditeerimise käigus on meie kohustus lugeda muud informatsiooni ja kaaluda seda tehes, kas muu informatsioon sisaldab olulisi vasturääkivusi konsolideeritud raamatupidamise aastaaruandega või meie poolt auditi käigus saadud teadmistega või tundub muul viisil olevat oluliselt väärtustatud.

AS PricewaterhouseCoopers
Tatari 1, 10116 Tallinn; tegevusluba nr 6; registrikood: 10142876
T: 614 1800, www.pwc.ee

Tegevusaruande osas teostasime ka auditortegevuse seaduses sätestatud protseduurid. Nimetatud protseduuride hulka kuulub kontroll, kas tegevusaruanne on olulises osas kooskõlas konsolideeritud raamatupidamise aastaaruandega ning on koostatud raamatupidamise seaduse nõuete kohaselt.

Tuginedes auditi käigus tehtud töödele, on meie arvates:

- tegevusaruandes toodud informatsioon olulises osas kooskõlas konsolideeritud raamatupidamise aastaaruandega selle aasta osas, mille kohta konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne on koostatud; ja
- tegevusaruanne koostatud raamatupidamise seaduse nõuete kohaselt.

Pidades silmas auditi käigus saadud teadmisi ja arusaamu Kontsernist ja selle keskkonnast, oleme lisaks kohustatud avaldama, kui oleme tuvastanud olulisi väärtustamisega tegevusaruandes, millest saime teadlikuks enne käesoleva auditi kuupäeva. Meil ei ole sellega seoses midagi välja tuua.

Juhatus ja nende, kelle ülesandeks on Kontserni valitsemine, kohustused seoses konsolideeritud raamatupidamise aastaaruandega

Juhatus vastutab konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande koostamise ja õiglase esitamise eest kooskõlas rahvusvaheliste finantsaruandluse standarditega, nagu need on vastu võetud Euroopa Liidu poolt, ja sellise sisekontrollisüsteemi rakendamise eest, nagu juhatus peab vajalikuks, võimaldamaks pettusest või veast tulenevate oluliste väärtustamisega konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande koostamist.

Konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande koostamisel on juhatus kohustatud hindama Kontserni jätkusuutlikkust, avalikustama vajadusel infot tegevuse jätkuvusega seotud asjaolude kohta ja kasutama tegevuse jätkuvuse printsiipi, välja arvatud juhul, kui juhatus kavatseb Kontserni likvideerida või tegevuse lõpetada või tal puudub reaalne alternatiiv eelnimetatud tegevustele.

Need, kelle ülesandeks on valitsemine, vastutavad Kontserni finantsaruandlusprotsessi üle järelevalve teostamise eest.

Auditori kohustused seoses konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande auditiga

Meie eesmärk on saada põhjendatud kindlus selle kohta, kas konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne tervikuna on pettusest või veast tulenevate oluliste väärtustamisega, ja anda välja auditi aruanne, mis sisaldab meie arvamus. Kulgi põhjendatud kindlus on kõrgetasemeline kindlus, ei anna ISA-dega kooskõlas läbiviidud auditit garantiid, et oluline väärtustamine alati avastatakse. Väärtustamisega võivad tuleneda pettusest või veast ja neid peetakse oluliseks siis, kui võib põhjendatult eeldada, et need võivad kas üksikult või koos mõjutada kasutajate poolt konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande alusel tehtavaid majanduslikke otsuseid.

Kooskõlas ISA-dega läbiviidud auditi käigus kasutame me kutsealast otsustust ja säilitame kutsealase skeptitsismi. Samuti me:

- tuvastame ja hindame riske, et konsolideeritud raamatupidamise aastaaruandes võib olla olulisi väärtustamisega tulenevate pettusest või veast, kavandame ja teostame auditiprotseduurid vastavalt tuvastatud riskidele ning kogume piisava ja asjakohase auditi tõendusmaterjali meie arvamuse avaldamiseks. Pettusest tuleneva olulise väärtustamisega mitteavastamise risk on suurem kui veast tuleneva väärtustamisega puhul, sest pettus võib tähendada varjatud kokkuleppeid, võltsimist, tahtlikku tegevusetust, väärarvutuste tegemist või sisekontrollisüsteemi eiramist;
- omandame arusaama auditi kontekstis asjakohasest sisekontrollisüsteemist, selleks, et kujundada auditiprotseduuri sobivalt antud olukorrale, kuid mitte selleks, et avaldada arvamus Kontserni sisekontrollisüsteemi tõhususe kohta;

- hindame kasutatud arvestuspõhimõtete asjakohasust ning juhatuse poolt tehtud raamatupidamislike hinnangute ja nende kohta avalikustatud info põhjendatust;
- otsustame, kas juhatuse poolt kasutatud tegevuse jätkuvuse printsiip on asjakohane ning kas kogutud auditi tõendusmaterjali põhjal on olulist ebakindlust põhjustavaid sündmusi või tingimusi, mis võivad tekitada märkimisväärset kahtlust Kontsemi jätkusuutlikkuses. Kui me järeldame, et eksisteerib oluline ebakindlus, oleme kohustatud oma auditi aruandes juhtima tähelepanu infole, mis on selle kohta avalikustatud konsolideeritud raamatupidamise aastaaruandes, või kui avalikustatud info on ebapiisav, siis modifitseerima oma arvamust. Meie järeldused tuginevad auditi aruande kuupäevali kogutud auditi tõendusmaterjalil. Tulevased sündmused või tingimused võivad siiski põhjustada Kontsemi tegevuse jätkumise lõppemist;
- hindame konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande üldist esitusviisi, struktuuri ja sisu, sealhulgas avalikustatud informatsiooni, ning seda, kas konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne esitab toimunud tehinguid ja sündmusi viisil, millega saavutatakse õiglane esitusviis;
- hangime piisava asjakohase tõendusmaterjali Kontsemi kuuluvate majandusüksuste või äritegevuste finantsinformatsiooni kohta, avaldamaks arvamust konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande kui terviku kohta. Me vastutame Kontsemi auditi juhtimise, järelevalve ja läbiviimise eest ja oleme ainuvastutavad oma auditiarvamuse eest.

Me vahetame infot nendega, kelle ülesandeks on Kontserni valltsemine, muu hulgas auditi planeeritud ulatuse ja ajastuse ning oluliste auditi tähelepanekute kohta, sealhulgas auditi käigus tuvastatud oluliste sisekontrollisüsteemi puuduste kohta.

AS PricewaterhouseCoopers

Janne Hermanson

Vandeauditor, litsents nr 570

Kristina Veermäe

Vandeauditor, litsents nr 596

27. märts 2024
Tallinn, Eesti

Kasumi jaotamise ettepanek

Elumiste perioodide jaotamata kasum 31.12.2022	76 728 tuhat eurot
2022. aasta puhaskasumist kohustuslikku reservkapitali kantud	-434 tuhat eurot
2023. aasta puhaskasum	8 483 tuhat eurot
Kokku jaotuskõlblik kasum seisuga 31.12.2023	84 777 tuhat eurot

Juhatus teeb ettepaneku 2023. aasta puhaskasum summas 8 483 tuhat eurot jaotada järgmiselt:

- 424 tuhat eurot kanda reservkapitali,
- 8 059 tuhat eurot jätta jaotamata ning kanda jaotamata kasumisse.

Jaotamata kasumi jääk pärast kasumi jaotamist 84 353 tuhat eurot.

Riivo Tuvike	juhatuse esimees	27.03.2024
Anneli Turkin	juhatuse liige	27.03.2024
Katrin Hagel	juhatuse liige	27.03.2024
Eero Pärnmaa	juhatuse liige	27.03.2024

Majandusaasta aruande allkirjad

Juhatus on koostanud 2023. aasta tegevusaruande ja raamatupidamise aastaaruande. Juhatus kinnitab majandusaasta aruandes esitatud andmete õigsust

Juhatus:

Riivo Tuvike	juhatuse esimees	27.03.2024
Anneli Turkin	juhatuse liige	27.03.2024
Katrin Hagel	juhatuse liige	27.03.2024
Eero Pärnmaa	juhatuse liige	27.03.2024

Nõukogu on läbi vaadanud ja heaks kiitnud juhatuse poolt koostatud majandusaasta aruande, mis koosneb tegevusaruandest ja raamatupidamise aastaaruandest, millele on lisatud sõltumatu vandeaudiitori aruanne ja kahjumi katmise ettepanek. Nõukogu kinnitab majandusaasta aruandes esitatud andmete õigsust.

Nõukogu:

André Kuusvek	nõukogu esimees	08.04.2024
Anne Samlik	nõukogu liige	08.04.2024
Tarmo Karotam	nõukogu liige	08.04.2024
Jaak Viilipus	nõukogu liige	08.04.2024
Sir John Elvidge	nõukogu liige	08.04.2024

Kontserni Tallinna Lennujaam müügitulu vastavalt EMTAK 2008–le

tuhandetes eurodes

EMTAK-i kood	2023	2022
35131 Elektrienergia jaotus	992	1 520
52231 Lennuväljade ja lennujaama reisiterminalide töö	37 730	31 442
52239 Muud õhutransporti teenindavad tegevused	18 468	16 944
85599 Muu mujal liigitamata koolitus	126	53

Müügitulu jaotus tegevusalade lõikes

Tegevusala	EMTAK kood	Müügitulu (EUR)	Müügitulu %	Põhitegevusala
Lennuväljade ja lennujaama reisiterminalide töö	52231	38853165	96.14%	Jah
Elektrienergia jaotus	35131	1047888	2.59%	Ei
Muud õhutransporti teenindavad tegevusalad	52239	384577	0.95%	Ei
Muu mujal liigitamata koolitus	85599	126257	0.31%	Ei

Sidevahendid

Liik	Sisu
Telefon	+372 6058700
E-posti aadress	administration@tll.aero
Veebilehe aadress	http://www.tallinn-airport.ee